BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
ZWIĄZKU MIĘDZYGMINNEGO z siedzibą w Kielcach
25-312 KIELCE, ul. Warszawska 34 p.516; tel.: 3442634, 3441141 w.204; 217; 259

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SKALBMIERZ

TEKST

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR IX/65/99 RADY MIEJSKIEJ W SKALBMIERZU
z dnia 4 października 1999 r.

Kielce 1997- 1999 r

Załącznik Nr 2 do Uchwały …….. Rady Miejskiej w Skalbmierzu z dnia …….. r.
TEKST UJEDNOLICONY, 2021 r.

*AUTOR **ZMIANY NR 1***
„STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SKALBMIERZ”:
mgr inż. arch. kraj., inż. arch. Paula Zdybiowska-Piec
[kwalifikacje w zakresie opracowań urbanistycznych w skali regionalnej i lokalnej zgodnie z art. 5 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 741 ze zm.).]

Ze względu na potrzebę uzyskania jednolitego tekstu opracowania, dotychczasowy tekst studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Skalbmierz wraz ze zmianami został uzupełniony o zapisy dotyczące zmiany Nr 1, które dla odróżnienia zostały zapisane w dokumencie roboczym-elektronicznym pochyłą czcionką Arial, kursywa 12, kolorem fioletowym i oznaczone symbolem [1].

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE 4

II. INFORMACJE OGÓLNE

1. STWIERDZENIE DOTYCZĄCE UCHWALENIA „STUDIUM ..." 6
2. SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO 6
3. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA 7
4. OBSZAR OPRACOWANIA CZĘŚCI SKŁADOWE OPRACOWANIA 9
5. MATERIAŁY WEJŚCIOWE DO „STUDIUM" 10

III. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO GMINY

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ, PODSTAWOWE FUNKCJE I POZYCJA GOSPODARCZA GMINY SKALBMIERZ 11
2. SYSTEM POWIĄZAŃ ZEWNĘTRZNYCH GMINY 13
3. MIASTO I GMINA SKALBMIERZ W „STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KIELECKIEGO 14
4. *[1] UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z "PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO"*
5. WARUNKI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO GMINY SKALBMIERZ 27
6. ŚRODOWISKO KULTUROWE 35
7. ROLNICTWO I LEŚNICTWO 55
8. DEMOGRAFIA 72
9. MIESZKALNICTWO 80
10. INFRASTRUKTURA EKONOMICZNA 83
11. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA 92
12. KOMUNIKACJA 94
13. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

13.1. Zaopatrzenie w wodę 112
13.2. Gospodarka ściekowa..... 124
13.3. Kanalizacja deszczowa 127
13.4. Zaopatrzenie w gaz 128
13.5. Usuwanie odpadów stałych 129
13.6. Elektroenergetyka 130
13.7. Telekomunikacja 134

IV. SZANSE ROZWOJU MIASTA I GMINY 135

V. ZAGROŻENIA ROZWOJU MIASTA I GMINY ORAZ PROBLEMY I KONFLIKTY PRZESTRZENNE WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO ZAGOSPODAROWANIA GMINY 137

VI. CELE I ZADANIA „STUDIUM..." 140

1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE OBSZARU 141
2. CELE EKONOMICZNE 142
3. OCHRONA PRZYRODY 143
4. CELE KULTUROWE 144
5. ROLNICTWO 145
6. LEŚNICTWO ORAZ ZADRZEWIENIA I ZAKRZEWIENIA 146
7. CELE SPOŁECZNE 147
8. KOMUNIKACJA 148
9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA 149

VII. KONCEPCJA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

1. OGÓLNA KONCEPCJA ROZWOJU GMINY 151
2. STRUKTURA FUNKCJONALNA GMINY 153

VIII. KIERUNKI ROZWOJU MIASTA I GMINY

1. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO 155
2. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO 160
3. KIERUNKI ROZWOJU ROLNICTWA I LEŚNICTWA 162
4. KIERUNKI ROZWOJU MIESZKALNICTWA I USŁUG 170
5. KIERUNKI ROZWOJU PRZEMYSŁU I RZEMIOSŁA 173
6. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI 174
7. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI 175
8. KIERUNKI ROZWOJU EKONOMICZNEGO 181
9. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

9.1. Zaopatrzenie w wodę 182
9.2. Gospodarka ściekowa 182
9.3. Elektroenergetyka 183
9.4. Telekomunikacja 184
9.5. Zaopatrzenie w energię cieplną, gazyfikacja 184
9.6. Gospodarka odpadami stałymi 185
9.7. Odnawialne źródła energii 185

IX. TERENY WSKAZANE DO SPORZĄDZANIA PLANÓW MIEJSCOWYCH…..... …186

X. *[1] ANALIZA I BILANS TERENÓW W OBSZARZE MIASTA I GMINY – PODSUMOWANIE …186*

XI. ZAŁĄCZNIKI 189

I. WPROWADZENIE

"Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy" zostało wprowadzone ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994r (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 - jednolity tekst z późniejszymi zmianami), w celu określenia polityki przestrzennej gminy.

"Studium..." stanowi akt kierownictwa wewnętrznego kształtującego politykę przestrzenną gminy, wyodrębniając cele, uwarunkowania oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego.

"Studium..." określa wszystko co cenne i niepowtarzalne dla rozwoju gminy a w szczególności walory przyrodnicze, wartości kulturowe, zasoby środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe, inicjatywy i przedsiębiorczość społeczeństwa oraz powiązania zewnętrzne i wewnętrzne gminy tak pod względem administracyjnym jak i gospodarczym.

"Studium..." jest jedynym dokumentem planistycznym sporządzanym dla obszaru całej gminy.

"Studium..." jest ważnym źródłem informacji koordynacyjnym w stosunku do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego terenu, które będą opracowywane w następstwie uchwalonego "Studium..." oraz będą miały wpływ na politykę przestrzenną i gospodarczą gminy, realizowaną przez Radę i Zarząd gminy oraz przez instytucje im podległe .

Stosownie do art. 6 ust. 5 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, w "Studium..." określa się w szczególności:

- obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiska,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane, ze wskazaniem w miarę potrzeby terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę ze wskazaniem, w miarę potrzeby, obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,

- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków,
- obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania.

[1] Z dniem 11 lipca 2003 r. weszła w życie ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która reguluje zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej, jak też zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy. ***Zmiana stanu prawnego w zakresie planowania przestrzennego powoduje, iż opracowania planistyczne sporządzone w oparciu o nieobowiązujący już stan prawny, winny podlegać zmianie w zakresie mającym na celu dostosowanie ich ustaleń do wymogów określonych w aktualnie obowiązującej ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz obowiązujących przepisów szczególnych.***

Okoliczność ta, to jedna z przyczyn do podjęcia prac związanych ze zmianą Nr 1 „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skalbmierz", podjętego uchwałą Nr XVII/65/2019 Rady Miejskiej w Skalbmierzu z dnia 24 października 2019 r. Postanowienia art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stanowią, że ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych, jak też ich zmian. Wyniki analizy ustaleń obowiązującego „Studium" wykazały, że określona dotychczasowa polityka przestrzenna gminy Skalbmierz nie zapewnia w pełni realizacji rzeczywistych potrzeb inwestycyjnych społeczności lokalnej, precyzowanych we wnioskach o ustalenie warunków zabudowy, a także we wnioskach inwestorskich zgłoszonych przed przystąpieniem do sporządzania zmiany „Studium".

Podjęta zmiana „Studium" polega na uwzględnieniu w ustaleniach studium uwarunkowań wynikających z konieczności korekty granic i przeznaczenia wydzielonych obszarów miasta Skalbmierz przewidzianych pod usługi komercyjne w zakresie handlu i usługi nieuciążliwe (w tym hotelowo-gastronomiczne) oraz usługi publiczne w zakresie turystyki i rekreacji wraz z zielenią urządzoną – gwarantujące optymalne wykorzystanie zbiornika wodnego oraz dostosowania zapisów „Studium" do obowiązujących przepisów. Poprzez „usługi nieuciążliwe" należy rozumieć "działalność gospodarczą niepogarszającą standardów środowiska (zwłaszcza dotyczących hałasu, wibracji, zanieczyszczeń powietrza

i gleby) zakwalifikowaną do usług według Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem przedsięwzięć zawsze znacząco oddziałujących na środowisko".

Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym określa merytoryczną zawartość studium, które powinno uwzględniać uwarunkowania wynikające w szczególności z:

1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;

2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;

3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;

4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

4a) rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;

5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia,

6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;

7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy,

8) stanu prawnego gruntów;

9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;

10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;

11) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;

12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;

13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;

14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;

15) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Nadto, w studium określa się w szczególności:

- *uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 lit. d: kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, oraz kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;*
- *obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;*

- *obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
- *kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;*
- *obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;*
- *obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;*
- *obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;*
- *obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;*
- *kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;*
- *obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;*
- *obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;*
- *obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120);*
- *obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;*
- *obszary zdegradowane;*
- *granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;*
- *obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.*

II. INFORMACJE OGÓLNE

1. STWIERDZENIE DOTYCZĄCE UCHWALENIA "STUDIUM..."

Na podstawie art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 - jednolity tekst z późniejszymi

zmianami) niniejsze "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skalbmierz"
zostało uchwalone Uchwałą nr .....Rady Miejskiej w Skalbmierzu
z dnia.....

[1] Na podstawie art. 7 ust. 1 i art.18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.) oraz art. 9 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 741 ze zm.) Rada Miejska w Skalbmierzu podjęła w dniu 24 października 2019 r. uchwałę Nr XVII/65/2019 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 1 „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skalbmierz", przyjętego Uchwałą IX/65/99 Rady Miejskiej w Skalbmierzu z dnia 4 października 1999 r. Podjęta zmiana "Studium" obejmuje wyłącznie obszar miasta Skalbmierz i nie obejmuje tych ustaleń, które nie dotyczą obszaru objętego dokumentem planistycznym, którym jest zmiana Nr 1.

2. SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO

Niniejsze "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skalbmierz" (zwane dalej „Studium") wykonane zostało przez Zespół w składzie:

mgr inż. arch. Zbigniew Janus mgr inż. Marian Olech mgr inż .Bogumiła Ruzikowska mgr inż. Edmund Augustyniak mgr Rafał Kozieł tech. arch. Krystyna Foder tech. arch. Erna Jagi

- główny projektant - nr upr. urban. 694/88
- komunikacja
- uzbrojenie
- rolnictwo, leśnictwo
- środowiska przyrodnicze, uzbrojenie
- grafika

*AUTOR **ZMIANY NR 1** „STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SKALBMIERZ": mgr inż. arch. kraj., inż. arch. Paula Zdybiowska-Piec (posiadająca kwalifikacje w zakresie opracowań urbanistycznych w skali regionalnej i lokalnej zgodnie z art. 5 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).*

3. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawą wykonania studium była Umowa Nr 21 / 97 z dnia 14.10.1997r w sprawie wykonania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skalbmierz, zawarta pomiędzy Zarządem Miasta i Gminy Skalbmierz a Samorządowym Biurem Planowania Przestrzennego w Miechowie z siedzibą w Kielcach.

W związku z reformą organizacyjną kraju obowiązującą od 1.01.1999 r. - część ogólna oraz diagnoza stanu istniejącego niniejszego tekstu została opracowana w dostosowaniu do poprzedniego podziału administracyjnego kraju, a pozostałą część tego tekstu opracowano w warunkach nowego podziału administracyjnego.

Studium zostało opracowane w oparciu o:

- Uchwałę Nr XVII/ 129/96 Rady Miejskiej w Skalbmierzu z dnia 25 sierpnia 1996r

- Ustawę z dnia 7 lipca 1994r o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 - jednolity tekst z późniejszymi zmianami);

- Zarządzenia Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 30 grudnia 1994r w sprawie rodzajów i wzorów dokumentów stosowanych w pracach planistycznych (M.P. Nr 3 poz. 40);

-Ustawę z dnia 3 lutego 1995 r o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. Nr 16 poz. 78, jednolity tekst z późniejszymi zmianami);

- Ustawę z dnia 28 września 1991 r o lasach (Dz.U. Nr 101 poz. 444, z 1992r Nr 21 poz. 85, Nr 54 poz. 254, z 1994r Nr 1 poz. 3, Nr 127 poz. 627, z 1995r Nr 147 poz. 713, z 1996r Nr 91 poz. 409, z 1997r Nr 54 poz. 349, Nr 121 poz. 770, Nr 160 poz. 1079);

- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992r w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz.U. Nr 67 poz. 337);

- Ustawę z dnia 16 października 1991 r o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114 poz. 492, z 1992 r Nr 54 poz. 254, z 1994 r Nr 89 poz. 415, z 1995 r Nr 147 poz. 713, z 1996r Nr 91 poz. 409, z 1997r Nr 14 poz. 72, Nr 43 poz. 272, Nr 54 poz. 349, Nr 133 poz. 885);

- Ustawę z dnia 31 grudnia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. z 1994 r Nr 49 poz. 196 - jednolity tekst z późniejszymi zmianami;

- Ustawę z dnia 4 lutego 1994r Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27 poz. 96, z 1996r Nr 106 poz.496, z 1997r Nr 88 poz.554, Nr 111 poz. 726, Nr 133 poz.885);

- Ustawę z dnia 15 lutego 1962r o ochronie dóbr kultury (Dz. U. Nr 10 poz. 48, jednolity tekst z późniejszymi zmianami;

- Ustawę z dnia 21 marca 1985r o drogach publicznych (Dz. U. Nr 14 poz.60 z 1988r Nr 19 poz. 132, z 1989r Nr 35 poz. 192,, z 1990r Nr 34 poz. 198, z 1991 r Nr 75 poz. 332, z 1993r Nr 47 poz. 212, z 1994r Nr 127 poz. 627, z 1997r Nr 6 poz. 31, Nr80 poz.497, Nr 106 poz.677, Nr 123 poz. 780, z 1998 r. Nr 106 poz. 668, Nr 162 poz. 1126 ;

- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998r w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi, albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji (Dz. U. Nr 93 poz. 589);

- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska , Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998r w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko inwestycji nie zaliczanych do inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska, obiektów oraz robót zmieniających stosunki wodne (Dz. U Nr 93 poz. 590).

[1] Zmiana Nr 1 „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skalbmierz" została opracowana w oparciu o następujące akty prawne:

1. *Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U z 2021 r., poz. 741 ze zm.);*
2. *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U z 2021 r., poz. 1372 ze zm.);*
3. *Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo Budowlane (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1333 ze zm.)*
4. *Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1899);*
5. *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U z 2021 r., poz. 247 ze zm.)*
6. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.).*
7. *Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1161 ze zm.);*
8. *Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1420);*
9. *Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2233);*
10. *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 710 ze zm.);*
11. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 779 ze zm.);*
12. *Ustawa z dnia 21 marca 1995 r. o drogach publicznych (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1376 ze zm.);*
13. *Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 802).*

4. OBSZAR OPRACOWANIA - CZĘŚCI SKŁADOWE OPRACOWANIA

Studium zostało opracowane w granicach administracyjnych gminy Skalbmierz. Studium składa się z części tekstowej i graficznej. Tekst studium przedstawiono w formie oprawionego elaboratu.

Opracowanie graficzne wykonano na mapach sytuacyjno - wysokościowych w skali 1 : 10000 dla obszaru gminy, a wyodrębnione mapy dla obszaru miasta w skali 1 : 5000. Mapy poglądowe i analityczne wykonane na mapach topograficznych w skali 1 : 25000. Wszystkie mapy wykonano w technice barwnej. Spis w/w map znajduje się w załączniku na końcu tekstu.

Dokumentacja z przebiegu procedury wykonania studium skompletowana została i oprawiona w wyodrębniony zbiór dokumentów formalno - prawnych.

Elementami „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skalbmierz", które podlegają uchwaleniu przez Radę Miasta i Gminy Skalbmierz, oraz które będą stanowiły podstawę dla realizacji polityki przestrzennej są:

I. Tekst studium.

II. Rysunek studium, składający się z 4 plansz zatytułowanych:

- „Gmina Skalbmierz - Uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe"
- „Gmina Skalbmierz - Uwarunkowania rozwoju przestrzennego zabudowy"
- „Gmina Skalbmierz - Kierunki zagospodarowania przestrzennego"
- „Miasto Skalbmierz - Kierunki zagospodarowania przestrzennego"

[1] O zakresie zmiany Nr 1 obowiązującego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Skalbmierz" uchwalonego Uchwałą Nr IX/65/99 Rady Miejskiej w Skalbmierzu z dnia 4 października 1999 r., przesądziła Rada Miejska w Skalbmierzu Uchwałą Nr XVII/65/2019 z dnia 24 października 2019 r.

Zmiana studium została dokonana w trybie i zakresie wynikającym z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 741 ze zm.) określonym w postanowieniach zawartych w art. 10 ust. 1 i 2, jak też Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. nr 118 z dnia 26 maja 2004 r.). Z postanowień określonych w §8 ww. rozporządzenia wynika jednoznacznie, że „projekt zmiany studium", polegającej na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2 ww. ustawy, winien mieć ujednoliconą formę rysunku i tekstu, stanowiących załączniki do uchwały o jego uchwaleniu, z wyróżnieniem projektowanej zmiany.

Przedmiotowa zmiana, polega na uwzględnieniu w ustaleniach studium uwarunkowań wynikających z konieczności:

- *korekty granic i przeznaczenia wydzielonych obszarów miasta Skalbmierz przewidzianych pod usługi komercyjne w zakresie handlu i usługi nieuciążliwe (w tym hotelowo-gastronomiczne) oraz usługi publiczne w zakresie turystyki i rekreacji wraz z zielenią urządzoną – gwarantujące optymalne wykorzystanie zbiornika wodnego;*
- *dostosowania zapisów „Studium" do obowiązujących przepisów wynikających z wniosków przeprowadzonej „Oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania*

przestrzennego miasta i gminy Skalbmierz oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta i gminy Skalbmierz" oraz analizy potrzeb w tym zakresie.

W treści obowiązującego „Studium" znajdują się mapy, które prezentują jeszcze województwo kieleckie, oraz dane, które dotyczą tego obszaru. Obecnie gmina i miasto Skalbmierz zlokalizowane są na obszarze województwa świętokrzyskiego, które ma inny zasięg niż dawne województwo kieleckie. Wskazuje się za celowe – przystąpienie po uchwaleniu zmiany Nr 1 „Studium", do aktualizacji całego studium w granicach obszaru Gminy.

5. MATERIAŁY WEJŚCIOWE DO STUDIUM

1. Inwentaryzacja urbanistyczna ogólna miasta i gminy Skalbmierz - wykonana w marcu 1997r przez Samorządowe Biuro Planowania Przestrzennego w Miechowie z siedzibą w Kielcach;
2. Opracowanie ekofizjograficzne miasta i gminy Skalbmierz - wykonane przez Biuro Geologiczno - Fizjograficzne „GEO - FIZ" - Ryszard Cywicki - Kielce ;
3. Mapa waloryzacji przestrzeni rolno - leśnej dla obszaru miasta i gminy Skalbmierz - wykonana przez Samorządowe Biuro Planowania Przestrzennego w Miechowie z siedzibą w Kielcach ;
4. Wnioski, informacje , zalecenia i wytyczne na piśmie od organów państwowych, zakładów, instytucji - złożone w wyniku zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania studium - wg zestawienia w odrębnym zbiorze dokumentów formalno - prawnych;
5. Ankiety przekazane do wypełnienia wszystkim sołtysom na terenie gminy Skalbmierz, dotyczące problematyki zawartej w studium - wg zestawienia w odrębnym zbiorze dokumentów formalno - prawnych;
6. Strategia rozwoju województwa kieleckiego - synteza. Opracowanie Instytutu Gospodarki Przestrzennej w Warszawie pod kier. prof. dr hab. Elżbiety Wysockiej.
7. Małopolski program rozwoju wsi i rolnictwa z 1998r- opracowanie zbiorowe;
8. Informacje uzyskane w Urzędzie Miasta i Gminy w Skalbmierzu, w jednostkach zarządzających poszczególnymi elementami uzbrojenia oraz literatura specjalistyczna i szkoleniowa z tematyki studium.

9. *[1] Portale branżowe: geoserwis.gdos.gov.pl, geolog.pgi.gov.pl, mapy.isok.gov.pl, sip.e-swietokrzyskie.pl;*

10. *[1] „Ocena aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skalbmierz wraz z analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta i gminy Skalbmierz".*

11. *[1] Dokumenty strategiczne: Program Rewitalizacji dla gminy Skalbmierz (Opracowanie: Centrum Doradztwa Energetycznego Sp. z o.o., 2019 r.); „Strategia rozwoju miasta i gminy Skalbmierz na lata 2012-2020"; „Program ochrony środowiska dla gminy Skalbmierz na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020"; „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego"; „Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+".*

III. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO GMINY

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ, PODSTAWOWE FUNKCJE I POZYCJA GOSPODARCZA GMINY SKALBMIERZ

Miasto i gmina Skalbmierz położone są w południowej części województwa kieleckiego nad rzeką Nidzicą (lewobrzeżny dopływ Wisły), na bardzo dobrych glebach przeznaczonych do intensywnej gospodarki rolnej. Pod względem przyrodniczym obszar ten położony jest w obrębie mezoregionu - Płaskowyż Proszowicki - będącego elementem makroregionu Niecka Nidziańska.

Miasto Skalbmierz leży w odległości 80 km od Kielc, 20 km od Miechowa i 45 km od Krakowa. Przez teren gminy przechodzą drogi o znaczeniu krajowym łącząc miasto Skalbmierz z następującymi ośrodkami: Kielcami, Katowicami, Krakowem oraz ośrodkami regionalnymi - Miechowem, Jędrzejowem, Kazimierzą Wielką oraz Buskiem Zdrój.

Gmina Skalbmierz graniczy z następującymi gminami województwa kieleckiego:

- od północy - z gm. Działoszyce,
- od północnego wschodu - z gm. Czarnocin,
- od południowego wschodu - z gm. Kazimierza Wieka,
- od południowego zachodu - z gm. Pałecznica - obecnie woj. Małopolskie,
- od zachodu - z gm. Racławice - obecnie woj. Małopolskie.

Obszar gminy Skalbmierz wraz z gminami: Bejsce, Czarnocin, Działoszyce, Kazimierza Wielka, Koszyce i Opatowiec tworzą jednostkę strukturalną tzw. „Południe" w województwie kieleckim.

Na terenie województwa kieleckiego wyznaczają ją następujące współrzędne geograficzne:

- 50° 21' 40" N - kraniec północny (sołectwo Drożejowice),
- 50° 15' 30" N - kraniec południowy (sołectwo Bełzów),
- 20° 29' 25" E - kraniec wschodni (sołectwo Kobylniki),
- 20° 16' 35" E - kraniec zachodni (sołectwo Rosiejów).

Powierzchnia gminy zajmuje 86 km^2, co stanowi 0,93% powierzchni województwa kieleckiego, zamieszkuje ją 7769 osób, tj. 0,86% ogólnej liczby ludności województwa. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 194,3 osób/km^2 i jest wyższa od gęstości zaludnienia na terenie województwa kieleckiego, która wynosi 123,3 osób/km^2.

Funkcje gminy:

Miasto i gmina Skalbmierz z uwagi na wysoką bonitację gleb - 98 % gruntów objętych jest ścisłą ochroną prawną - zalicza się do obszarów o najwyższej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Główną funkcją gminy jest rolnictwo wyróżniające się bardzo wysokim udziałem warzyw gruntowych oraz wysoką obsadą trzody chlewnej.

Funkcją uzupełniającą są usługi administracyjne oraz dla obsługi mieszkańców gminy i produkcji rolniczej - rozwój komunikacji, infrastruktury technicznej, rozwój mieszkalnictwa oraz nieuciążliwej działalności gospodarczej i drobnego przemysłu.

Sytuacja ekonomiczna gminy Skalbmierz kształtuje się w dużej mierze pod wpływem funkcji administracyjnej i usługowej (miasto Skalbmierz) oraz rolnictwa, które ma szansę stać się wysokotowarową i dochodową dziedziną gospodarki tego regionu. Uzupełnieniem tych funkcji jest przemysł mineralny - szczególnie produkcja cegieł w Topoli i Szarbii Zwierzynieckiej.

2. SYSTEM POWIĄZAŃ ZEWNĘTRZNYCH GMINY

1. Miasto i gmina Skalbmierz położone są w obrębie Wyżyny Małopolskiej, mezoregionu Niecka Nidziańska i mezoregionu Płaskowyż Proszowicki.
2. Północna część gminy graniczy z Miechowsko - Działoszyckim Obszarem Chronionego Krajobrazu.

3. Dolina Nidzicy jako międzyregionalny korytarz ekologiczny łączący Parki Krajobrazowe Ponidzia i dolinę Wisły z doliną Pilicy i Zespołem Jurajskich Parków Krajobrazowych.
4. Północno - zachodnia część gminy (sołectwa: Podgaje, Rosiejów, Baranów, Bolowiec, Małoszów) zlokalizowana jest w obrębie G.Z.W.P. nr 409 (Niecko - Miechowska SE) kwalifikujący się do wysokiej i najwyższej ochrony.
5. Pod względem administracyjnym miasto i gmina Skalbmierz należy do powiatu Kazimierza Wielka.
6. Pod względem gospodarczym gmina Skalbmierz wraz z sąsiednimi gminami: Bejsce, Czarnocin, Działoszyce, Kazimierza Wlk., Koszyce i Opatowiec stanowi jednostkę strukturalną tzw. "Południe".
7. Przynależność gminy do związków Międzygminnych "Nidzica" (do spraw realizacji wodociągów - zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków) i "Gazociąg" (do spraw realizacji gazyfikacji gminy).
8. Wysypisko śmieci na terenie gminy Skalbmierz we wsi Sielec Biskupi obsługuje również: Kazimierzę Wielką Działoszyce, Czarnocin, Słaboszów.
9. Ujęcia wody w Pałecznicy i w Płużkach (gm. Słaboszów) zaopatrują sołectwa gm. Skalbmierz. Pierwsze z nich zaopatruje sołectwa południowe, a drugie północne.
10. Dogodne powiązania komunikacyjne za pośrednictwem sieci dróg o znaczeniu krajowym i wojewódzkim z ośrodkami stanowiącymi główne rynki zbytu (gł. z aglomeracją Śląską i Krakowską).

3. MIASTO I GMINA SKALBMIERZ W "STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KIELECKIEGO".

Prace studialne dotyczące opracowania "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skalbmierz" zostały poprzedzone pismem min. do Wojewody Kieleckiego z prośbą o udostępnienie materiałów dotyczących miejsca tego obszaru a wynikających z dotychczasowych prac nad "Studium zagospodarowania przestrzennego województwa kieleckiego".

W odpowiedzi na pismo szereg informacji dotyczących miejsca miasta i gminy Skalbmierz w strukturze województwa kieleckiego przekazał Wydział Rozwoju Regionalnego i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Wojewódzkiego. Podaje on informacje dotyczące obszaru badań wynikające z dotychczasowych prac nad "Studium zagospodarowania przestrzennego województwa kieleckiego". Z powyższych materiałów wynika, że miasto i gmina Skalbmierz położone są w południowej części Kielecczyzny

posiadającej najkorzystniejsze w województwie warunki przyrodnicze do intensyfikacji produkcji rolniczej oraz przetwórstwa rolno - spożywczego. Obszar ten położony jest w pobliżu chłonnych rynków konsumenckich - aglomeracji Krakowskiej i Górnego Śląska.

Ponadto Wydział przedstawił bardziej szczegółowe propozycje i sugestie rozwojowe wynikająca z dotychczasowych prac nad "Studium zagospodarowania przestrzennego województwa", które zostały uwzględnione w "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skalbmierz".

Miejsce miasta i gminy Skalbmierz w województwie kieleckim zastało przedstawione również w "Strategii rozwoju województwa" opracowanej przez zespół pracowników IGP i K pod kierunkiem prof. dr hab. Elżbiety Wysockiej. Zgodnie z powyższym opracowaniem gmina Skalbmierz została zakwalifikowana do "Południowego rolniczego subregionu województwa", który przyjął następujące cele rozwoju:

- poprawę warunków produkcji rolnej poprzez: stopniową zmianę struktury agrarnej na duże gospodarstwa rodzinne dające możliwość wzrostu dochodów (zwiększenie powierzchni, komasacja gruntów), rozwój infrastruktury społecznej i technicznej, podnoszenie wykształcenia zawodowego rolników,
- opanowania zjawiska przeludnienia agrarnego poprzez wprowadzenie nowych funkcji związanych z przetwórstwem płodów rolnych i ich sprzedażą (giełdy), rozwojem rzemiosła i usług,
- radykalne wzmocnienie pozycji miasta zapewniającego średni poziom obsługi ludności oraz nowe miejsca pracy,
- pobudzenie i wspieranie różnych form samo organizacji społeczności lokalnych działających na rzecz samopomocy, bezpieczeństwa publicznego, kultywowania tradycji oraz organizacji wypoczynku.

Obszar ten powinien otrzymać dużą pomoc ze strony administracji wojewódzkiej, ukierunkowanej przede wszystkim na rozwój infrastruktury technicznej i społecznej. Subregion ten powinien otrzymać dostęp do tanich kredytów na rozwój indywidualnej przedsiębiorczości. Miejsce gminy Skalbmierz na tle problematyki przedstawionej w strategii województwa przedstawiają poniższe schematyczne opracowania mapowe.

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

OŚRODKI KONCETRACJI PRZEMYSŁU
wg. ZATRUDNIENIA

- powyżej 20,0 tysięcy zatrudnionych
- 10,0 - 20,0 tysięcy zatrudnionych
- 5,0 - 10,0 tysięcy zatrudnionych
- 1,0 - 5,0 tysięcy zatrudnionych
- 0,5 - 1,0 tysięcy zatrudnionych

Autor: J. Polski IGPiK

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

STRATEGICZNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ UPRZEMYSŁOWIENIA OŚRODKÓW MIEJSKICH

Ośrodki selektywnego rozwoju przemysłu

Ośrodki preferowanego wzrostu dywersyfikacji struktury gałęziowej

Ośrodki preferowanego wzrostu uprzemysłowienia

Autor: J. Polski IGPiK

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

OCHRONA ŚRODOWISKA

SYSTEM OBSZARÓW CHRONIONYCH

- *Park narodowy*
- *Parki krajobrazowe istniejące*
- *Otuliny w.w parków*
- *Obszary chronionego krajobrazu*
- *Obszary wymagające najwyższej i wysokiej ochrony wód podziemnych*
- *Gminy zagrożone ekologicznie wg PIOŚ*

NAJWAŻNIEJSZE ZBIORNIKI RETENCYJNE

- ▲ *Zbiornik „WIÓRY" w realizacji*
- △ *„MORZE CHĘCIŃSKIE " - zbiornik projektowany*

MIASTA O DUŻEJ SKALI ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA WG. WUS

- ○ *powyżej 50 000 mieszkańców*
- ○ *10 000 – 49 999*
- ○ *poniżej 10 000*

Autor: W. Skalmowski IGPiK

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

TURYSTYKA

- Obszary o najwyższych walorach przyrodniczych (Parki Narodowe i Krajobrazowe)
- Miejscowości i obiekty o wysokich walorach kulturowych
- Uzdrowiska
- Największe sztuczne zbiorniki wodne

MIEJSCA NOCLEGOWE

- ponad 500
- 499 - 100
- mniej niż 100

Autor: W. Skalmowski IGPiK

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

ROLNICTWO - KIERUNKI POLITYKI

- *Obszary predysponowane do produkcji zdrowej żywności*
- *Obszary wskazane do rozwoju agroturystyki*
- *Obszary wielofunkcyjnego rozwoju wsi z przewagą funkcji pozarolniczych*
- *Obszary wielofunkcyjnego rozwoju wsi oparte na intensywnych procesach restrukturyzacji rolnictwa*

Autor: S. Anusz IGPiK

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

ROLNICTWO - SYNTEZA DIAGNOZY

Obszary o najkorzystniejszych warunkach agroekologicznych dla produkcji rolniczej

Obszary rolnictwa pod wpływem procesów urbanizacyjnych

Dominacja rolnictwa intensywnego, towarowego z początkami specjalizacji

Autor: S. Anusz IGPiK

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

GAZOCIĄGI ISTNIEJĄCE I PROJEKTOWANE ORAZ ZASIĘG DZIAŁANIA ZAKŁADÓW GAZYFIKACJI BEZPRZEWODOWEJ

Gazociągi istniejące

Gazociągi w realizacji

Gazociągi projektowane

Rozlewnia gazu - Stąporków

Zakłady gazyfikacji bezprzewodowej - zasięg działania

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

UKŁAD KOMUNIKACYJNY

- Ośrodek wojewódzki
- Ośrodki regionalne - miasta pow. 10 tys. mieszkańców
- Pozostałe miasta i ośrodki gminne
- Drogi krajowe międzyregionalne
- Drogi krajowe regionalne
- Ważniejsze drogi wojewódzkie
- Koleje
- LHS

Autor: B. Siekłucki IGPiK

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

JEDNOSTKI STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ

1 *Północny obszar uprzemysłowiony*

2 *Obszar bezpośredniego oddziaływania Kielc*

3 *Południowy obszar rolniczy*

4 *Góry Świętokrzyskie*

Granice jednostek 1,2,3,

Autor: W. Skalmowski IGPiK

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

OŚRODKI GENERUJĄCE ROZWÓJ WOJEWÓDZTWA

Kielce - generator rozwoju województwa

Ośrodki subregionalnego wspomagania rozwoju bazy ekonomicznej

Autor: J. Polski IGPiK

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

SYNTEZA STRATEGII ROZWOJU

- Ośrodki selektywnego rozwoju przemysłu
- Ośrodki preferowanego wzrostu dywersyfikacji struktury gałęziowej
- Ośrodki preferowanego wzrostu uprzemysłowienia
- Uzdrowiska
- Obszar restrukruryzacji rolnictwa
- Obszar o największych walorach przyrodniczych
- Najważniejsze zbiorniki retencyjne
  - w realizacji
  - projektowane
- Drogi międzyregionalne
- Koleje
- Jednostki struktury funkcjonalno-przestrzennej
  1. Północny obszar uprzemysłowiony
  2. Obszar bezpośredniego oddziaływania Kielc
  3. Południowy obszar rolniczy
  4. Góry Świętokrzyskie

Autor: E. Wysocka IGPiK

[1] 4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z "PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO"

Głównym dokumentem określającym politykę Samorządu Województwa na obszarze gminy jest „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego". Dokument ten odwołuje się do „Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030". Jest ona głównym instrumentem realizacji krajowej polityki przestrzennej i określa ramy dla wszystkich polityk posiadających wpływ terytorialny. Dokument ten w odniesieniu do poprzednich koncepcji radykalnie zmienił model zagospodarowania przestrzennego kraju z pasmowego na rzecz sieci powiązań funkcjonalnych, łączących krajowe ośrodki wzrostu z europejską siecią metropolii. Istotnej modyfikacji uległy też cele polityki zagospodarowania przestrzennego kraju, jak również związane z nimi kierunki działań. Prócz zadań dotyczących przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego szczególny nacisk położono na integrację planowania przestrzennego i strategicznego, realizowaną w ramach wyznaczonych w Planie województwa obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, implementowanych do polityki rozwoju, jako obszary strategicznej interwencji publicznej.

„Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego", został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLVII/833/14 z dnia 22 września 2014 r., i zmieniony Uchwałą Nr XXVII/377/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie „uchwalenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, dotyczącej opracowania „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego". „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego" stanowi zatem część „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego" i określa długofalowe cele i kierunki wojewódzkiej polityki przestrzennej.

Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Kielce stanowi centralny obszar województwa świętokrzyskiego w związku z czym zarówno misja, cel główny, cele warunkujące oraz priorytety zagospodarowania przestrzennego dla województwa, zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, odnoszą się również do tego obszaru. Za ***cel generalny*** *Planu MOF OW uznaje się kształtowanie zrównoważonej, harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF OW, sprzyjającej poprawie atrakcyjności i spójności terytorialnej oraz efektywnemu wykorzystaniu*

potencjałów rozwoju, przy jednoczesnym wsparciu dla rozwiązań innowacyjnych i przyjaznych środowisku przyrodniczemu.

Gmina Skalbmierz (podobnie jak każde z miast województwa świętokrzyskiego) została zakwalifikowana do obszaru funkcjonalnego o największym potencjale rolniczym oraz do podobszaru kumulacji działań w zakresie poprawy dostępności do usług. Wraz z pozostałymi gminami województwa świętokrzyskiego należy też do obszaru o najniższym stopni rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych (do obszaru tego należą również wszystkie województwa Polski wschodniej), oraz do obszaru predysponowanego do wsparcia krajowego w zakresie odnowy demograficznej, ze względu na wysoką koncentrację negatywnych procesów demograficznych. Preferowanym kierunkiem polityki przestrzennej na obszarze miasta Skalbmierz winna być wielofunkcyjna aktywizacja gospodarcza o przewadze funkcji rolniczych.

Predysponowane kierunki polityki przestrzennej:

- *budowa nowych obiektów noclegowych i unowocześnienie istniejących;*
- *zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, organizację punktów widokowych, oznakowanie atrakcji turystycznych itp. oraz przystosowanie ich na cele turystyki rowerowej;*
- *wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku podmiejskiego i weekendowego;*
- *intensyfikacja agroturystyki poprzez zapewnienie dogodnych warunków organizacyjno-przestrzennych rozwoju tej funkcji.*

Priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym obejmujące:

- *rozwój usług gastronomicznych oraz budownictwa z zakresu zamieszkiwania zbiorowego i usług o odpowiednim standardzie;*
- *zagospodarowanie turystyczne miejscowości i obiektów mogących zainteresować potencjalnych turystów, w tym adaptowanie zespołów zabytkowych do pełnienia funkcji turystyczno-rekreacyjnych, zagospodarowanie zieleni, w tym parków miejskich;*
- *rozwój ekoturystyki;*
- *pełna gazyfikacja i kanalizacja obszarów zabudowy zwartej;*
- *szeroki rozwój agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;*

- *zwiększenie retencji wodnej oraz lesistości (pod warunkiem uwzględnienia wymagań środowiskowych);*
- *ochrona krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem architektury regionalnej;*
- *ochrona i rewaloryzacja oraz promocja i szersze udostępnienie cennych ośrodków staromiejskich oraz zabytków.*

- 5. WARUNKI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO GMINY SKALBMIERZ

Rzeźba terenu

Pod względem morfologicznym gmina Skalbmierz położona jest w obrębie mezoregionu Płaskowyż Proszowicki, wchodzącego w skład makroregionu Niecka Nidziańska.

Obszar ten ma charakter wyżynny obejmujący szereg płaskowzgórzy i kopulastych wzniesień. Ich średnie nachylenia wynosi 8-12 %.

Na ukształtowanie rzeźby terenu gminy Skalbmierz miało wpływ osadzanie się w późnym plejstocenie lessów, które obecnie tworzą zwartą pokrywę o zmiennej miąższości. Obszar ten porozcinany jest płaskodennymi dolinami rzek, z których największe to: dolina Nidzicy i Małoszówki (o przebiegu południowo - wschodnim). Poza nimi występuje szereg dolin erozyjnych bocznych, suchych i prowadzących wody. Miejscami przyjmują one charakter wąwozów i parowów o zboczach stromych i urwistych.

Ten charakter rzeźby obserwujemy w południowej części gminy. Natomiast w północnej części w ukształtowaniu powierzchni dominuje teren płaski z najwyższym punktem koło Rosiejowa (320 m n.p.m.). Najniższy poziom zaś osiąga w dolinie Nidzicy i dochodzi do 191.5 m n.p.m., deniwelacje zaś wynoszą 128.5 m.

Reasumując, w rzeźbie terenu gminy Skalbmierz dominują następujące formy morfologiczne:

- wysoczyzny lessowe i ich stoki,
- dna dolin głównych,
- doliny boczne,
- terasy rzeczne,
- skarpy.

Ukształtowanie terenu omawianego obszaru stwarza szereg ograniczeń w zakresie budownictwa. W przeważającej większości są to tereny nieprzydatne dla inwestycji budowlanych, a są to:

- zbocza o nachyleniu powyżej 12%,
- dna dolin rzecznych zagrożonych zalaniem wielkimi wodami.

Obszary ograniczające swobodę rozbudowy i uzbrojenia to tereny o nachyleniu zboczy 5-12 %.

Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym charakteryzowany obszar położony jest w obrębie Niecki - Nidziańskiej, będącej częścią synklinorium miechowskiego (synklinorium szczecińsko - łódzko - miechowskiego).

Główną rolę w budowie odgrywają utwory górnej kredy (margle, margle ilaste, wapienie i opoki), trzeciorzędu (wapienie litotamniowe, pisaki i margle tworzące poziom podgipsowy; gipsy, anhydryty i iły margliste - tworzące poziom gipsowy; iły krakowieckie - tworzące poziom nadgipsowy) i czwartorzędu (gliny zwałowe, lessy, pisaki, namuły).

Z wyżej wymienionych utworów geologicznych niekorzystne dla budownictwa są: namuły i piaski czwartorzędowe, iły krakowieckie, gipsy, anhydryty, iły margliste, natomiast utwory lessowe posiadają dostateczne warunki budowlane. Pozostałe osady nadają się do bezpośredniego posadowienia budynków.

Wgłębna budowa tego obszaru charakteryzuje się obecnością struktur blokowo - fałdowych pochodzących z górnej kredy, silnie pociętych i zdyslokowanych. Z nimi związany jest przebieg niektórych dolin i występowania źródeł.

Kopaliny mineralne

Zalegające na obszarze gminy Skalbmierz utwory geologiczne tylko częściowo wykorzystywane są gospodarczo jako kopaliny, z których największą wartość mają gipsy i iły krakowieckie. Pierwsze z nich nie są eksploatowane ze względu na zalegającą miąższą warstwę lessową i nie są przedmiotem badań geologicznych. Natomiast iły krakowieckie zostały udokumentowane w dwu złożach "Szarbia" i "Topola" i stanowią bazę surowcową istniejących cegielni w Szarbii i Topoli.

[1] Miasto Skalbmierz położone jest poza udokumentowanymi złożami kopalin i ujęć wód podziemnych oraz poza terenami osuwisk.

Charakterystyka stosunków wodnych

a) Wody powierzchniowe:

Obszar gminy Skalbmierz jest pod względem hydrologicznym położony w zlewni rzeki Nidzicy (dopływ Wisły). Teren ten odwadniany jest głównie przez tę rzekę, która płynie w kierunku południowo - wschodnim krętym na pewnych odcinkach nieuregulowanym korytem.

W oparciu o badania kontrolne wykonane w 1996 r. przez WIOŚ w Kielcach - rzeka Nidzica na całej swej długości prowadzi wody pozaklasowe.

[1] Od strony północnej miasta Skalbmierz przepływ rzeka Nidzica, która na całej badanej długości w granicach województwa utrzymuje się poza klasą ze względu na ponadnormatywne wartości zawiesiny i m. Coli. Badania hydrobiologiczne prowadzone w punkcie pomiarowo-kontrolnym Kazimierza Mała i Piotrowice wskazały II klasę czystości wód ze względu na indeks saprobowości oraz I – ze względu na chlorofil "a" (stan na 1999 r.).

Większe cieki wodne odwadniające północną i centralną część gminy to: Szarbiówka, Stradomka będące bezpośrednimi dopływami Nidzicy.

Na omawianym obszarze występują liczne źródła dające początek ciekom wodnym. Największe z nich to: Rędziny i Skalbmierz.

Na charakteryzowanym terenie brak jest dużych zbiorników wodnych. Z istniejących na uwagę zasługują znajdujące się w dnach dolin sadzawki i stawy rybne w Topoli, Kobylnikach, Drożejowicach, Małoszowie i Rosiejowie.

[1] ~~W rejonie Skalbmierza projektowana jest budowa zbiornika retencyjnego, zgodnie z programem małej retencji wód powierzchniowych województwa kieleckiego.~~ W miejscowości gminnej Skalbmierz, na gruntach stanowiących mienie gminne, znajduje się zbiornik retencyjny „Skalbmierz" Nr Is/I/Nc/1 o powierzchni 8,38 ha, który zasila rzeka Szarbiówka. Podstawową funkcją zbiornika jest retencja wody dla celów gospodarczych i pokrycia niedoborów wody w rzece poniżej zbiornika w okresach suszy. Za dodatkowe funkcje zbiornika można uznać: retencję powodziową w okresie wezbrań, poprawienie bilansu wodnego przez wyrównanie przepływów w okresach stanów niskich, cele rekreacyjne i rozwój agroturystyki oraz funkcja pożarowa.

W zasięgu terenu objętego zmianą Nr 1 „Studium" (stanowiącym jednocześnie granice administracyjne miasta Skalbmierz) znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. „c" ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2233), stanowiące „obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy […]".

b) Wody podziemne:

Na obszarze gminy wody podziemne występują w utworach czwartorzędu i kredy zaznaczające się w dwóch strefach:

1. Strefa wód gruntowych związanych z utworami czwartorzędowymi w obrębie den dolin.
2. Strefa obejmująca wody podziemne występujące na obszarach wyżynnych. W strefie tej można wyróżnić trzy zasadnicze poziomy:

- wgłębne wody czwartorzędowe,
- wgłębne wody trzeciorzędowe,
- wgłębne wody kredowe (szczelinowo - porowe).

Zachodnia część gminy Skalbmierz położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 409 (Niecka Miechowska - SE) - będącym głównym źródłem wód pitnych. Obszar ten jest bardzo podatny na zanieczyszczenia antropogeniczne i zakwalifikowany jest w znacznej powierzchni do Obszaru Wysokiej Ochrony (OWO) wód podziemnych.

Obszar zakwalifikowany do Obszaru Najwyższej Ochrony (ONO) - tylko w nieznacznych powierzchniach występuje przy zachodniej granicy sołectw: Tępoczów-Rędziny i Bolowiec obejmując jedynie tereny upraw polowych.

Obszar ten nie jest przewidziany w "Studium ..." pod żaden rodzaj zainwestowania. Niewielka powierzchnia w/w sołectw objęta zasięgiem granicy (ONO) - nie wpływa znacząco na kierunki rozwoju gminy Skalbmierz.

Wody podziemne występują w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu i kredy w dwóch strefach tj. w obrębie den dolin i na obszarach wyżynnych. W obrębie dolin występuje zbiornik wód gruntowych zasilany wodami powierzchniowymi, spływającymi z obszarów wysoczyzn. Wody te nie są przydatne dla celów pitnych.

Wgłębne wody czwartorzędowe na obszarach wyżynnych charakteryzują się małą wydajnością uzależnioną od morfologii terenu, charakteru utworów oraz intensywności i

długotrwałości opadów atmosferycznych - zwierciadło tych wód jest na ogół swobodne i nie jest ujmowane studniami wierconymi, a w studniach kopanych w czasie pór suchych następuje zanik wody.

Wgłębne wody trzeciorzędowe występują nieciągłą warstwą na różnych głębokościach poniżej terenu. Poziomy zbiornika mioceńskiego, a szczególnie poziomu gipsowego drenowane są źródłami o małej wydajności. Są to poziomy mało rozprzestrzenione i mało zasobne, mają przeważnie mineralizację ogólną i zawierają duże ilości siarczanów, a tym samym nie nadają się do spożycia a ich uzdatnianie jest trudne i kosztowne.

Wody wgłębne kredowe występują w kompleksach węglanowych skał górnokredowych. Wydajność tego poziomu jest zróżnicowana. Zasilanie poziomu odbywa się głównie drogą infiltracji opadów atmosferycznych na wychodniach. Te zasoby wód charakteryzują się małą wydajnością

Na podstawie powyższych ustaleń wynika, że teren gminy Skalbmierz jest terenem deficytowym w wody podziemne do celów pitnych.

Główne zaopatrzenie gminy w wodę pitną następuje w oparciu o ujęcia istniejące - poza obszarem gminy tj. we wsi Płużki w gminie Słaboszów i ujęcie we wsi Pałecznica - gmina Pałecznica.

[1] Obszar objęty zmianą Nr 1 „Studium" położony jest w zasięgu JCWPd 114 – PLGW2000114. o powierzchni 792,1 km^2, o dobrym stanie chemicznym i dobrym stanie ilościowym. Celem środowiskowym dla ww. JCWPd przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia jest jakość wody do spożycia nieulegającej pogorszeniu. W ocenie stanu JCW z 2012 r. stan chemiczny, ilościowy i ogólny oceniono jako dobry. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego określona została jako niezagrożona. W działaniach programu wodno-środowiskowego, jako działania podstawowe określono coroczne raportowanie pomiarów ilości wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia /wykonanie rocznego raportu badań z prowadzonych pomiarów dla każdego ujęcia w tym dla każdej jego studni z przekazaniem do organu właściwego do wydania pozwolenia/.

Warunki glebowe

Gleby na tym obszarze wykształcone zostały z lessów, a także z utworów zwałowych i wodnolodowcowych. Z lessów wykształciły się głównie czarnoziemy i gleby brunatna, a z utworów zwałowych i wodnolodowcowych czarne ziemie i gleby brunatne wyługowane. W dolinie rzeki Nidzicy wykształciły się mady pochodzenia lessowego z osadów aluwialnych. Są to gleby o wysokiej wartości produkcyjnej.

W obrębie gleb gminy Skalbmierz wyróżniono tzw. kompleksy, wartościujące rolniczą przydatność gleb. Pozwala to uwypuklić nie tylko ich właściwości rolnicze ale przede wszystkim wartość ekologiczną (szczególnie predyspozycje do prowadzenia produkcji ekologicznej).

Na obszarze gminy Skalbmierz wyróżniono następujące kompleksy:

- pszenny bardzo dobry - obejmuje gleby o najwyższych właściwościach, a więc czarnoziemy i brunatne wytworzone na lessach. Bonitacyjnie są to gleby I i II klasy, rzadziej lila. Objęte są najściślejszą ochroną prawną przed przeznaczeniem na cele nierolne. Lokalnie narażone są na erozję wodną. Posiadają najwyższe preferencje dla produkcji ekologicznej.
- pszenny dobry - zaliczamy tu gleby brunatne i czarnoziemne wytworzone na lessach, IIIa, IIIb, rzadziej II klasy bonitacyjnej. Podlegającej ścisłej ochronie prawnej przed przeznaczeniem na cele nierolne i wyłączeniem z produkcji rolniczej. Lokalnie zagrożone erozją wodną Posiadają wysokie preferencje dla produkcji ekologicznej.
- pszenny wadliwy - obejmuje gleby lessowe oraz brunatne wyługowane i zakwaszone. Zawodne w planowaniu z uwagi na okresowo nadmierne przesuszanie. Należą do IV klasy bonitacyjnej. Są to gleby trudne w uprawie mechanicznej oraz zagrożone erozją wodną. Lokalnie wskazane pod zalesienie lub zadrzewienie. Mała przydatność budowlana.
- żytni bardzo dobry i dobry - stanowią go gleby wykształcone z utworów polodowcowych o wysokiej wartości przyrodniczej i gospodarczej. Nadaje się bardziej pod uprawę żyta niż pszenicy. Klasa bonitacyjna III b, rzadziej IV a i IV b.
- żytni słaby i żytni bardzo słaby - obejmuje gleby piaszczyste charakteryzujące się niedoborem wilgotności oraz niewielką żyznością. Klasa bonitacyjna V i VI. Nie podlegają ochronie prawnej przed zagospodarowaniem na cele nierolne. Z uwagi na niekorzystne położenie nie nadają się na cele budowlane - predysponowane są do zalesienia i zakrzewienia.
- zbożowo - pastewny mocny - stanowią go gleby aluwialne o potencjalnie średniej wartości przyrodniczej z uwagi na okresowe nadmierne uwilgocenie. Klasa bonitacyjna IV a i IV b, rzadziej III b. Podlegają ochronie prawnej stosownie do klasy bonitacyjnej. Wymagają uregulowania stosunków wodnych.

- zbożowo - pastewny słaby - obejmuje gleby o słabej wartości gospodarczej ze względu na okresowe nadmierne uwilgotnienie. Klasa bonitacyjna V. Reprezentują niską wartość ekologiczną i gospodarczą z uwagi na łatwość przesuszania się. Zmeliorowane wymagają utrzymania wysokiego reżimu wodnego. Mogą być zalesiane.
- kompleksy użytków zielonych (1z, 2z, 3z) - zlokalizowane głównie w dolinach rzek Nidzicy i Małoszówki oraz w wąwozach lessowych. Bonitacyjnie należą od I do VI klasy. Kompleks 3z nie podlega ochronie prawnej; powinny być jednak chronione przed wyłączeniem z produkcji rolnej, gdyż spełniają ważną rolę w retencjonowaniu wód.

Wszystkie typy gleb podlegają w różnym stopniu procesom erozyjnym spowodowanym różnymi czynnikami. Działania przeciwerozyjne i specjalne zabiegi techniczne są niezbędne w celu ograniczenia i zatrzymania degradacji gleb.

Szata roślinna

Lasy na terenie gminy zajmują zaledwie 10 ha, co stanowi 0.4 % ogólnej powierzchni gminy (lesistość najmniejsza w województwie). Występują one w niewielkich i rozproszonych kompleksach, porastają obszary rolniczo nieprzydatne (stoki, wąwozy, wierzchowiny wzniesień lessowych), spełniając głównie rolę ochronną - zwłaszcza gleboochronną. Administracyjnie należą do Nadleśnictwa Pińczów. Pod względem siedliskowym dominuje las świeży, a w pobliżu cieków wodnych i w bezodpływowych obniżeniach terenu spotyka się również siedlisko lasu wilgotnego. Dominującymi gatunkami są: buk, grab, topola, brzoza, olsza, a także świerk i sosna. Siedliska te spełniają funkcje wodochronną są nieprzydatne do celów turystycznych i rekreacyjnych.

Brak dużych kompleksów leśnych niekorzystnie wpływa na warunki aerosanitame i agroklimatyczne, dlatego też zwiększenie lesistości na terenach rolniczo nieprzydatnych należy uznać za jedno z priorytetowych zadań przestrzennych i gospodarczych.

Z uwagi na wytrzebienie naturalnej roślinności gminy Skalbmierz (lasy) w krajobrazie dominują pola uprawne, na których wykształciły się związane z uprawami rolniczymi agrocenozy, wśród których dominują: rolnica polna, miłek letni, jaskier polny, włóczydło polne. Charakterystycznymi na tym obszarze są murawy kserotermiczne i wielogatunkowe zarośla krzewów porastające południowe zbocza o znacznym nachyleniu nie wykorzystane rolniczo oraz zbocza wąwozów.

W dolinach rzek wykształciły się zbiorowiska łęgu olszowo - jesionowego oraz wilgotnych łąk.

Naturalne murawy kserotermiczne i ciepłolubne zarośla krzewiaste stanowią naturalną ostoję dla zwierząt i spełnia funkcję gleboochronną.

Klimat

Obszar gminy Skalbmierz położony jest w rejonie klimatycznym śląsko - małopolskim. Charakteryzuje się wyraźnie większym wpływem kontynentalizmu niż obszary otaczające.

[1] Uchwałą Nr XXII/291/20 z dnia 29 czerwca 2020 r. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych". Dokument ten przewiduje realizację szeregu działań naprawczych w obszarze polityki przestrzennej. Gminy, gdzie występuje przekroczenie wartości dopuszczalnych pyłu PM10 i PM2,5 winny opracować plany zagospodarowania przestrzennego zawierające zapisy wskazujące na ograniczenia stosowania systemów, które mają negatywny wpływ na jakość powietrza oraz ograniczanie lokalizacji obiektów, których funkcjonowanie wzmaga natężenie ruchu pojazdów. Program uwzględnia cele zawarte w dokumentach planistycznych i strategicznych krajowych (w tym w Krajowym programie ochrony powietrza, Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju) oraz w „Programie ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025". Miasto Skalbmierz wchodzi w skład Strefy Świętokrzyskiej, dla której przewidziano działania naprawcze, zmierzające do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi, które będą obejmować przede wszystkim poniższe czynności i winny być dokonywane z poniżej ustaloną hierarchią:

a) zastąpienie nisko sprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub urządzeniami opalanymi gazem;

b) wymiana nisko sprawnych kotłów na paliwa stałe na: kotły zasilane olejem opałowym; ogrzewanie elektryczne; OZE (głównie pompy ciepła); nowe kotły węglowe spełniające wymagania ekoprojektu.

Wymiany nisko sprawnych źródeł ciepła należy przeprowadzać w budynkach mieszkalnych (jedno i wielorodzinnych), budynkach użyteczności publicznej, budynkach usługowych, produkcyjnych i handlowych.

c) stosowanie w nowo powstałych budynkach hierarchii źródeł ogrzewania: OZE (pompy ciepła), podłączenie do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej, urządzenia opalane

olejem, ogrzewanie elektryczne lub montaż nowych kotłów spełniających wymagania ekoprojektu;

d) termomodernizacja – w ramach działania w celu zwiększenia efektywności energetycznej budynków, w których dokonywana jest wymiana urządzeń grzewczych należy prowadzić kompleksowe działania termomodernizacyjne, t. j. docieplenie ścian, stropów, dachów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.

Na obszarze województwa świętokrzyskiego obowiązuje również Uchwała Nr XII/292/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Na podstawie art. 96 ust. 7 pkt 3 ustawy – Prawo ochrony środowiska, określono obowiązki podmiotów objętych uchwałą w zakresie niezbędnym do kontroli realizacji uchwały. Podmioty eksploatujące instalacje zostały zobowiązane do przedstawiania stosownych dokumentów potwierdzających spełnienie wymagań ustawowych. Realizacja ww. uchwały wymaga wsparcia ze strony organów gmin, które posiadają kompetencje m.in. w zakresie zaopatrzenia mieszkańców w ciepło, kształtowania polityki przestrzennej, udzielania dotacji mieszkańcom do wymiany kotłów opalanych paliwami stałymi i udzielania pomocy społecznej oraz ze strony organów powiatów, które posiadają kompetencje w zakresie wydawania pozwoleń na budowę, przyjmowania zgłoszeń i wydawania pozwoleń na użytkowanie. Uchwała Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw jest aktem prawa miejscowego. W uchwale nie zawarto rekomendacji dla samorządów w zakresie prowadzenia edukacji ekologicznej, nie mniej jednak ustawodawca oczekuje, że jednostki samorządu terytorialnego oraz podmioty dystrybuujące ciepło lub gaz, odczuwając presję odpowiedzialności oraz mając na uwadze dobro społeczne, czynnie włączą się w prowadzenie szeroko rozumianej kampanii edukacyjnej, związanej z wdrażaniem i realizacją niniejszej uchwały przez cały okres jej obowiązywania. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, w celu ochrony zdrowia mieszkańców oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania zanieczyszczeń na środowisko, wprowadził dla obszaru całego województwa ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Zróżnicowane warunki fizjograficzne omawianego terenu powodują lokalne zróżnicowania klimatyczne. I tak na obszarze gminy wyróżniono następujące topoklimaty:

- topokiimat zboczy o ekspozycji: S, SW, SE, W, E (bardzo dobre warunki solarne, termiczne, przewietrzenia, mała częstotliwość występowania mgieł, krótki okres zalegania pokrywy śnieżnej),
- topokiimat właściwy obszarom płaskim (dobre warunki solarne, termiczne i wilgotnościowe, bardzo dobre warunki przewietrzania, mała częstotliwość występowania mgieł),
- topokiimat właściwy zboczom o większym nachyleniu i ekspozycji północnej (słabe warunki solarne, przeciętne warunki termiczne i wilgotnościowe, długi okres zalegania pokrywy śnieżnej),
- topokiimat dolin rzecznych i dolin bocznych (słabe warunki solarne, niekorzystne warunki termiczne, wilgotnościowe, duża częstotliwość występowania mgieł, słaba wentylacja i utrudnione warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń, możliwość występowania zjawiska inwersji termicznej),
- topokiimat właściwy obszarom zabudowanym (skontrastowany przebieg temperatury i wilgotności względnej powietrza, niewielkie prędkości wiatru, zwiększone zanieczyszczenia powietrza w stosunku do terenów sąsiednich),
- topokiimat właściwy obszarom zalesionym (słabe promieniowanie słoneczne, duża zaciszność, wyrównany profil termiczny, wysoka wilgotność, bakteriostatyczna działalność olejków eterycznych).

Ochrona przyrody

Obszar gminny Skalbmierz nie wchodzi w obręb Wielkoprzestrzennego Systemów Obszarów Chronionych województwa kieleckiego. Od północy graniczy z Miechowsko - Działoszyckim Obszarem Chronionego Krajobrazu. *[1] Miasto Skalbmierz nie występuje w zasięgu form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1098 ze zm.).*

Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

1. pomniki przyrody żywej:

- lipa drobnolistna w Topoli, położona na skraju parku podworskiego,
- aleja Topolowa w Topoli, położona w parku podworskim,
- lipa w Drożejowicach, położona w parku PGR,
- dąb w Drożejowicach, położony w parku PGR,
- topola w Drożejowicach, położona na poboczu drogi Działoszyce - Czarnocin,
- jesion w Drożejowicach, położony w parku podworskim
- dąb szypułkowy w Drożejowicach położony w parku podworskim.

2. użytek ekologiczny:

- Rosiejów, halizna porośnięta w 80% krzewami i leszczyną robinią czeremchą.

W strukturze krajobrazu ekologicznego wyróżniono obszary chronione oraz korytarze i ciągi ekologiczne, z których najpoważniejszą funkcję pełni dolina rzeki Nidzicy.

Zagrożenia, degradacja i zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego gminy Skalbmierz

- Rzeźba terenu charakteryzująca się występowaniem płaskowzgórzy i wzniesień o nachyleniu powyżej 12%, stanowiąca ograniczenia budowlane,
- Systemy dolin erozyjnych (prowadzących wody lub suchych) wciętych w podłoże lessowe, będące również miejscem spływu i zalegania zimnego powietrza,
- Dna głównych dolin rzecznych zagrożone zalewaniem wielkimi wodami,
- Zaleganie utworów geologicznych (namuły, piaski, iły, gipsy, anhydryty) niekorzystnych dla posadowienia budynków,
- Silne procesy degradacyjne i erozyjne pogarszające wartość użytkową gleb,
- Mała powierzchnia lasów, co powoduje niekorzystne warunki aerosanitarne i agroklimatyczne,
- Bliskość aglomeracji krakowskiej i śląskiej będących głównym źródłem zanieczyszczeń gazowych i pyłowych terenu gminy Skalbmierz,
- Brak systemu kanalizacji sanitarnej osad, będących głównym zagrożeniem dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

6. ŚRODOWISKO KULTUROWE

1. Historia układu urbanistycznego miasta

Osadnictwo w okolicach Skalbmierza rozpoczęło się w IX wieku przed narodzeniem Chrystusa. W okresie kultury Łużyckiej w VII - V wiek przed narodzeniem Chrystusa nastąpił znaczniejszy rozwój (hutnictwo, garncarstwo).

Czynnikiem wpływającym na rozwój gospodarczy były: żyzna gleba, przebiegający tędy trakt drogowy z Wrocławia przez Kraków do Sandomierza, a dalej na Ruś i Litwę. W tym czasie powstała osada targowa przy przeprawie przez Nidzicę, która była rzeką graniczną.

Założenie miasta na prawie rodzinnym przypisuje się wojewodzie z czasów Bolesława Krzywoustego - Skarbimirowi.

W XII wieku miasto przeszło na własność biskupów krakowskich. Około połowy XII wieku powstała w Skalbmierzu Kolegiata i Kapituła.

Miasto nigdy nie posiadało murów obronnych. W 1241 r. Skalbmierz został zniszczony przez Tatarów, lecz mimo to nie stracił na swoim znaczeniu. Wzrost znaczenia miasta następuje za czasów panowania Władysława Łokietka.

Król Kazimierz Wielki rezygnując z założenia miasta Sokołowa (obecnie wieś Sielec - Kolonia) nadał prawa średnia Skalbmierzowi w 1342 roku. Władzę w mieście sprawował wójt.

Za panowania króla Ludwika Węgierskiego (1370 - 1382) powstał samorząd, na czele którego stanął burmistrz, a miasto uzyskało prawo magdeburskie, które utrzymało istniejący układ urbanistyczny.

Centrum miasta stanowi rynek - dawny plac targowy o powierzchni 10140 m^2 Zabudowa mieszkaniowa rozwinęła się wzdłuż głównego traktu komunikacyjnego (obecnie ulice ppor. Sokoła i gen Andersa).

Miasto otrzymało przywilej zwalniający z opłat celnych i targowych (13 jarmarków i jeden targ cotygodniowy) co stanowiło o randze Skalbmierza jako ośrodka handlowego. Handlowano bydłem, końmi, trzodą chlewną mięsem, zbożem, chmielem, drobiem a także solą. Rozwijały się rzemiosła: szewstwo, rzeźnictwo i tkactwo.

W XV wieku wybudowano nową kolegiatę.

W drugiej połowie XVI wieku Skalbmierz został wcielony do uposażenia wikariuszy krakowskich co przyniosło stopniowy upadek miasta.

Liczne pożary (1618, 1807, 1808, 1906), zarazy (1652 I 1653, 1849) oraz najazdy (1655 11657 - Szwedzi, 1794 - Rosjanie).

Malała liczba mieszkańców. Na przełomie XVI i XVII wieku liczba domów dochodziła do 500 budynków. W 1673 r. było tylko 49 domów. W 1790 r. w mieście było 150 domów, w 1821 r. były 94 domy.

W latach 1810 11867 Skalbmierz był siedzibą powiatu - ranga miasta wzrosła. W 1822 r. liczba mieszkańców wynosiła 1250 osób. Ludności żydowskiej było niewiele, gdyż Skalbmierz należał do miast, w których nie wolno było osiedlać się Żydom.

W II połowie XIX wieku Skalbmierz był dość bogatym miastem. Jednak w 1869 r. Skalbmierz stracił prawa miejskie i odzyskał je w 1927 roku.

Miasto stało się miejscowością rolniczą - upadły browary i garbarnia.

Na przełomie XIX i XX wieku Skalbmierz stał się jedną z najbardziej zaniedbanych miejscowości kielecczyzny. Społeczeństwo podjęło próbę dźwignięcia się z upadku.

W 1909 roku - uruchomiono fabrykę kafli i młyn wodny, w 1919 roku wybudowano dworzec kolejowy na linii PKP wąskotorowa - Kocmyrzów - Charsznica. W latach 1933 11934 - wybudowano nową szkołę powszechną.

W okresie powstania listopadowego stoczono bitwę pod Skalbmierzem a podczas powstania styczniowego bitwy pod Skalbmierzem i Drożejowicami. Podczas II wojny światowej w Skalbmierzu i okolicy działało konspiracyjne państwo podziemne.

Dnia 5 sierpnia 1944 roku nastąpiła krwawa pacyfikacja miasta dokonana przez okupanta hitlerowskiego. Po wojnie Skalbmierz był spalony i zrujnowany. Dźwignięcie z upadku uniemożliwiał system władzy i gospodarki oraz konkurencja bliskiej Kazimierzy Wlk..

W roku 1944 część gminy wraz ze Skalbmierzem została wyzwolona przez oddziały partyzanckie i znalazła się na obszarze tzw. Republiki Pińczowskiej. W 1952 roku zakończono elektryfikację miasta. W 1962 zlikwidowano plac targowy a rynek zamieniono na zieleniec.

W 1984 roku wzniesiono nową Szkołę Podstawową. W 1969 roku wyasfaltowano ulicę oraz wybudowano w głębi rynku sprzeczny z charakterem dawnej zabudowy Dom Towarowy i budynek Urzędu Miasta i Gminy. W miejscu starej Synagogi wybudowano bloki mieszkalne przy ulicy Szkolnej.

W latach 70 - tych odrestaurowano zabytkowy budynek dawnej apteki i przystosowano go dla potrzeb Banku Spółdzielczego.

W 1938 roku Skalbmierz liczył 2400 mieszkańców, w 1945 - 1900 mieszkańców, a w 1996 - 1600 mieszkańców. Miasto Skalbmierz, w poprzednim okresie posiadał następujące nazwy miejscowości: Skarbimira, Skalbmierz, Skarbimierz I Skalmierz.

Ze Skalbmierza wywodzi się pierwszy rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego - Stanisław Skalbmierczyk - zasłużony dla nauki polskiej.

Miasto Skalbmierz posiada kolejno następującą przynależność administracyjną:

- XII wiek - miasto prywatne - własność książęca, potem biskupów krakowskich,
- Od XVI wieku - w województwie krakowskim i w powiecie Proszowickim do III rozbioru Polski,
- Od 1795 roku - w zaborze austriackim w Galicji zachodniej - Gubernia Zachodniogalicyjska,

- Od 1803 roku - miasto municypalne - siedziba magistratu w Gubernium Lwowskim w Cyrkule Krakowskim.
- Od 1810 roku miasto - siedziba powiatu w Księstwie Warszawskim w departamencie krakowskim,
- Od 1816 roku miasto w Królestwie Polskim w województwie krakowskim, w obwodzie miechowskim,
- Od 1837 - w guberni krakowskiej (od 1841 roku zwanej kielecką), od 1844 roku - w guberni radomskiej,
- W 1867 - Skalbmierz utracił prawa miejskie i należał do guberni kieleckiej w powiecie pińczowskim,
- W 1927 roku Skalbmierz odzyskał prawa miejskie i znajdował się w woj. kieleckim w powiecie pińczowskim,
- Od 1956 roku - miasto w woj. kieleckim - powiat Kazimierza Wlk.,

UWAGA:
powyższe dane opracowano w oparciu o Kartę Ewidencyjną Zabytków Architektury i Budownictwa - Ośrodek Dokumentacji Zabytków Warszawy - wykonano przez dr hab. inż. arch. - prof. nadzw. Grażynę Balińską (dn. 25 IX 1996 r.)

Okupacją niemiecka 1939 - 1945 r.

Niemiecka okupacja rozpoczęła się 5 września 1939 r. Dnia 26.X.1939 r. władzę w Generalnej Guberni przejęła administracja cywilna - utworzono starostwo w Miechowie obejmujące 7 gmin miejskich (Miechów, Słomniki, Proszowice, Wolbrom, Skała, Działoszyce i Skalbmierz) oraz 47 gmin wiejskich.

Na Ponidziu najwcześniej został zorganizowany ruch oporu w rejonie Skalbmiersko - Działoszyckim. Dnia 14.X.1939 r. w Skalbmierzu na zebraniu pierwszej grupy oporu zostali zaprzysiężeni i otrzymali funkcje członkowskie tej grupy. Pierwszym zadaniem było wykradzenie z Domu Ludowego w Skalbmierzu polskiej broni zdobytej przez Niemców.

W styczniu 1940 r. rozpoczęto organizowanie Inspektoratu Związku Walki Zbrojnej. Pod koniec 1940 r. rozpoczęto w Pińczowskim organizować Bataliony Chłopskie, które scalone z Armią Krajową były tutaj najliczniejszą organizacją partyzancką.

Na przełomie lipca i sierpnia 1944 r. przez kilkanaście dni Kazimiersko - Proszowicka Rzeczpospolita Partyzancka zwana po latach również Pińczowską Kazimierską, Skalbmierską Proszowicką lub Koszycką - stanowiła niepodległą polską enklawę na zapleczu niemieckiego frontu. Rzeczpospolita powstała w wyniku powstania zbrojnego

kierowanego przez AK, BCH, AL, NS. Te oddziały zbrojne w ciągu trzech dni opanowały posterunki żandarmerii, policji, urzędy i instytucje. Akcją bojową koronującą powstanie Rzeczpospolitej Partyzanckiej był bój jaki stoczyli partyzanci w Sielcu koło Skalbmierza dnia 26.VJI.1944 r. w którym wzięło udział 40 słabo uzbrojonych partyzantów przeciwko 100 uzbrojonym żandarmom jadących 5 samochodami ciężarowymi. Zginęło wówczas 18 Niemców, kilku było rannych, 10 wzięto do niwoli, spalono 1 samochód ciężarowy.

Dzień 5.VIII.1944 r. był najbardziej tragicznym epizodem istnienia Rzeczpospolitej - była to bitwa o Skalbmierz - nazwana tragedią Skalmierską. Oddziały Niemieckie SS i Ukraińcy dokonali bestialskiej pacyfikacji miasta. Ekspedycja karna liczyła 1000 żołnierzy Wermachtu, Własowców i Żandarmów i 35 samochodów ciężarowych. Bitwa zakończyła się zwycięstwem partyzantów. Zginęło 24 partyzantów i 100 niemieckich żołnierzy. Niemcy zamordowali 62 osoby ze Skalbmierza, 11 osób z Szarbii i 4 z Rosiejowa. Siły partyzanckie nie przekraczały 400 żołnierzy.

Poza tym w latach 1943 - 1944 siły partyzanckie przeprowadziły 10 działań bojowo - dywersyjnych.

Dnia 14.1.1945 r. Skalbmierz wyzwoliły oddziały Armii Czerwonej.

Kalendarium dziejów miasta Skalbmierza

pocz. XII w	prawdopodobne założenie Skalbmierza
1217	pierwsza wiadomość o źródłach pisanych w Skalbmierzu
1241	Skalbmierz zostaje spustoszony przez Tatarów
1242	Konrad Mazowiecki zwołał do Skalbmierza wiec, na którym uwięził przedstawicieli panów małopolskich
1309	pierwsza wiadomość o istnieniu szkoły skalbmierskiej
1342.II.20.	Skalbmierz otrzymuje od Kazimierza Wielkiego dokument lokacyjny na prawie niemieckim
1400	Stanisław ze Skalbmierza rektorem Akademii Krakowskiej
1427	potwierdzenie lokacji Skalbmierza przez króla Władysława Jagiełłę
1483.V.23.	potwierdzenie lokacji Skalbmierza przez biskupa krakowskiego Jana Rzeszowskiego
1578	Stefan Batory powierza prawo mianowania prepozytów skalbmierskich przez wikariuszy krakowskich

1618	wielki pożar miasta
1652-53	dżuma w mieście
1655 -57	doszczętne zniszczenie miasta przez Szwedów, Węgrów i Kozaków
1781.VIII.25.	król Stanisław August Poniatowski potwierdza dotychczasowe przywileje Skalbmierza 1794.IV.29. - generał rosyjski Denisów w odwrocie spod Racławic rabuje i pali Skalbmierz 1807 i 1808 - wielkie pożary miasta
1810. IV. 17.	Skalbmierz zostaje stolicą powiatu skalbmierskiego
1819	kasacja kolegiaty
1831.IX.24.	klęska korpusu gen. J. Kamińskiego
1863.V.8.	potyczka powstańców pod Skalbmierzem
1863.IX.24.	potyczka powstańców pod Drożejowicami
1869	odebranie przez administrację rosyjską praw miejskich Skalbmierzowi
1884	pobyt w Skalbmierzu Marii Skłodowskiej
1906	pożar kościoła skalbmierskiego
1912	utworzenie w Skalbmierzu straży pożarnej
1918	powstanie P.O.W. i Drużyny Skautowej w Skalbmierzu
po 1919	w Skalbmierzu wybudowano dworzec kolejowy linii Charsznica - Kocmyrzów
1927.111.31.	Skalbmierz odzyskuje prawa miejskie dzięki inicjatywie Antoniego Bauma
1927	powołanie Kasy Stefczyka, pierwowzoru obecnego Banku Spółdzielczego
1931	powstanie w Skalbmierzu Komitetu Przysposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego
1933	powołanie Związku Strzeleckiego w Skalbmierzu
1933-34	wybudowanie nowego budynku szkoły powszechnej w Skalbmierzu
1939.IX.6 -7.	bój w Skalbmierzu
1939.X.14	powołanie rejonu skalbmiersko - działoszyckiego polskiego państwa podziemnego; początek konspiracji przeciwko okupantowi niemieckiemu w Skalbmierzu
1944.VIII.5	pacyfikacja Skalbmierza

1945.1.14. do Skalbmierza wkroczyły oddziały Armii Czerwonej

1948.VII. 1. powołanie do życia Gminnej Spółdzielnii SCh

1952. zakończenie elektryfikacji Skalbmierza

1956 Skalbmierz wchodzi w skład powiatu Kazimierza Wielka

1959 z inicjatywy Emiliana Jarosa powstaje w Skalbmierzu Szkoła Zawodowa (od 1973 Zespół Szkół Zawodowych)

1969.VIII.3. Skalbmierz zostaje odznaczony Krzyżem Grunwaldu 3 kl.

1984. IX. 1. oddano do użytku nowy budynek Szkoły Podstawowej

1990. VI. 17. Burmistrzem Miasta i Gminy zostaje wybrany Michał Markiewicz, a przewodniczącym Rady Miasta Marek Krupa.

2. Obiekty zabytkowe i zespoły środowiska kulturowego

Obszar gminy i miasta Skalbmierz zaliczany jest do terenów o małej ilości obiektów zabytkowych (kubaturowych). Najwięcej tych obiektów skoncentrowane jest na terenie miasta Skalbmierza. W mniejszej ilości we wsiach: Topola, Sielec Biskupi i Drożejowice, a w sołectwach: Baranów, Bełzów, Kózki, Małoszów, Szarbia Zwierzyniecka występują jedynie pojedyncze obiekty zabytkowe - głównie mieszkalne, zagrodowe (drewniane z XIX w. I początków XX wieku). Najcenniejszym zabytkiem miasta Skalbmierza jest Zespół Kościoła Kolegialnego z początku XIII wieku (1217 r.).

Miasto Skalbmierz posiada szczególnie wartościowy - zabytkowy układ przestrzenny z unikalnym ćwierćkolistym placem Skłodowskiej - Curie, niegdysiejszym placem targowym, który zlikwidowano w 1964 roku zamieniając rynek na zieleniec. Do tego placu zbiega się sześć ulic i uliczek różnej rangi w sposób dość przypadkowy. Jedna z tych ulic (ul. M. Reja) zmierza od placu w kierunku południowym do Kolegiaty, łącząc dwa zależne od siebie układy: kościół - targ.

Układ tych dwóch placów: rynkowego i kościelnego połączonych ze sobą ulicą główną który stanowi podstawowy układ strukturalny miasta - przecina łagodnym łukiem droga komunikacyjna na kierunku wschód - zachód z odgałęzieniem w kierunku południowym.

W okolicy Kolegiaty sieć ulic jest bardziej uporządkowana - łączy się wachlarzowato z trasą główną w kierunku Kazimierzy Wielkiej - tworząc dość swobodną kompozycję urbanistyczną.

Kolejka wąskotorowa wybudowana w 1919 roku spowodowała powstanie krótkich odcinków ulic w północno - wschodniej części miasta.

Skalbmierz pomimo kilkukrotnych doszczętnych zniszczeń zachował kształt osady przed lokacyjnej.

3. Wykaz wyselekcjonowanych obiektów

Obejmuje obiekty pod ścisłą ochroną konserwatorską.

SKALBMIERZ

- BARANÓW

1) DOM (Baranów 39) XX w., drewn., wł. Marian Gawlik, 1922 r.

- BOSZCZYNEK

2) DOM (Boszczynek 5) w. , mur., ob. Biblioteka, wł. UG, 4 ów. XIX

3) ZESPÓŁ DWORU

a. BUDYNEK (3 budynki gospodarcze), XX w., mur., ob. PGR, ok. 1930 r.
b. DWÓR XIX w., mur., przebud., ob. PGR, XIX/XX
c. OFICYNA XIX w., mur., ob. PGR, XIX/XX
d. PARK (pozostałości), XVIII w., przekomponowany, nr rej. st. 865 XVIII w. (?), przekomponowany XIX / XX

- GRODZONOWICE

6) DOM (Grodzonowice 3), w., mur. - drewn., wł. Andrzej Jaros, 1948 r.

- KOBYLNIKI

7) PARK (dworski) XVIII w., nr rej. st. 561 uż. szkoła podstawowa

- KÓZKI

8) DOM (Kózki 2) XX w., drewn., I. 30 XX

9) DOM (Kózki 3) XX w., drewn., wł. Stanisław Radziszewski, 1944 r.

- MAŁOSZÓW

10)CMENTARZ (parafialny) w., teren w granicach ogrodzenia

11)KAPLICZKA XIX w., mur.,

12)ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. MIKOŁAJA

a. CMENTARZ (przykościelny) w., teren w granicach ogrodzenia.
b. DZWONNICA XIX w., mur., nr rej. st. 251 XIX (?)
c. KOŚCIÓŁ XVII w., mur., restaur., nr rej. st. 251, 1648 r., restauracja i przebudowa, 1878 r. restaur. 1938 i 1957 r.
d. PLEBANIA XXw., mur 1914 r.

- ROSIEJÓW

13)PARK (dworski) XIX w., 1 poł. XIX w.

- SIELEC BISKUPI

14)DOM (Sielec Biskupi 41) XX w., drewn., wł. Jan Raciuch, 1915 r.

15)KAPLICZKA XIX w., mur., XIX (?)

16)ZESPÓŁ DWORU

a. BUDYNEK (gospodarczy) XIX w., mur., uż., PGR, ok. 1880 r.
b. CZWORAK XIX w., mur., uż., PGR, XIX/XX
c. DWÓR, XIX w., drewn., uż., PGR, 1870 | 1880 r.
d. OFICYNA XX w., mur., uż., PGR, ok. 1914 r.
e. PARK XIX w.,
f. SUSZARNIA (chmielu) XX w., mur., uż., PGR, ok. 1930 r.

- SKALBMIERZ

17)BANK (ul. Reja) XIX w., mur., k. XIX

18)DOM (ul. 1 - go Maja 17) XX w., drewn., Nr 17/19, pocz. XIX

19)DOM (ul. Andersa 2) XX w., mur., ok. 1900 r.

20)DOM (ul. Por. Brzozy 2) XX w., mur, Nr 2/4, pocz. XX

21)DOM (ul. Por. Brzozy 6) XX w., mur-drewn., ok. 1920 r.

22)DOM (ul. Reja 9) XIX w., drewn., Nr 9/11, ok. 1890 r.

23)DOM (ul. Reja 15) XIX w., drewn., ok. 1890 r.

24)DOM (ul. Reja 22) XX w., mur., ok. 1910 r.\

25)DOM (ul. Reja 25) XX w., mur., ok. 1920 r.

26)DOM (ul. Szkolna 4) XX w., mur., k. 20 XX

27)DOM (ul. Szkolna 6) XX w., drewn., I. 20 XX

28)DOM (ul. Witosa 22) XXw., drewn., ok. 1920 r.

29)UKŁAD URBANISTYCZNY XIV w., XIV-XIX

30)ZESPÓŁ CMENTARZA PARAFIALNEGO

a. CMENTARZ w., teren w granicach ogrodzenia.
b. OGRODZENIE XX w., mur., pocz. XX

31)ZESPÓŁ KOŚCIOŁA KOLEGIACKIEGO

a. BRAMA XVII w., mur., XVII/XVIII
b. CMENTARZ (przykościelny) w., teren w granicach ogrodzenia.
c. DZWONNICA XX w., mur., ok. 1920 r.
d. KOŚCIÓŁ (par. p.w. św. Jana Chrzciciela) XIII w., mur., restaur., nr rej. 236; wieże i cz. prezbiterium przed 1217, nawa 1 połowa XV, przebudowa i rozbudowa prezbiterium k. XVI , dobudowa zakrystii i skarbczyka pocz. XVI (?), restaur. i rozbud. (kruchta zach. i szczyt fasady) w poł. XVII, dobudowa kruchty pn. 1853, restaur. i podwyższenie wież po poł. XIX.
e. OGRODZENIE XIX w., mur.-żelbet,

32)PARK (pozostałości) XIX w., uż. szkoła podstawowa

- TOPOLA

33)CMENTARZ (PARAFIALNY) w., teren w granicach ogrodzenia.

34)DOM (Topola 163) XX w., mur., ok. 1920 r.

35)KAPLICZKA XIX w., mur., 2 poł. XIX

36)ZESPÓŁ DWORU

a. DWÓR XX w., mur., przebud., wł. POM, 1 ćw. XX, przebud. 3 ćw. XX
b. PARK XIX w., nr rej. st. 867 uż. szkoła podstawowa

37)ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO P.W. WNIEBOWZIĘCIA NMP.

a. DZWONNICA XIX w., drewn., przebud., nr rej. 248, 1839, przeniesiona z Kazimierzy Małej, gruntownie przebud. 1897, i część, zrekonstruowany 1973 r.

b. KOŚCIÓŁ XIX w., drewn., przebud., nr rej. 248, 1839 | 1840, restaur., dobud., kruchty i przybudówki pd. 1897 przeniesiony z Kazimierzy Małej i gruntownie przebud. 1973 r.

4. Zasady ochrony konserwatorskiej

Wytyczne i postulaty konserwatorskie dla miasta Skalbmierza

Dla miasta Skalbmierza wyznaczone zostały następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

Strefa "A" pełnej ochrony konserwatorskiej obejmuje obszar szczególnie wartościowy, o bardzo dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej do bezwzględnego zachowania. W strefie tej zakłada się bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich i konieczność opracowania planu zagospodarowania i rewaloryzacji. W celu ochrony zespołu urbanistycznego należy zachować historyczne linie zabudowy. Nowoprojektowana zabudowa winna być określona w sposób optymalny w oparciu o analizę wnętrz urbanistycznych ulic i placu. Dla ulic historycznych, będącymi elementami krystalizującymi kompozycji układu urbanistycznego, wnioskuje się zabudowę zwartą realizowaną w granicach własności.

Na obiekty dysharmonizujące w formie architektonicznej i skali zabudowy , należy przy wnioskowanych działaniach inwestycyjnych, nakładać wymóg poprawy odbioru przestrzennego z miejsc widokowo eksploatowanych.

Strefa "B" pośredniej ochrony konserwatorskiej obejmuje obszar historycznego układu przestrzennego, który znajdował się poza dawnym ośrodkiem układu tj. tereny dawnych przedmieść lub obrzeży miasta. Obszar podlega rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania, istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy.

Ze względu na występowanie zabudowy zdekapitalizowanej technicznie i stanowiącej wymianę zabudowy typu zagrodowego na jednorodzinną wnioskuje się

określenie w planie zagospodarowania przestrzennego architektonicznych warunków zabudowy, nawiązującej do cech lokalnej zabudowy.

Strefa "K" ochrony krajobrazu, obejmuje obszar krajobrazu integralnie związanego z zespołem zabytkowym, znajdującego się w jego otoczeniu. Działalność konserwatorska winna zmierzać do rekompozycji zabytkowych układów

przestrzennych i naturalnych, poprzez ochronę dominant przestrzennych, harmonijne kształtowanie panoramy miasta, unikając nowych wysokościowych elementów dysharmonizujących, komponowanie tradycyjnych dachów, stosując materiały pochodzenia lokalnego. Dopuszcza się wprowadzanie nowych elementów krajobrazowych, które przynoszą estetyczne wartości kompozycyjne. Należy chronić elementy krajobrazowe w postaci zespołów parkowych i cmentarzy, utrzymując ich tradycyjną odrębność przestrzenną w stosunku do miasta, unikając zabudowy w bliskim otoczeniu.

Przedmiotem ochrony krajobrazowej należy określić naturalne ukształtowanie pokrycia terenu w formie cieków wodnych, skarp i historycznych układów drogowych oraz kolejowych itp.

Wszelkie prace podejmowane w okolicach zabytkowych i w ich otoczeniu ekspozycyjnym oraz będące w innych strefach ochrony konserwatorskiej wymagają uzgodnienia w Wojewódzkim Konserwatorium Zabytków w Kielcach.

5. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO - ARCHEOLOGIA.

Gmina Skalbmierz położona jest w strefie bogatego osadnictwa pradziejowego, wymagającego bezwzględnej ochrony dziedzictwa kulturowego (będącego pod powierzchnią ziemi) poprzez dostosowanie bieżących zadań inwestycyjnych do potrzeb wynikających z zaznaczenia obiektów i stanowisk archeologicznych kolidujących z przekształceniem środowiska.

Cały obszar gminy posiada tradycje osiedleńcze od okresu neolitu oraz bardzo liczne stanowiska archeologiczne związane z pozostałościami osad lub cmentarzysk.

Na obszarze gminy istnieją następujące kurhany pradziejowe wpisane do rejestru zabytków archeologicznych:

a) kurhan pradziejowy we wsi Kobylniki
b) dwa kurhany pradziejowe we wsi Rosiejów.

Kurhany te stanowią unikalne, cenne obiekty zabytkowe pochodzące z wczesnej epoki brązu. Są one monumentalnymi grobowcami usypanymi na cześć osób wybitnych. Są one również trwałym elementem krajobrazu chronionego na obszarze Kozubowskiego Parku Krajobrazowego wchodzącego w skład Parków Krajobrazowych Ponidzia.

Cechą charakterystyczną krajobrazu gminy są również liczne krzyże, kapliczki i figury przydrożne o cechach zabytkowych oraz walorach etnograficznych.

Ze względu na położenie gminy w strefie bogatego osadnictwa pradziejowego wyznaczone zostały archeologiczne strefy zainteresowania konserwatorskiego, których celem jest ochrona dziedzictwa kulturowego. Wyznaczone zostały trzy rodzaje stref ochrony konserwatorskiej:

STREFA I. Obiekty i zespoły zabytkowe wpisane do rejestru zabytków archeologicznych, przeznaczone do bezwzględnego zachowania I W wypadku inwestowania na tym obszarze, należy bezwzględnie przeprowadzić wyprzedzające badania wykopaliskowe na koszt inwestora.

Na terenie gminy Skalbmierz występuje tylko jeden obiekt tego typu - kurhan pradziejowy w Kobylnikach.

STREFA II. Strefa archeologicznej ochrony biernej, częściowe zakazy do uwzględnienia na etapie planowania. Bieżąca działalność inwestycyjna uwarunkowana jest zapewnieniem na koszt inwestora nadzorów archeologicznych lub wyprzedzających badań ratowniczych - zależnie od zakresu inwestycji i stopnia naruszenia zabytkowych struktur.

STREFA III. Archeologiczna strefa zainteresowania konserwatorskiego uzasadniona merytorycznie. Inwestycje w strefie otaczającej dotychczas określony zasięg stanowisk archeologicznych lub obejmującej miejscowości historyczne nie rozpoznane badaniami, podlegają uzgodnieniu z Wydziałem Archeologicznym Wojewódzkiego Oddziału Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Kielcach.

Możliwość zapewnienia nadzoru archeologicznego, konserwatorskiego lub wyprzedzających badań następuje na koszt inwestora - zależnie od zakresu inwestycji i przewidywanego stopnia naruszenia zabytkowych struktur.

Podstawą uwarunkowań wynikających z przedstawionych materiałów wejściowych jest konieczność objęcia, prac prowadzonych w sąsiedztwie lub na terenie stanowisk archeologicznych, nadzorem lub wyprzedzającymi badaniami ratowniczymi na koszt

inwestora w myśl artykułu 22 ust. 1 oraz art. 27 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 15 lutego 1962 roku O ochronie dóbr kultury (Dz. U. Nr 10 poz.48 z 1990 roku i Nr 56 poz. 322 z 1990 roku oraz Nr 5 poz. 24). Warunek ten nie dotyczy obiektów wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych przeznaczonych do bezwzględnego zachowania dla przyszłych pokoleń (objęty Strefą III).

Poza tym na obszarze gminy - decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach - Wydział Kultury i Sztuki - Wojewódzki Konserwator Zabytków - L.dz. 400/Rosiejów/Szczotkowice/14/86 z dnia 10 listopada 1986 r. wpisany został do rejestru zabytków kultury województwa kieleckiego „Rezerwat Archeologiczno - Krajobrazowy Kurhanów Pradziejowych" - położony na granicy wsi Rosiejów gmina Skalbmierz i we wsi Szczotkowice gmina Działoszyce.

Rezerwat ma na celu ochronę tła krajobrazowego i trzech kurhanów pradziejowych znajdujących się na działkach nr ew. 26/27 i nr ew. 302, położonych we wsi Rosiejów i nr ew. 209/2 położonej we wsi Szczotkowice.

Na terenie obiektów zabytkowych i w ich strefie ochronnej (określonej na rysunku „Studium ...") obowiązuje zakaz dokonywania jakichkolwiek zmian w stanie istniejącym.

Na terenie w/w rezerwatu obowiązuje zakaz naruszania podłoża ziemnego (wykopy) oraz wznoszenia jakichkolwiek budynków bez uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków * i Wojewódzkim Ośrodkiem Archeologiczno - Konserwatorskim w Kielcach.

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR 14

1. Miejscowość	2. Obiekt	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SKALBMIERZ	**ZESPÓŁ URBANISTYCZNY**	dokumentacja kartograficzna - wnioski konserwatorskie Skala: 1:10 000

GMINA SKALBMIERZ

STREFY OCHRONY ARCHEOLOGICZNEJ

Obiekty i zespoły zabytkowe, wpisane do rejestru zabytków archeologicznych, przeznaczone do bezwzględnego zachowania
(w przypadku pozytywnego uzgodnienia ewentualnych inwestycji, podlegają one bezwzględnemu rygorowi przeprowadzenia wyprzedzających badań wykopaliskowych na koszt inwestora)

Strefa archeologicznej ochrony biernej, częściowe zakazy do uwzględnienia na etapie planowania
(bieżaca działalnosc inwestycyjna jest uwarunkowana zapewnieniem na koszt inwestora nadzorów archeologicznych lub wyprzedzających badań ratowniczych - zależnie od zakresu inwestycji i stopnia naruszenia zabytkowych struktur)

Archeologiczna strefa zainteresowania konserwatorskiego uzasadniona merytorycznie
(inwestycje w strefie otaczającej dotychczas określony zasięg stanowisk archeologicznych lub obejmującej miejscowości historyczne nie rozpoznane badaniami podlegają uzgodnieniu z Wydziałem Archeologiczaym WO PSOZ w Kielcach; możliwiosc uwarunkowania zapewnieniem nadzoru archeologicznego, konserwatorskiego lub wyprzedzających badan na koszt inwestora - zależnie od zakresu inwestycji i przewidywaliego stopnia naruszenia zabytkowych struktur)

Rezerwat Archeologiczno – Krajobrazowy Kurhanów Pradziejowych wpisany do rejestru zabytków dnia 10.11.1986 r. pod nr rejestru 2 Dział Aa L.dz. 400/Rosiejów/Szczotkowice/14/86

7. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

1 .Uwarunkowania rozwoju funkcji rolniczej

1.1. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

W „strategii rozwoju województwa kieleckiego" miasto i gmina Skalbmierz zostały zakwalifikowane do jednostki, struktury funkcjonalno - przestrzennej, obejmującej „południowy obszar rolniczy". Zgodnie z opracowaną do w/w „strategii" diagnozą bazy ekonomicznej województwa obszar ten charakteryzuje się rolnictwem rynkowym, produktywnym, towarowym i mieszanym (wielokierunkowym). Cechuje się także dużą kapitałochłonnością. Z uwagi na wysoką jakość ekologiczną gleb (zanieczyszczenie metalami ciężkimi i siarką siarczanową jest minimalne i odpowiada naturalnej zawartości tych pierwiastków w glebie) omawiany obszar uznano za najbardziej predysponowany do produkcji zdrowej żywności.

Brak jest natomiast warunków do szerszego rozwoju agroturystyki. Zakłada się przy tym że rozwój gospodarczy tego obszaru winien mieć charakter wielofunkcyjny oparty na intensywnych procesach restrukturyzacji rolnictwa i jego otoczenia. Głównymi kierunkami polityki gospodarczej wynikającymi z w/w „strategii" winno być wspieranie wszelkich inicjatyw gospodarczych, zwłaszcza tworzących nowe miejsca pracy oraz działających na rzecz rolnictwa i zagospodarowania surowców rolniczych. W większych ośrodkach osadniczych pożądany byłby dynamiczny rozwój wielofunkcyjny.

[1] Zgodnie z obowiązującą Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ (przyjętą Uchwałą Nr XXX/406/21 z dnia 29 marca 2021 r.), gmina i miasto Skalbmierz zostało zaliczone do krajowych Obszarów Strategicznej Interwencji, t. j. miast średnich, tracących funkcje społeczno-gospodarcze, oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Kluczowym elementem podejścia terytorialnego do polityki rozwoju ma być odejście od wspierania całego kraju czy regionów w jednolity sposób na rzecz większego różnicowania interwencji w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów. Ma się to przekładać na uściślenie delimitacji obszarów strategicznej interwencji (OSI) z punktu widzenia priorytetów polityki rozwoju, jak również na tworzenie instrumentów terytorialnych dopasowanych do ich specyficznych potrzeb rozwojowych.

Subregion Kazimiersko - Proszowicki w tym i gmina Skalbmierz objęte są także „Małopolskim programem rozwoju wsi i rolnictwa" w którym jako główne ograniczenia

rozwoju i dostosowania rolnictwa do wymogów EWG uznaje się rozdrobnienie gospodarstw rolniczych oraz wysoki poziom zatrudnienia w sektorze indywidualnym. Silne ograniczenia stwarza niedorozwój infrastruktury ekonomicznej, słabo dostosowanej do wymogów wolnego rynku. Dotyczy to przede wszystkim usług rolniczych, przetwórstwa rolno - spożywczego i marketingu. Relatywnie korzystniejsze warunki występują w zakresie uzbrojenia technicznego wsi a zwłaszcza zwodociągowania, telekomunikacji oraz komunikacji drogowej.

Główną szansą rozwoju rolnictwa miasta i gminy jest położenie na terenie liczącego się w skali kraju obszaru o bardzo korzystnych warunkach przyrodniczo - glebowych oraz w strefie żywicielskiej Aglomeracji Śląskiej i Krakowskiej stanowiących chłonne rynki zbytu na artykuły żywnościowe.

Istotną rolę spełnia przy tym bliskie sąsiedztwo giełdy rolnej w Proszowicach oraz targowisk Nowej Huty i Krakowa. Surowce rolne z terenu gminy zagospodarowują również: Cukrownia „ Lubna" w Kazimierzy Wielkiej, P.Z.Z. - Kielce oraz Zakłady Mleczarskie w Miechowie. Z uwagi na rozwiniętą sieć pośrednictwa trafiają one również na inne (często oddalone) rynki hurtowe lub do zakładów przetwórczych w innych województwach.

W ocenie rolników (sformułowanej na podstawie zebranych ankiet) jest to jednak najsłabsze ogniwo gospodarki żywnościowej i winno być usprawnione zwłaszcza drogą rozwoju drobnego przetwórstwa rolno - spożywczego zdolnego zagospodarować na miejscu lokalną bazę surowcową.

Na rozwój funkcji rolniczej rzutuje także ogólna sytuacja gospodarcza kraju zaś w najbliższej przyszłości określać ją będą również warunki przystąpienia do EWG.

Uwzględniając fakt że subregion Kazimiersko - Proszowiecki jest jednym z kilku zaledwie obszarów w kraju skupiających tak duży areał gleb o najwyższej przydatności rolniczej można się spodziewać dodatkowego wsparcia finansowego w ramach programów dostosowawczych do wymogów Wspólnoty Europejskiej. W warunkach gminy mogłoby ono dotyczyć restrukturyzacji otoczenie rolnictwa i rozwoju lokalnego „ agrobiznesu", ochrony gleb przed erozją oraz wsparcia wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

1.2. Miejsce i pozycja funkcji rolniczej na tle województwa

Miasto i gmina Skalbmierz zalicza się do obszarów o najwyższej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Ogólny wskaźnik jakości tej przestrzeni (w skali 120 punktowej) wynosi bowiem 98,5 punktów podczas gdy analogiczny wskaźnik dla województwa

kształtuje się na poziomie 68,1 punktów. Plasuje to gminę na 4 - tym miejscu w regionie. Dodać należy że ponad 98% gruntów z uwagi na wysoką bonitację objętych jest ścisłą ochroną prawną przed zagospodarowaniem na cele nierolne zaś większość pozostałych gruntów (głównie klasy bon. IV) ze względu na niekorzystne położenie (strome stoki lub podmokłe doliny) jest mało przydatna lub nieprzydatna na cele budowlane.

Rolnictwo miasta i gminy wyróżnia się aktualnie na tle województwa bardzo wysokim udziałem warzyw gruntowych w powierzchni zasiewów, wynoszącym 20,3% (przewyższającym średnią wojewódzką prawie 7 - krotnie) oraz wysoką obsadą trzody chlewnej - ogółem wg PSR „96" wynosiła 141,9 sztuk/100 ha użytków rolnych, która jest ponad dwukrotnie wyższa od średniej w województwie.

Tradycyjnie wysoką jest również powierzchnia zasiewów roślin przemysłowych, głównie buraków cukrowych (9,6% ogólnej powierzchni zasiewów).

Wyższa jest produktywność ziemi, chociaż w relacji do warunków przyrodniczo - glebowych jest ona stosunkowo niska. Np. plony zbóż w 1996 r. wyniosły w gminie 34 q/ha, zaś w województwie 26 q/ha, a ziemniaków odpowiednio 190 q/ha i 185 q/ha.

Do znacznie wyższych od średniego w województwie należy także poziom umaszynowienia. Na jeden ciągnik w gminie przypada bowiem 6,5 ha uż. rolnych a w województwie - 10,1 ha uż. rolnych.

W zakresie warunków agrarnych poziom gminy jest natomiast ogólnie zbliżony do wojewódzkiego. Dotyczy to przede wszystkim przeciętnego areału jednego gospodarstwa indywidualnego (gmina - 4,2 ha uż. rolnych - województwo - 4,6 ha uż. rolnych). Mniej korzystna jest szachownica gruntów (na jedno gospodarstwo rolne przypada w gminie działki a w województwie - 3,8 działki) oraz średnia odległość najdalej położonej działki od gospodarstwa (gmina - 2,4 km, województwo - 2 km).

Warunki demograficzne w rolnictwie należy także uznać za mało korzystne. Poziom zatrudnienia w sektorze indywidualnym na 100 ha uż. rolnych wynosi obecnie w gminie - 48 osób natomiast w województwie 42 osoby. Sytuacja ta sprzyja rozwojowi pracochłonnych kierunków produkcji (warzywnictwo, uprawa buraków cukrowych), jednak w dłuższym okresie czasu stwarzać będzie silne ograniczenie międzysąsiedzkiego obrotu ziemią, a tym samym poprawy struktury agrarnej. Istotne zagrożenie rozwoju i restrukturyzacji rolnictwa powoduje także bardzo niski poziom kwalifikacji rolników. Zaledwie 33,8 % ludności w wieku 15 lat i więcej zamieszkałej w gospodarstwach rolnych posiada wykształcenie zawodowe.

Niekorzystna jest również struktura wykształcenia tej grupy ludności która w porównaniu do średniej wojewódzkiej przedstawia się następująco.

%

Ogółem	poziom wykształcenia			
	Wyższy	średni zawodowy	Zasadniczy zawodowy	
100	1,13	9,98	22,66	
100	1,76	11,97	26,30	

(Szczegółowe dane liczbowe uzasadniające powyższe wnioski zawarte są w inwentaryzacji urbanistycznej). 1.3. Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju funkcji rolniczej

Warunki agroekologiczne

Miasto i gmina Skalbmierz zalicza się (jak już wspomniano) do grupy gmin o najwyższej w województwie bonitacji gleb.

Wskaźnik bonitacji użytków rolnych wynosi 1,38 pkt. co oznacza, że średni hektar przeliczeniowy posiada bonitację między klasą II a lila. W strukturze użytków rolnych nieco niższą bonitację posiadają użytki zielone, skupiające się w dolinie rzeki Nidzicy. Najwyższej jakości grunty orne występują natomiast na południe od Nidzicy w pasie wsi Tempoczów - Boszczynek (patrz załączona mapka poglądowa). Ogólnie jednak w układzie przestrzennym gminy jakość gruntów wykazuje niewielkie zróżnicowanie i nie rzutuje decydująco na poziom i intensywność produkcji rolniczej.

Do głównych szans rozwoju funkcji rolniczej wynikających z wysokiej jakości i przydatności rolniczej gruntów zalicza się:

- duże możliwości dostosowania produkcji roślinnej do zmieniających się potrzeb rynku (wysoka przydatność rolnicza gleb zapewnia możliwość uprawy wszystkich roślin naszej strefy klimatycznej).
- korzystne warunki agroklimatyczne, które predysponują gminę do uprawy roślin o średnio - wysokich wymaganiach cieplnych (w tym ogórków, pomidorów, motylkowych gruboziarnistych oraz większości gatunków drzew owocowych),
- sprzyjające warunki wodne w glebie (wskaźnik bonitacji warunków wodnych jest o ponad 50 % korzystniejszy od średniego w województwie),

- wysoka jakość ekologiczna gleb, która umożliwia osiągnięcie wymaganych dla tego rodzaju produkcji standardów jakościowych (gleby gminy wykazują stopień zanieczyszczenia „O" oznaczający naturalną zawartość metali ciężkich i siarki siarczanowej).

Zagrożenia powodują natomiast:

• Występujące lokalnie duże spadki terenu stwarzające utrudnienia w uprawie polowej oraz sprzyjające erozji wodnej gleb.

Udział procentowy gleb w poszczególnych przedziałach spadków terenu na tle województwa przedstawia się następująco (w stopniach kątowych):

Wyszczególnienie	$0\text{-}3^0$	$3\text{-}6^0$	$6\text{-}10^0$	$10\text{-}15^0$	$>15^0$
Miasto i gmina Skalbmierz	41	22	24	12	1
Województwo	62	23	10	4	1

Uwzględniając fakt, że widoczne procesy degradacji gleb lessowych na skutek erozji wodnej zachodzą już na spadkach powyżej 6° zaś większość pól położonych jest wzdłuż stoków można przyjąć, że 37 % gruntów zagrożonych jest procesami erozyjnymi w tym 14 % objętych jest erozją silną i bardzo silną.

Procesom erozyjnym towarzyszą na tych terenach uciążliwe problemy z dojazdem do pól zwłaszcza w okresach nadmiernych opadów oraz zagrożenie spływem warstwy ornej w przypadku wystąpienia deszczów nawalnych.

Do przyrodniczych ograniczeń rozwoju rolnictwa można zaliczyć:

- niską lesistość oraz niewielki areał zadrzewień i zakrzewień śródpolnych co pogarsza warunki powietrzne i w zakresie bilansu wód w glebie,
- brak retencji wód powierzchniowych przy jednoczesnym ich zanieczyszczeniu stwarzający ograniczenia wykorzystania tych wód na cele gospodarcze,
- występowanie rozległych terenów zalewowych rzeki Nidzicy stwarzających potencjalne zagrożenie produkcji roślinnej,

W części graficznej „ uwarunkowań" którą stanowi mapa w skali 1:10000 obejmująca całokształt zagadnień środowiskowych wyodrębniono następujące elementy środowiska rolniczego.

1. obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej o zróżnicowanych warunkach ochrony, wynikających z przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
2. obszary zagrożone erozją wodną oraz możliwością spływu powierzchniowej warstwy gleby w przypadku wystąpienia deszczów nawalnych,
3. obszary predysponowane do objęcia granicą rolno - leśną ze względów przyrodniczych i organizacji przestrzeni rolniczej, obszary zmeliorowane oraz przewidywane do zmeliorowania.
4. obszary predysponowane do zadrzewień i zakrzewień.

Ad. 1. Wprowadzony na omówionej mapie 3 - stopniowy podział r.p.p. wynika z obowiązujących wymogów prawnej ochrony gruntów rolnych ustanowionych dla poszczególnych grup klas bonitacyjnych to jest : I - II, IV, V - VI oraz typu gleb (grunty mineralne lub grunty organiczne). Uwzględniono również stopień rozproszenia poszczególnych kompleksów glebowych i układ własnościowy pól (granice poszczególnych obszarów r.p.p. są zgenaralizowane po liniach podziału własnościowego co powinno ułatwić identyfikacje tych obszarów na dokładniejszych mapach sytuacyjno - wysokościowych stosowanych przy sporządzaniu planów miejscowych).

Podział ten jest następujący :

- <u>Obszary o najwyższym stopniu ochrony</u> - obejmujące zwarte areały klas bonitacyjnych I - IIIb (pominięte zostały niewielkie i rozproszone powierzchnie tych klas o areale nie przekraczającym 0,5 ha). Obszary te stanowią jednocześnie kompleksy rolniczej przydatności gleb; 1 - pszenny bardzo dobry, 2 - pszenny dobry oraz 4 - żytni bardzo dobry, które praktycznie nie podlegają procesom degradacyjnym i nadają się do uprawy wszystkich roślin polowych tej strefy klimatycznej. W zależności od stopnia kultury gleby zapewniają poziom produktywności w granicach 85 - 100 % średnich plonów uzyskiwanych na gruntach I klasy bonitacyjnej. Obszary te stanowią tzw. „zasoby nienaruszalnej nie powinny być zagospodarowane na cele nierolnicze. Obejmują większość przestrzeni rolniczej gminy i występują we wszystkich wsiach.
- <u>Obszary stanowiące zasoby naruszalne z ograniczeniem</u>; skupiają grunty klas bonitacyjnych : IVa i IVb (z wyjątkiem drobnych masywów o powierzchni nie

przekraczającej 1 ha i znajdujących się w niekorzystnym położeniu) oraz rozproszone i niewielkie obszarów grunty, klasy bon. - IIIb. Większość obszarów zalicza się do kompleksów; 3 - pszennego wadliwego, 8 - ego pastewnego mocnego, 5 - żytniego dobrego, które pod względem rolniczym uznaje się za wadliwe (podlegają procesom degradacyjnym i charakteryzują się zawodnością plonowania).Grunty te można przeznaczyć na cele nierolnicze w przypadku braku gruntów kategorii 3.

- Obszary obejmujące najsłabsze gleby - nie podlegające ochronie prawnej klas bonitacyjnych V-VI (z wyłączeniem gruntów organicznych), które można przeznaczyć na cele nierolnicze bez ograniczeń.

W warunkach gminnych grunty te zajmują jednak niewielki areał i są (w zasadzie) nieprzydatne na cele budowlane. Uznaje się je także za nieekonomiczne w użytkowaniu rolniczym. Dlatego też część tych gruntów zwłaszcza niekorzystnie położonych (stoki) proponuje się pod zalesienie (na omawianej mapie uwarunkowań grunty te wskazane zostały jako obszary predysponowane do zalesienia - Adn. 3).

Ad. 2. W ramach obszarów zagrożonych erozją wodna - wskazano obszary objęte najbardziej niszczącą erozją silną i bardzo silną na których niezbędne są radykalne działania zapobiegające (np. melioracje przeciw erozyjne połączone ze zmianą układu pól na poprzecznoskokowy). Na obszarach tych winny być koncentrowane zadrzewienia i zakrzewienia (leśne pasy ochronne) zwłaszcza w obrębie krawędzi erozyjnych.

gmina SKALBMIERZ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO — SKALA — 1:100 000

GŁÓWNE UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE I GOSPODARCZE ROZWOJU FUNKCJI ROLNICZEJ

LEGENDA

Poziom produkcji zwierzęcej – DJP/100 ha użytków rolnych

pow. 95 DJP

90 - 94 DJP

Średnia dla gminy 84,5 DJP/100ha uż. rolnych

Udział warzyw w strukturze zasiewów

pow. 25%

15 - 24%

Średnia dla gminy - 21%

Wskaźnik bonitacji użytków rolnych w punktach

pow. 1,50

1,43 - 1,49

1,36 - 1,42

do 1,35

Średnia dla gminy 1,40

Warunki agrarne i demograficzne

Podstawową rolę w zagospodarowaniu przestrzeni rolniczej odgrywa sektor prywatny, który użytkuje 93,9 % terenów rolnych. Sektor ten skupia 2400 właścicieli gruntów z tym 1907 indywidualnych gospodarstw rolniczych o przeciętnym areale 4,2 ha użytków rolnych. 67,9 % ogółu gospodarstw indywidualnych nie przekracza powierzchni 5 ha użytków rolnych i zalicza się do grupy „ karłowatych" Charakteryzują się one produkcją wielogałęziową, drobnotowarową, Trudno jest im również samodzielnie znaleźć nabywcę hurtowego ze względu na zróżnicowaną jakość produkcji i niewielki tonaż.

Gospodarstw większych obszarowo (powyżej 10 ha), które mogłoby spełniać rolę liderów wiejskich, np. w zakresie koncentracji produkcji towarowej i organizacji grup marketingowych jest zaledwie 46 (na 1907 gosp. - 9%).

W układzie przestrzennym największe obszarowo gospodarstwa występują we wsiach: Tempoczów - Kol, Tempoczów - Rędziny, Zakrzówek, Baranów, Drożejowice, Szczekarzów i Boszczynek. Najmniejsze - w Skalbmierzu, Topoli, Bolowcu i Podgajach.

Rozdrobnienie gospodarstw stanowi jedno z głównych ograniczeń poprawy efektywności gospodarowania i dostosowania się rolnictwa gminy do wymogów gospodarki rynkowej.

Istotnym ograniczeniem jest także wysoki poziom zatrudnienia w produkcji rolnej noszący cechy „ ukrytego bezrobocia agrarnego". Zatrudnienie to wynosi w gminie 47 osób na 100 ha użytków rolnych, podczas gdy optymalny poziom zatrudnienia w odniesieniu do obecnego poziomu gospodarowania kształtuje się w granicach 20 - 25 osób (dane z „Małopolskiego programu rozwoju wsi i rolnictwa").

Stosunkowo wysoki jest natomiast poziom umaszynowienia.

Rozmieszczenie warunków agrarnych, demograficznych i umaszynowienia gospodarstw obrazuje załączona mapka poglądowa.

gmina SKALBMIERZ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO — SKALA — 1 : 100 000

PODSTAWOWE UWARUNKOWANIA AGRARNE DEMOGRAFICZNE I TECHNICZNE ROZWOJU FUNKCJI ROLNICZEJ

LEGENDA

Zatrudnienie w rolnictwie na 100 ha użytków rolnych

- pow. 60 osób
- 50 – 60 osób

Średnia dla gminy 47 osób

Na jeden ciągnik przypada ha użytków rolnych

- pow. 12
- 8 – 11

Średnia w gminie 6,8 ha

Średnia pow. gospodarstwa indywidualnego w ha uż. rolnych

- pow. 5,6
- 4,6 – 5,5
- 3,6 – 4,5
- 2,6 – 3,5
- pon. 2,5

-65-

Uwarunkowania wynikające z prawa własności gruntów

W strukturze własności gruntów -główną pozycję zajmują właściciele prywatni, którzy władają 94 % użytków rolnych. Pozostały areał tych użytków posiadają między innymi :

- Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa; 4,9 % to jest 395 ha (grunty te prawie w całości są przekazane na cele produkcji rolnej użytkownikom prywatnym).
- Grunty Państwowe przekazane w zarząd lub w wieczyste użytkowanie - 0,8 % to jest 66 ha
- Zasoby gruntów komunalnych - 2 ha (wyłącznie na terenie gminy)
- PFZ - 2 ha.

(Szczegółowe dane dotyczące własności gruntów zawarte są w „ inwentaryzacji urbanistycznej").

Jak wynika z wyżej wymienionych danych zasoby użytków rolnych (państwowych i komunalnych) przeznaczonych pod zabudowę są minimalne i nie zaspokajają nawet doraźnych potrzeb publicznych.

Pewne możliwości zwiększenia terenów komunalnych stwarza realizowane obecnie „ uzdatnienie" nieużytków w mieście Skalbmierz oraz ewentualny zakup gruntów od właścicieli prywatnych. Generalnie jednak szczupłość zasobów tych gruntów uniemożliwia obecnie prowadzenie aktywnej polityki przestrzennej zaś szybkie pozyskanie terenów pod większe obszarowo inwestycje jest praktycznie niemożliwe.

Jedyną ofertą terenów pod takie inwestycje pozostają zatem niewykorzystane bazy PGR, SChR oraz tereny jednostek obsługi rolnictwa, które uległy likwidacji.

Biorąc pod uwagę przewidywania w tym zakresie , a także występującą już potrzebę stworzenia „atrakcyjnej oferty terenów" (dla przyciągnięcia inwestorów z zewnątrz) zwiększenie i koncentrowanie zasobów gruntów komunalnych na terenach przeznaczonych do aktywizacji, przedsiębiorczości lokalnej winno już teraz znaleźć właściwe miejsce w działaniach samorządu.

Rozmieszczenie działek komunalnych Skarbu Państwa, a także wspólnot gruntowych i parafialnych określano graficznie w odrębnym opracowaniu waloryzacji rolniczej i leśnej w skali 1:10000.

Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego rozmieszczenia i rozwoju zabudowy rolniczej

W gminie Skalbmierz przeważa zdecydowanie drobnotowarowa zabudowa zagrodowa skupiająca się wzdłuż ważniejszych dróg w charakterystycznych układach liniowych. Tylko niewielka część tej zabudowy występuje w rozproszeniu z reguły w sąsiedztwie własnych pól. Obecny układ przestrzenny wsi ma głębokie tradycje historyczne i jest wynikiem utrzymującego się od szeregu lat rozdrobnienia agrarnego oraz podziałów własnościowych gruntów, które wytworzyły charakterystyczną, rozdrobnioną szachownicę działek. Można przyjąć, że dzisiejsze rozmieszczenie zabudowy (usankcjonowane w kolejnych edycjach planów miejscowych) jest trwałym elementem zagospodarowania przestrzeni i nie wykazuje od lat znaczących tendencji zmian. Czynnikiem utrwalającym ten układ jest realizowany zgodnie z dzisiejszymi potrzebami program budowy wodociągów wiejskich oraz projektowane systemy kanalizacji i gazociągów, które docierają praktycznie do wszystkich, często oddalonych skupisk zabudowań.

Trzeba jednak zaznaczyć, że w świetle przewidywanych przekształceń strukturalnych obszarów wiejskich zmierzających z jednej strony do powiększenia areału gospodarstw i zmniejszenia zatrudnienia w rolnictwie, zaś z drugiej do aktywizacji przedsiębiorczości nie związanej bezpośrednio z areałem, obecny układ zabudowy wiejskiej będzie czynnikiem ograniczającym te przekształcenia gdyż nie zapewnia dobrych warunków lokalizacji zarówno większych obszarowo gospodarstw rolniczych jak i prowadzonej na większą skalę działalności gospodarczej. Uwzględniając jednak fakt, że nawet w sprzyjających warunkach poprawa struktury agrarnej jest procesem długotrwałym i wymaga równoległego podejmowania kosztownych działań osłonowych (rozwój wielofunkcyjny wsi, tworzenie nowych miejsc pracy, pomoc kredytowa itp.) można założyć, że dotychczasowy (drobnoskalowy) charakter zabudowy nie ulegnie szybkim zmianom. Już obecnie jednak należy przewidzieć potrzeby kształtowania nowych jej struktur zwłaszcza determinowanych rozwojem gospodarki rynkowej.

Dotyczyć to będzie w szczególności:

- przedsiębiorczości prywatnej (związanej i nie związanej z rolnictwem), która z uwagi na większe potrzeby terenowe lub uciążliwości dla otoczenia nie może być zlokalizowana w dotychczasowej, zwartej zabudowie,

- większych obszarowo gospodarstw rolniczych „typu farmowego", których z uwagi na gabaryty siedliska nie da się usytuować w tej zabudowie,
- gospodarstw wielofunkcyjnych np. agroturystycznych lub letniskowych związanych z określonym terenem np. stawem rybnym, zbiornikiem wodnym, obszarem leśnym.

Przewidywana koncentracja ziemi w większych i bardziej efektywnych gospodarstwach powodowała będzie zwiększenie się liczby użytkowników gruntów nie stanowiących gospodarstw (do 1 ha) oraz wzrost udziału ludności utrzymującej się ze źródeł pozarolniczych (względnie zatrudnionych jako robotnicy rolni). Z uwagi na konieczność ochrony wysokiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla potrzeb produkcji towarowej - zabudowa tej grupy ludności winna się skupiać w obrębie terenów zabudowy zwartej, jak najbliżej wiejskich „centrów" usługowo - mieszkaniowych. Elementem kreującym pożądane zmiany w zabudowie mogłaby być celowa koncentracja i rozwój usług publicznych jak również preferencje w „ uzbrojeniu" tych terenów. *[1] Za priorytetowe należy uznać zatem podjęcie działań prowadzących do zwiększenia potencjału ośrodka miejskiego, zwiększenia jego atrakcyjności oraz utrzymania funkcji zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych, stwarzających możliwość rozwoju miasta, a w konsekwencji – gminy.*

Wnioski z obecnego stanu i rozmieszczenia produkcji rolnej oraz organizacji obsługi rolnictwa.

Głównym kierunkiem produkcji rolnej jest obecnie towarowa uprawa zbóż i warzywnictwo oraz chów trzody chlewnej. Kierunkami uzupełniającymi są uprawa roślin przemysłowych oraz chów bydła. Pozostałe gałęzie produkcji mają znaczenie marginalne.

W produkcji roślinnej przeważa uprawa zbóż konsumpcyjnych (pszenicy i jęczmienia), warzyw korzeniowych oraz buraków cukrowych. Tradycyjnie liczącą się pozycję w strukturze zasiewów zajmują też motylkowe pastewne i ziemniaki.

Główne źródło dochodów zapewnia jednak warzywnictwo, które najlepiej rozwinęło się we wsiach; Topola, Sielec Kolonia, Szczekorzów, Sielec Biskupi i Przybenice.

W produkcji zwierzęcej: główną gałęzią jest chów trzody chlewnej, który w części wsi osiągnął poziom bardzo wysoki (Grodzonowice, Baranów, Sietejów, Bełzów). Stosunkowo niska jest natomiast obsada bydła skupiająca się we wsiach o większym areale użytków

zielonych: Sielec Kolonia, Kobylniki, Podgaje oraz Krępie (rozmieszczenie produkcji zwierzęcej oraz warzywnictwa obrazuje załączona mapka poglądowa).

Porównując przydatność gleb oraz rozmieszczenie rynków zbytu można przyjąć, że główne kierunki produkcji rolnej są zgodne z warunkami przyrodniczo - glebowymi oraz z występującymi możliwościami zbytu art. rolnych.

W zakresie usług rolniczych najważniejszym ograniczeniem jest występujący nadal regres obsługi produkcyjnej (z wyjątkiem usług weterynaryjnymi i finansowych).

W miejsce dawnych jednostek usługowych funkcjonujących w systemie gospodarki planowanej nie wytworzyły się bowiem odpowiednie struktury usługowe, dostosowane do potrzeb i wymogów gospodarki rynkowej. Brak jest także trwałego powiązania usług z produkcją rolną (np. na zasadach „ agrobiznesu") a występujący obecnie system pośrednictwa w skupie artykułów rolniczych i zaopatrywana w środki produkcji nie cieszy się najlepszą opinią producentów. Niski jest również poziom aktywności rolników w zakresie samoorganizacji (grupy marketingowe i producenckie, kooperatywy, spółdzielnie itp.). Pożądane byłoby także utworzenie jednostki skupowej funkcjonującej w systemie sprzedaży „ giełdowej".

Uwarunkowania rozwoju leśnictwa

Z uwagi na bardzo wysokiej jakości gleby oraz zainteresowania rolników dokupnem ziemi i powiększaniem areału gospodarstw, istotne zwiększenie lesistości gminy która wynosi zaledwie 0,4 % powierzchni ogólnej jest obecnie niemożliwe. Warunki przyrodnicze do zalesień na najsłabszych gruntach klas bonitacyjnych V - VII występują jedynie we wsiach Kobylniki oraz Podgaje i zostały określone graficznie na mapie uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych w skali 1:10000. W wojewódzkim programie zwiększenia lesistości potrzeby zalesieniowe gminy do roku 2020 oszacowano na 4 ha.

Z uwagi na konieczność ochrony gruntów przed erozją i spływem powierzchniowym gleby pożądane byłoby natomiast istotne zwiększenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, które byłoby sytuowane na obszarach erodowanych, zwłaszcza na „ krawędziach" erozyjnych oraz w strefie krawędziowej tych terenów w postaci śródpolnych pasów ochronnych.

Celowe byłoby także zwiększenie „obudowy biologicznej" dolin rzecznych i cieków wodnych, które zabezpieczałyby wody powierzchniowe przed spływającymi z pól zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego.

GMINA SKALBMIERZ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

OBSZARY PROBLEMOWE W ROLNICTWIE

LEGENDA

Ogólna ocena warunków intensyfikacji i restrukturalizacji funkcji rolniczej

- warunki najkorzystniejsze
- warunki przeciętne (zbliżone do średnich w gminie)
- warunki relatywnie najsłabsze

Poziom wykorzystania możliwości rozwoju produkcji rolniczej (w odniesieniu do warunków intensyfikacji)

- wysoki
- średni
- niski - obszary predysponowane do rozwoju wielofunkcyjnego

Opracowano na podstawie wstępnych danych RSP z 1996 r.

8. DEMOGRAFIA

Stan ludności w gminie Skalbmierz został opracowany w oparciu o materiały źródłowe uzyskane w Urzędzie Miasta i Gminy Skalbmierz oraz w Roczniku Statystycznym - WUS 1997 Kielce *[1] oraz uzupełniony o dane statystyczne z 2019 r.*. Istniejące różnice w ogólnej liczbie ludności gminy jak i w poszczególnych grupach wiekowych, w danych uzyskanych z w/w źródeł są najprawdopodobniej wynikiem procedur przekazywania i rejestrowania danych oraz terminu ich bilansowania.

Na obszarze miasta i gminy Skalbmierz na dzień 31.XII. 1996 r. zamieszkiwało 7769 osób (w tym miasto Skalbmierz - 1518 osób, tj. 19.5%), co stanowi 0.86 % ogólnej liczby ludności województwa kieleckiego. *[1] Obszar miasta i gminy Skalbmierz na drugą połowę roku 2019 zamieszkiwało 6170 osób (w tym, w mieście Skalbmierz – 1333 osoby, t. j. 186,96 osób/km^2).* Blisko potencjału ludnościowego obszarów wiejskich gminy skupiona jest w dwóch wsiach: Kobylnikach i Topoli.

Przeciętna gęstość zaludniania (tab. A) wynosi 90 osób / 1 kmt i jest niższa od analogicznego wskaźnika dla województwa kieleckiego wynoszącego 123,3 osoby / 1 km2. Wskaźnik ten w układzie przestrzennym gminy wskazuje pewne zróżnicowania. Największą gęstość zaludnienia poza miastem Skalbmierz *[1]* ~~*(213 osób / 1 km2)*~~ *(186,96 osób na km^2)* posiada wieś Topola (147 osób / 1 km2). Wysokimi wartościami wskaźnika charakteryzują się sołectwa: Sielec Kolonia - 98 osób / 1 km2, Baranów i Boszczynek po 90 osób / 1 km2. Najmniejszą gęstość zaludnienia posiadają wsie: Bolowiec, Zakrzówek po 47 osób / 1 km2, Małoszów i Sietejów po 51 osób / 1 km2 oraz Sielec Biskupi 52 osób / 1 km2. Wskaźnik gęstości zaludnienia obszarów wiejskich gminy Skalbmierz wynoszący 97 osób / 1 km2 jest wyższy od wartości wskaźnika wojewódzkiego wynoszącego 67.4 osób / 1 km2 Tereny te kryją w sobie znaczne rezerwy siły roboczej, które w wyniku zmian struktury gospodarczej mogły być uruchomione i wykorzystane w poza rolniczych działach gospodarki narodowej. Ludność ta stanowiła tzw. przeludnienie agrarne określane również mianem bezrobocia ukrytego na wsi może pokryć zapotrzebowanie na rynku pracy nie tylko obszaru objętego opracowaniem, ale również poza jego granicami.

Ludność gminy Skalbmierz ma tendencję spadkową wyraża się ona spadkiem liczby ludności o 322 osoby z 8091 osób w 1990 roku do 7769 osób w 1996 roku, tj. 4.0%. *[1] Dane z 2019 r. pokazują, że tendencja spadkowa utrzymuje się.* Najbardziej wyludniającymi się sołectwami są: Szarbia Zwierzyniecka (spadek o 98 osób), Sielec Biskupi (spadek o 92

osoby), Drożejowice (spadek o 47 osób), Podgaje (spadek o 38 osób), Baranów i Krępice (spadek o 37 osób).

Tab. A. Liczba ludności, powierzchnia i gęstość zaludnienia w gminie Skalbmierz w 1990 i 1996 roku.

Lp-	Sołectwo	Powierzchnia (ha)	Liczba ludności		Gęstość zaludnienia/ha	
			1990	1996	1990	1996
1.	Skalbmierz	712,90	1549	1518	2.13	2.17
2.	Baranów	286,71	302	265	0,92	1,05
3.	Bełzów	282,45	197	175	0,62	0,70
4.	Bolowiec	223,18	123	106	0,47	0,55
5.	Boszczynek	275,52	218	254	0,92	0,79
6.	Drożejowice	596,32	475	428	0,72	0,80
7.	Grodzonowice	147,50	118	113	0,77	0,80
8.	Kobylniki	749,91	503	617	0,83	0,68
9.	Kózki	187,72	170	168	0,89	0,91
10.	Krępice	202,02	193	156	0,77	0,95
11.	Małoszów	462,97	244	236	0,51	0,53
12.	Podgaje	272,55	201	163	0,60	0,74
13.	Przybenice	258,85	215	191	0,74	0,83
14.	Rosiejów	533,73	371	363	0,68	0,69
15.	Sielec Biskupi	334,86	266	174	0,52	0,79
16.	Sielec Kolonia	359,81	332	352	0,98	0,92
17.	Sietejów	171,31	97	87	0,51	0,57
18.	Szarbia Zwierzyniecka	501,63	388	290	0,58	0,77
19.	Szczekanów	190,28	159	125	0,66	0,84
20.	Tempoczów-Kolonia	259,93	185	201	0,77	0,71
21.	Tempoczów-Rędziny	427,56	354	362	0,85	0,83
22.	Topola	810,35	1168	1191	1,47	1,44
23.	Zakrzów	272,56	216	193	0,71	0,79
24.	Zakrzówek	86,68	47	41	0,47	0,54

Razem:	**8598,30**	**8091**	**7769**	**0,90**	**0,94**

Najmniej spadła liczba osób w: Kózkach - 2 osoby, i Zakrzówku - 6 osób. Natomiast najwyższym wzrostem liczby ludności w ciągu badanego okresu cechowały się Kobylniki - wzrost o 114 osób. Wzrost liczby ludności nastąpił również w sołectwach: Boszczynek, Topola, Sielec Kolonia, Tempoczów Kolonia i Tempoczów Rędziny.

Strukturę ludności wg płci i wieku na tle woj. kieleckiego w gminie Skalbmierz przedstawia tab. B.

Tab. B. Struktura ludności gminy Skalbmierz i w woj. kieleckim w 1996 r.

Wyszczególnienie	KOBIETY					
	0-17 lat		18-59 lat		p. 60 lat	
	os.	%	os.	%	OS.	%
gm. Skalbmierz	913	24,8	1786	48,6	977	26,6
woj. kieleckie	149000	25,7	310000	53,6	120000	20,7

Wyszczególnienie	MĘŻCZYŹNI					
	0-17 lat		18-59 lat		p. 60 lat	
	os.	%	os.	%	os.	%
gm. Skalbmierz	1011	26,4	2660	59,0	558	14,6
Woj. kieleckie	155300	27,7	343700	61,9	57400	10,4

Z analizy powyższej tabeli wynika, iż w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym występuje przewaga mężczyzn nad kobietami, w trzeciej natomiast występuje sytuacja odwrotna. Udział grupy przedprodukcyjnej i produkcyjnej zarówno wśród grupy kobiet i mężczyzn jest niższy niż na terenie województwa kieleckiego. Natomiast w

grupie ludności w wieku produkcyjnym obserwuje się wzrost wskaźnika w stosunku do woj. kieleckiego, co przemawia na niekorzyść gminy Skalbmierz. Świadczy to o tendencji starzenia się społeczeństwa.

Do cech demograficznych należy struktura ludności wg płci i wieku. Stanowi ona podstawę analiz demograficznych, jest tłem, na którym zachodzą podstawowe procesy demograficzne. Dane o strukturze ludności wg płci i wieku w powiązaniu z informacjami o ruchu naturalnym i wędrówkowym umożliwiają przeprowadzenie analiz bieżących i perspektywicznych.

Na rys. A przedstawiono graficznie strukturę ludności gminy Skalbmierz w 1997 roku wg rocznych grup wiekowych w postaci piramidy wieku. Patrząc na powyższy rysunek obserwujemy dwa obniżenia w strukturze ludności gminy. Pierwsze z nich obejmuje zmniejszoną liczbę urodzeń z okresu II wojny światowej (osoby w wieku 52 - 56 lat w roku 1997). Drugie stanowi pierwsze "echo" niżu wojennego (osoby w wieku 29 - 32 lata w 1997r.). Natomiast drugie „echo" tego niżu rozpoczyna się w latach 90 - tych i są to dzieci echa niżu wojennego (wnuki niżu wojennego).

Mała grupa roczników najstarszych stanowi grupę urodzonych przed I wojną światową która podczas II wojny światowej była najbardziej narażona na wyniszczenie (szczególnie mężczyźni).

Pomiędzy okresami niżu demograficznego występują okresy wyżu demograficznego. Pierwszy z nich to wyż demograficzny międzywojenny, drugi to wyż rozpoczynający się po II wojnie światowej, a trzeci (rocznik 1973 - 1988) stanowi "echo" wyżu powojennego.

Trwający obecny spadek liczby urodzeń będzie trwał prawdopodobnie do roku 2002, po którym liczba urodzeń będzie wzrastać. Spowoduje to ponowny napływ 7 - latków do szkół podstawowych. Aktualna fala wyżowa dzieci i młodzieży w wieku 9-24 lat przemieszczać się będzie kolejno przez wyższe klasy szkół podstawowych, szkoły ponadpodstawowe, następnie poszukiwać będzie miejsc pracy i zamieszkania. Powyższy proces wzmożonego zapotrzebowania na kierunkową edukację zawodową rozpoczęcie aktywności zawodowej oraz zakładanie rodzin i nowych siedlisk wymagać będzie zaspokojenia rosnących potrzeb dla tej grupy społecznej.

Na wykresie widoczna jest również nadwyżka liczebna kobiet nad mężczyznami w starszych grupach wieku i nadwyżka liczebna mężczyzn nad kobietami w młodszych grupach wieku. Szczególnie niepokojący jest niedobór kobiet wśród matrymonialnej grupy

wiekowej (20 - 34 lata) co może doprowadzić do silnego zachwiania równowagi demograficznej, (problem żony dla rolnika). Duże nadwyżki kobiet w wieku pow. 60 lat w stosunku do mężczyzn wynikają z wyższej umieralności mężczyzn niż kobiet.

Najważniejszym czynnikiem wpływającym na strukturę ludności jest ruch naturalny i migracyjny ludności, co przedstawia tabela nr C.

Tab. C Ruch naturalny i migracyjny w gm. Skalbmierz w 1996 r.

Wyszczególnienie	Liczba urodzeń na 1000 ludności	Liczba zgonów na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 mieszka-ńców	Migracje		
				napływ	odpływ	saldo
gm. Skalbmierz	10,5	18,1	-7,6	96	111	15
woj. kieleckie	11,1	10,6	0,5	11768	14072	-2304

Z powyższej tabeli wynika, że :

- Liczba urodzeń w gminie Skalbmierz kształtuje się poniżej średniej wojewódzkiej, a liczba zgonów powyżej średniej wojewódzkiej.
- Przyrost naturalny jest ponad 15 - krotnie niższy niż w woj. kieleckim (co wskazuje na silny rozwój depopulacyjny społeczności gminy).
- Saldo migracji, podobnie jak w woj. kieleckim jest ujemne, cechujące się spadkiem w ostatnim czteroleciu.

Elementami charakteryzującymi strukturę demograficzną gminy Skalbmierz są współczynniki demograficzne, które przedstawia tabela D.

Tab. D. Współczynniki charakteryzujące strukturę demograficzną

Lp.	Wyszczególnienie	Symbol	Gmina Skalbmierz	Wojew. kieleckie
1.	Współczynnik feminizacji	Wf	97%	104%
2.	Współczynniki obciążenia ekonomicznego:			
	- współczynnik dzietności	Wdz	49%	47%
	- współczynnik starości	Ws	40%	27%
	- współczynnik obciążenia demograficznego	Wo	90%	74%
3.	Współczynnik starości demograficznej	Wsd	20%	15,4%

Z tabeli D wynika, że w gminie Skalbmierz:

- jest przewaga mężczyzn nad kobietami, szczególnie w wieku mobilnym,
- udział dzieci i młodzieży w stosunku do grupy produkcyjnej jest wyższy od wskaźnika dla województwa,
- udział ludności starczej w stosunku do grupy produkcyjnej w gminie Skalbmierz jest wyższy o około 22% niż w woj. kieleckim,
- współczynnik starości demograficznej wyższy niż średnia dla województwa, co oznacza starzenie się społeczności gminy,
- współczynnik obciążenia demograficznego jest znacznie wyższy niż w województwie - oznacza to znaczne obciążenie grupy produkcyjnej - grupami nie produkcyjnymi.

Wnioski wynikające ze struktury demograficznej

Reasumując, ludność gminy Skalbmierz charakteryzuje się:

1. Dużymi zasobami rąk do pracy, które powinny być wykorzystane w poza rolniczych działach gospodarki.
2. Stosunkowo wysokim udziałem ludności w wieku produkcyjnym, w tym mobilnym.
3. Niskim stopniem urbanizacji mierzonym liczbą osób zamieszkałych w mieście Skalbmierz.
4. Słabą prężnością demograficzną wyrażającą się ujemnym przyrostem naturalnym.
5. Niższą niż średnia w woj. oraz zróżnicowaną terytorialnie gęstością zaludnienia.
6. Dużym obciążeniem demograficznym ludności w wieku produkcyjnym.
7. Wysokim współczynnikiem starości demograficznej wynoszącym 20%, co wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa.
8. Odpływem migracyjnym ludności, obejmującym ludność młodą i lepiej wykształconą.

rok **1997**

gmina Skalbmierz

wiek	l.mężczyzn	l.kobiet
0	31	32
1	45	41
2	57	26
3	46	36
4	41	50
5	59	38
6	55	64
7	85	53
8	45	38
9	52	59
10	49	45
11	62	61
12	59	58
13	70	54
14	85	73
15	66	54
16	48	57
17	56	74
18	54	63
19	61	60
20	56	55
21	55	39
22	59	45
23	66	53
24	52	44
25	52	35
26	48	50
27	40	43
28	61	55
29	49	29
30	48	28
31	40	33
32	42	35
33	52	46
34	47	45
35	54	42
36	57	58
37	54	48
38	60	40
39	68	48
40	52	42
41	58	37
42	58	54
43	47	45
44	45	45
45	53	46
46	62	43
47	58	46
48	54	48
49	50	37
50	48	43
51	44	32
52	43	34
53	33	36
54	28	34
55	29	29
56	31	27
57	43	35
58	31	43
59	44	36
60	36	40
61	38	31
62	29	46
63	41	38
64	32	47
65	40	44
66	35	35
67	38	61
68	40	41
69	31	52
70	29	42
71	44	55
72	44	51
73	30	37
74	30	38
75	32	37
76	28	38
77	27	29
78	15	30
79	9	24
80	17	17
81	12	18
82	7	16
83	11	16
84	6	25
85	9	11
86	7	12
87	7	7
88	0	6
89	1	5
90 i więcej	9	28

9. MIESZKALNICTWO

Na obszarze miasta i gminy Skalbmierz nie występuje jednorodna funkcja mieszkaniowa. Większa koncentracja zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej występuje w mieście Skalbmierz oraz we wsi Topola. Zabudowa ta występuje wśród istniejącej zabudowy zagrodowej będącej dominującą formą zainwestowania gminy.

Na obszarze gminy istnieje 14 budynków wielorodzinnych komunalnych, w których zamieszkuje 256 osób, zajmując 183 izby (na 1 - go mieszkańca przypada 1,4 izby). Według stanu za koniec 1995 roku stan zasobów w gminie wynosi:

- miasto Skalbmierz - 462 mieszkania o łącznej powierzchni 30568 m^2 i 1649 izbach (363 budynki).
- Gmina Skalbmierz - 1583 mieszkań o łącznej powierzchni 115434 m^2 i 5743 izbach (1549 budynków).

Łącznie miasto + gmina - 2045 mieszkań o łącznej powierzchni 146002 m^2 i 7392 izbach.

Dane statystyczne obrazujące standard zamieszkania na terenie gminy Skalbmierz w odniesieniu do średniej województwa przedstawiają się następująco:

- przeciętna liczba izb w mieszkaniu 3,63 jest większa niż średnia w województwie 3,28.
- przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie 3,76 jest mniej korzystna niż średnia województwa 3,34 mieszkańców /1 mieszkanie.
- przeciętna liczba osób na jedną izbę wynosi 1,04 i kształtuje się na poziomie średniej województwa 1,02 osób /1 izbę.
- przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania 72,9 m^2 jest zdecydowanie wyższa od średniej województwa 58,7 m^2 /1 mieszkanie.
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 19,4 m^2 jest wyższa niż średnia województwa 17,6 m^2 /1 osobę.

Z powyższych danych wynika, że standard zamieszkiwania mieszkańców gminy można ocenić jako dobry, przewyższający przeciętny standard zamieszkiwania w województwie.

Stan techniczny istniejącej zabudowy można również ocenić jako dobry, co wynika z poniższego zestawienia:
miasto SKALBMIERZ

[1] ~~stan techniczny zły 59 budynków16%~~

~~*stan techniczny średni 83 budynki 23%*~~

~~*stan techniczny dobry 221 budynków 61%*~~

Większość zabudowań w mieście Skalbmierz znajduje się w stanie technicznym dobrym.

gmina SKALBMIERZ

stan techniczny zły 293 budynki 19%

stan techniczny średni 576 budynków 37%

stan techniczny dobry 680 budynków 44%

Złe stany techniczne przekraczające 20% istniejącej zabudowy kształtują się następująco w sołectwach:

Sielec Biskupi 39%

Szczekarzów 37%

Małoszów 36%

Boszczynek 35%

Przybenice 30%

Kózki 27%

Bełzów 25%

Podgaje 25%

Rosiejów 23%

Dobre (w tym nowe) stany techniczne przekraczające 40% istniejącej zabudowy kształtują się następująco w sołectwach:

Topola 82%

Sielec Kolonia 75%

Skalbmierz *[1] co najmniej ~~61%~~ 75%*

Grodzonowice 52%

Kózki 48%

Kobylniki 46%

Baranów 43%

Sietejów 40%

Liczba wydanych pozwoleń na budowę (ruch budowlany) w latach 1990 - 1995 wykazuje niewielki wzrost wydanych pozwoleń na budowę (od 26 pozwoleń w 1990 roku do 40 pozwoleń w 1995 r.) W latach 90 - 95 wydano łącznie 239 pozwoleń na budowę różnego rodzaju obiektów. Najwięcej wydano pozwoleń dla budynków gospodarczych - 145 obiektów, tj. 61% ogólnej liczby pozwoleń; dla budynków mieszkalnych - 85 obiektów, tj. 36% oraz dla budynków usługowych -9 obiektów, tj. 3.0%.

Najwięcej wydano pozwoleń na budowę na terenie miasta Skalbmierz - 30 dla budynków mieszkalnych, razem 52. *[1] W roku 2020 w mieście Skalbmierz wydano 9 pozwoleń na budowę, w tym 4 opiewały na budynki mieszkalne.*

Na obszarze gminy wydano najwięcej pozwoleń na budowę:

Topola.....33	(w tym budynków mieszkalnych 11)
Sielec Kolonia ... 23	(w tym budynków mieszkalnych 8)
Szarbia Zwierz. ..19	(w tym budynków mieszkalnych 5)
Kobylniki 17	(w tym budynków mieszkalnych 4)
Małoszów..... 12	(w tym budynków mieszkalnych 4)
Baranów 21	(w tym budynków mieszkalnych 6)

Najmniejszą ilość wydanych pozwoleń na budowę wydano w sołectwach:

- Zakrzówek ..... 2 pozwolenia
- Tempoczów Kolonia ..... 2 pozwolenia
- Sietejów ..... 2 pozwolenia
- Bolowiec ..... 2 pozwolenia
- Bełzów ..... 3 pozwolenia
- Krępice ..... 3 pozwolenia

W latach 90 - 96 wydano łącznie 24 pozwolenia na zabudowę nowych działek. Powyższa analiza wykazuje ogólnie dobra warunki zamieszkania ludności gminy oraz stale wzrastają ilości nowych budynków, co korzystnie wpływa na ogólny stan techniczny zabudowy.

10. INFRASTRUKTURA EKONOMICZNA GMINY SKALBMIERZ

Sytuacja ekonomiczna gminy mająca wpływ na zagospodarowanie i sposób użytkowania obszaru objętego opracowaniem ma swoje źródła zarówno w sytuacji lokalnej jak i uwarunkowana jest czynnikami zewnętrznymi.

Do czynników wewnętrznych warunkujących rozwój ekonomiczny można zaliczyć:

- kształtowanie się stosunków demograficznych gminy;
- stopień wykształcenia mieszkańców;
- stopień adaptacji mieszkańców w zaistniałych nowych warunkach gospodarki narodowej;
- stopień aktywności gospodarczej.

Czynniki zewnętrzne kształtujące rozwój gospodarczy gminy :

- ogólna sytuacja ekonomiczna i polityczna oraz związane z nią procesy transformacji ustrojowej państwa, a wśród nich zaawansowane problemy bezrobocia,
- sytuacja ekonomiczna województwa i regionów ościennych - stanowiących rynek zbytku dla produktów wytworzonych na terenie gminy.

Struktura ekonomiczna terenów gminy Skalbmierz przedstawia się następująco :

- 92,2 % udziału użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy,
- przewaga gleb o wysokiej wartości bonitacyjnej, gdzie gleby klasy I, II, lila i IIIb stanowią 88 % gruntów ornych gminy,
- aspekt społeczny mający swoje źródło w utrwalonej tradycji pracy na roli; świadczy o tym m.in. fakt, że liczba utrzymujących się wyłącznie z rolnictwa stanowi ok. 98 %,
- duże przeludnienia agrarne przejawiające się liczbą pracujących na 100 ha użytków rolnych wynoszących w gminie Skalbmierz 47 osób/100 ha,
- 90,7 % udziału indywidualnej gospodarki rolnej,
- pozostawanie w strefie oddziaływania dużych rynków zbytu dla produkcji rolnej, jakimi są aglomeracje Śląska i Krakowa, co wskazuje na utrzymanie rolniczego charakteru gospodarki.

Tab. A

Struktura gospodarstw indywidualnych w gminie Skalbmierz w 1996 r.

Przedział obszarowy - ha	Liczba gospodarstw	% ogółu gospodarstw
1-2	559	29,3
2-5	737	38,6
5-7	352	18,5
7-10	213	11,2
10-15	38	2,0
pow. 15	8	0,4
Razem	1907	100

Aktualna strukturę wielkości gospodarstw rolnych gminy Skalbmierz przedstawiono w tab. A. Wynika z niej iż 29,3 % ogółu gospodarstw nie przekracza obszaru 2 ha, a blisko 70 % - 5 ha. Natomiast duże wysokotowarowe gospodarstwa rolne stanowią zaledwie ułamek procentu - 0,4 %. Średni areał jednego gospodarstwa indywidualnego wynosi 4,2 ha.

Wynikiem powyższej struktury jest duże rozdrobnienie gospodarstw oraz drobnoskalowy i niskotowarowy charakter produkcji.

Struktura produkcji roślinnej preferująca w wysokim stopniu uprawę warzyw z przeznaczeniem na rynek głównie Górnego Śląska oraz buraka cukrowego na potrzeby cukrowni „Lubna" w Kazimierzy Wielkiej w dużym stopniu wykorzystuje możliwości ekonomiczne.

Struktura zatrudnienia w gospodarce narodowej wg Sekcji EKD w 1996 r. charakteryzuje się wyższym niż w woj. kieleckim udziałem zatrudnienia w sferze nieprodukcyjnej. Wskaźnik ten dla gminy Skalbmierz wynosi 63,1 % przy średniej dla województwa kieleckiego 41,4 % (tab. B). Struktura ta w najbliższej przyszłości powinna ulec istotnym zmianom, gdyż istnieją przesłanki dla rozwoju sektorów produkcyjnych, głównie przetwórstwo rolno - spożywcze, których brak jest na analizowanym obszarze.

Tab .B.

Pracujący w gospodarce narodowej wg Sekcji EKD w gm. Skalbmierz i woj. kieleckim w 1996 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Gmina Skalbmierz		Woj. kieleckie	
1.	Ogółem	427	100%	236453	100%
2.	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	7	1,6%	3823	1,6%
3.	Przemysł	78	18,3%	85960	36,3%
4.	Budownictwo	10	2,3%	16555	7,0%
5.	Handel i naprawy	63	14,7%	23637	10,0%
6.	Transport, składowanie i łączność	18	4,2%	19748	8,3%
7.	Edukacja	156	36,5%	26434	11,2%
8.	Ochrona zdrowia	33	7,7%	28259	11,9%

Zapoczątkowany w latach 80 - tych proces transformacji gospodarczej państwa doprowadził do zmian zasad gospodarowania, wyrażający się przejściem gospodarki narodowej od centralnego systemu sterowania do gospodarki rynkowej. Przemiany struktur gospodarczych dotknęły również obszar gminy Skalbmierz. Następstwem powyższych reform jest m.in. zmiana liczby zatrudnienia i pojawienie się problemu bezrobocia.

239 bezrobotnych odnotowanych w statystykach WUS za rok 1996, to około 6% populacji ludności w wieku produkcyjnym.

Strukturę bezrobotnych w gminie Skalbmierz na tle województwa kieleckiego przedstawia tab. C. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowi ludność w wieku produkcyjnym mobilnym a najniższą absolwenci szkół ponadpodstawowych. Wartości tego wskaźnika przekraczają średnią dla województwa. Wśród bezrobotnych wyższą grupę stanowią mężczyźni (51,1 % ogółu bezrobotnych). Niższy udział bezrobotnych kobiet

podyktowany jest faktem, iż w gminie Skalbmierz bardziej rozwinięty jest system usług nieprodukcyjnych, gdzie kobiety głównie znajdują zatrudnienie. Sytuacja ta jest odwrotnością terenu charakterystycznego dla woj. kieleckiego.

Przedstawione powyższa charakterystyka struktury bezrobotnych nie odzwierciedla jednak rzeczywistej sytuacji na rynku pracy, gdyż znaczna część zatrudnionych w indywidualnych gospodarstwach rolnych stanowi w rzeczywistości bezrobocie ukryte.

Tab. C. Struktura bezrobotnych w Skalbmierzu w 1996 r.

Kategoria bezrobotnych	Gmina Skalbmierz		Woj., kieleckie	
	w liczbach bezwzg.	Udział w %	w liczbach bezwzg.	Udział w %
Kobiety	117	48,0	50654	55,2
Absolwenci szkół ponadpodstawowych	17	7,1	3447	3,8
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów pracy	19	7,9	10213	11,1
Nie posiadający prawa do zasiłku	142	59,4	43952	47,9
W wieku produkcyjno mobilnym (18 - 44 lata)	213	89,1	76858	83,8
Pozostający bez pracy pow. 12 m. -cy	105	43,9	38777	42,3

Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy Skalbmierz.

Liczba podmiotów gospodarczych wg sektorów i form własności w mieście i gminie Skalbmierz w 1996 r. Przedstawia tab. D.

Tab. D.

Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów i form własności w gminie i mieście Skalbmierz w 1996 r.

Wyszczególnienie	[1] ~~miasto Skalbmierz~~		miasta woj. kieleckiego		gmina Skalbmierz		gminy woj. kieleckiego	
	~~liczby~~	~~%~~	liczby	%	liczby	%	liczby	%
SEKTOR PUBLICZNY								
-własność państwa	~~1~~	~~1,2~~	533	1,3	_	0,0	76	0,5
-własność komunalna	~~5~~	~~6,2~~	476	1,2	7	11,7	864	5,4
SEKTOR PRYWATNY								
-własność prywatna	~~75~~	~~92,6~~	38713	97,1	53	88,3	15119	94,0
-własność prywatna zagraniczna	~~-~~	~~-~~	142	0,4	-	0,0	20	0,1
Ogółem	~~81~~	~~100~~	39864	100	60	100	16079	100

Podmioty w mieście Skalbmierz [GUS, dane na lata 2015–2020 r.]

Podmioty nowo zarejestrowane według sektorów własnościowych

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
podmioty gospodarki narodowej ogółem	*4*	*8*	*11*	*12*	*6*	*6*
sektor prywatny /ogółem/	*4*	*8*	*10*	*10*	*6*	*5*
sektor prywatny /osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą/	*3*	*7*	*10*	*10*	*5*	*5*
sektor prywatny /stowarzyszenia i organizacje społeczne/	*1*	*0*	*1*	*1*	*0*	*0*

Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
ogółem	*145*	*146*	*152*	*150*	*152*	*151*
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	*3*	*2*	*2*	*1*	*1*	*1*
przemysł i budownictwo	*19*	*16*	*19*	*23*	*21*	*21*
pozostała działalność	*123*	*128*	*131*	*126*	*130*	*129*

Podmioty według sektorów własnościowych

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
podmioty gospodarki narodowej ogółem	145	146	152	150	152	151
sektor publiczny - ogółem	15	15	15	15	15	14
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	12	12	12	12	12	11
sektor prywatny - ogółem	130	131	137	135	137	137
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	93	95	100	100	101	100
sektor prywatny - spółki handlowe	7	5	6	5	4	5
sektor prywatny - spółdzielnie	2	2	2	1	1	1
sektor prywatny - fundacje	0	0	0	0	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	8	8	8	9	9	9

Wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie miasta i gminy Skalbmierz dominuje sektor prywatny, i tak wynosi on w mieście 88,3 % ogólnej liczby podmiotów. Wskaźniki te są niższe od średnich wartości dla obszarów miejskich i wiejskich województwa kieleckiego, które wynoszą odpowiednio : 97,1 % i 94,0 % ogólnej liczby podmiotów.

Rozwój podmiotów sektora prywatnego umożliwia ustawa o działalności gospodarczej z dn. 23 XII 1988 r (dz. U. Nr 41, 1988), która stała się instrumentem pobudzającym indywidualną przedsiębiorczość.

Znaczący udział wśród podmiotów gospodarczych miasta i gminy Skalbmierz ma sektor publiczny stanowiący własność komunalną. Na terenie miasta stanowi ok. 6,2 % podmiotów gospodarczych a na terenie gminy 11,7 % podmiotów gospodarczych. Wartości te w dużym stopniu przewyższają średnie wskaźniki dla woj. kieleckiego wynoszące odpowiednio : 1,2 % i 5,4 % ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. Należy zauważyć, iż teren miasta i gminy Skalbmierz nie jest dobrym obszarem dla inwestycji zagranicznych.

Na koniec 1996 r. w/g Rocznika Statystycznego WUS Kielce 1997 zarejestrowanych było w gminie Skalbmierz 141 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego i publicznego.

Wykaz podmiotów gospodarczych wg działalności na tle woj. kieleckiego przedstawia tab. E.

Tab. E.

Podmioty gospodarki narodowej wg Sekcji EKD w gminie Skalbmierz w 1996 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	działał, prod.	budownictwo	Transp. Składów, łączność	handel i naprawy	hotele i restauracje	pozostałe działał.
gm. Skalbmierz	141	12	7	10	70	6	36
średnia woj.)	326,0	43	30	27	150	10	66

. *) - bez miast powyżej 50000 mieszkańców.

Porównanie powyższych danych statystycznych gminy Skalbmierz do średniej województwa pozwala ocenić stopień aktywności mieszkańców badanego terenu. Ilość zarejestrowanych na koniec 1996 r. podmiotów gospodarczych w gm. Skalbmierz w poszczególnych sekcjach EKD jest dużo niższa od średniej wojewódzkiej. Świadczy to o bardzo małej aktywności gospodarczej jej mieszkańców.

[1] Największymi prywatnymi pracodawcami w mieście Skalbmierz są następujące podmioty:

1) *Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo Handlowe „PRIMA-BUD" (Skalbmierz, ul.5-go Sierpnia 39). Przedsiębiorstwo prowadzi produkcję i sprzedaż wyrobów dla potrzeb telekomunikacji i innych wyrobów żel-betonowych z zakresu kostki brukarskiej, różnego rodzaju, płyt i płytek, ogrodzeń stałych , przepustów itp.*
2) *Zakład Usługowo Produkcyjno Handlowy „FARMER" S.J (Skalbmierz ul. Kopernika 20) – firma zajmuje się handlem hurtowym i detalicznym środków do produkcji rolnej oraz świadczy usługi dla rolnictwa w pełnym zakresie.*

Wśród innych znaczących pracodawców należy wymienić stacje paliw, punkty usługowe (sklepy), Bank Spółdzielczy w Skalbmierzu oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skalbmierzu.

Wśród największych pracodawców sektora publicznego należy wymienić: Urząd Miasta i Gminy Skalbmierz, Szkołę Podstawową w Skalbmierzu, Zespół Szkół Zawodowych w Skalbmierzu, Centrum Kształcenia Ustawicznego, Gminna Biblioteka Publiczna w Skalbmierzu z filiami, Pocztę Polską.

Na przestrzeni lat 2012–2015 liczba podmiotów gospodarczych na terenie Miasta Skalbmierz diametralnie spadła. Może mieć to związek z brakiem interesujących obiektów rekreacyjnych i towarzyszącej im infrastruktury oraz dużego stopnia degradacji budynków, co zdecydowanie obniża atrakcyjność Gminy w oczach nie tylko mieszkańców i turystów, ale również potencjalnych inwestorów. Należy jednak zauważyć, iż liczba podmiotów gospodarczych na terenie obszarów wiejskich Gminy Skalbmierz na przestrzeni lat 2010-2015 wzrasta, co jest związane z znacznym rozwojem sołectw.

Przeprowadzona analiza rodzajowa działalności podmiotów gospodarczych wykazuje słabą aktywność mieszkańców gminy Skalbmierz w zakresie usług bytowych i rzemiosła. Większą aktywność wykazują w zakresie handlu. Z analizy podmiotów gospodarczych zawartej w „ Inwentaryzacji urbanistycznej ogólnej gminy Skalbmierz" wynika, iż występuje tu niedobór usług związanych bezpośrednio z usługą rolnictwa oraz przetwórstwem rolno - spożywczym.

Reasumując, należy przyjąć, że docelowym kierunkiem rozwoju gospodarki gminy Skalbmierz jest uzyskanie modelu silnego indywidualnego gospodarstwa rolnego o powierzchni co najmniej 15 ha umożliwiającego prowadzenie wysokotowarowej i opłacalnej produkcji. W jego otoczeniu powinna zaistnieć sfera produkcyjno - usługowa mająca charakter komplementarny i zapewniający :

- lokalne przetwórstwo płodów rolnych,
- obsługę marketingową i stworzenie systemu promocji,
- obsługę weterynaryjną,
- doradztwo rolnicze,
- obsługę zbytu i zaopatrzenia,
- usługi mechanizacyjne i naprawcze.

Z uwagi na brak możliwości radykalnych zmian struktury agrarnej na obecnym etapie przekształceń funkcji rolniczej preferencje uzyskałyby jednak wszelkie formy produkcji zespołowej jak np. grupy producenckie.

Aktualny stan zasobów naturalnych, infrastruktura techniczna jak i potencjał społeczny wskazują na możliwość stworzenia modelu gospodarki mogącej wpłynąć na poprawę warunków ekonomicznych gminy. Możliwe będzie to dopiero w wyniku długotrwałych procesów restrukturyzacyjnych, których pożądanym kierunkiem powinien być rozwój funkcji komplementarnych oraz wzmocnienie wsi z ośrodkiem gminnym.

Prowadzenie procesu pozytywnych zmian w obecnym modelu terenów wiejskich zależeć będzie od przezwyciężenia barier i zagrożeń wynikających z cech obecnej gospodarki wiejskiej oraz wykorzystywania szans tkwiących potencjalnie w zasobach materialnych gminy jak i możliwościach jej mieszkańców.

Do zagrożeń w rozwoju gminy należą :

- duże rozdrobnienie agrarne,
- zanik cech przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej oraz słabe przystosowanie do funkcjonowania w warunkach wolnego rynku co doprowadziło do niedorozwoju gospodarczego badanego obszaru,
- stwarzająca niebezpieczeństwo stagnacji, zbyt mała dynamika przekształceń strukturalnych i zbyt duża liczba ludności zatrudnionej w rolnictwie
- brak organizacji społecznych oraz zbyt mała liczba grup producentów przejawiający się niewystępowaniem wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i samopomocowych (na terenie gminy w sołectwach Kobylniki i Sielec Kolonia działają dwie grupy producenckie zarejestrowane w 1998),
- duży udział ludności biernej zawodowo,
- brak miejsc pracy pozarolniczej na wsi,
- wysoki wskaźnik obciążenia ekonomicznego,
- niewystarczająca ilość małych i średnich przedsiębiorstw związanych z rzemiosłem, usługami na rzecz rolnictwa oraz przetwórstwem płodów rolnych.

Do szans rozwoju gminy zaliczyć należy :

- wysoką jakość gleb, umożliwiającą dużą elastyczność w kształtowaniu profilu produkcji rolnej i tym samym zwiększoną możliwość szybkiego reagowania gospodarki

lokalnej na zmienność warunków rynku, zarówno w skali globalnej jak i regionalnej czy miejskiej,

- pozostawanie w zasięgu oddziaływania dużych aglomeracji Śląska i Krakowa. Stanowiący naturalny i tradycyjny rynek zbytu dla producentów rolnych,
- istniejąca sieć placówek szkolnych na terenie ościennych ośrodków, stwarzają możliwość kształcenia młodzieży w specjalnościach adekwatnych do wymagań zmieniającego się modelu rolnictwa,
- istniejąca baza usługowa stanowiąca niezbędne minimum wyjściowe dla wdrażania wielofunkcyjnego modelu rolnictwa,
- duży potencjał tkwiący w dużej liczbie rąk do pracy na wsi

11. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

OŚWIATA I WYCHOWANIE

Na obszarze gminy nie występują samodzielne obiekty przedszkolne. Jedynie w Skalbmierzu istnieje jednooddziałowe przedszkole przy Szkole Podstawowej - dla 16 dzieci. Stan ten jest niezadowalający i powinien być doinwestowany samodzielnymi obiektami w Skalbmierzu i Topoli (ew. w Rosiejowie).

- **Szkolnictwo podstawowe** reprezentowane jest przez dwie szkoły o pełnym programie nauczania (Skalbmierz i Topola) oraz 8 szkół (głównie I - III oddziałów), co zapewnia dogodną obsługę i dostępność do obiektu szkoły. W szkołach o niepełnym programie nauczania (I - III, I - IV) występuje bardzo niewielka ilość uczniów (od 50 uczniów w Boszczynku do 24 uczniów w Baranowie).

Stan ten nie gwarantuje możliwości finansowych gminy w zapewnieniu właściwego funkcjonowania tych placówek. Należy rozważyć wniosek - o sensowne zmniejszenie placówek, budując w miejsce szkół o bardzo zły stanie technicznym większe obiekty, dla obsługi większego terenu na zasadzie dowożenia uczniów autobusem.

- **Szkolnictwo średnie** - w Skalbmierzu istnieje Zespół Szkół Zawodowych, który obsługuje również sąsiednią gminę Działoszyce. Młodzież ze Skalbmierza wyjeżdża do szkół średnich: Liceum Ogólnokształcącego w Działoszycach oraz do Kazimierzy Wielkiej.

OCHRONA ZDROWIA

Istniejący Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Skalbmierzu o 4 poradniach specjalistycznych, zapewnia w zupełności opiekę lekarską gminy liczbie

ludności ok. 7500 mieszkańców. W zakresie lecznictwa specjalistycznego zamkniętego istnieje powiązanie zewnętrzne mieszkańców gminy Skalbmierz ze szpitalami i przychodniami w Kazimierzy Wielkiej i Miechowie.

KULTURA

Istniejąca gminna biblioteka publiczna w Skalbmierzu, biblioteki publiczne we wsiach Drożejowice i Topoli oraz punkty biblioteczne w Boszczynku i Tempoczowie - Koloni oraz Dom Ludowy we wsi Sielec Kolonia i świetlice wiejskie w budynkach remiz OSP we wsiach: Baranów, Boszczynek, Drożejowice, Kobylniki, Kózki, Krępice, Rosiejów, Sielec Kolonia, Topola i Zakrzów w pełni zabezpieczają potrzeby i oczekiwania mieszkańców gminy.

Na obszarze gminy istnieją obiekty sakralne w miejscowościach:

1. Skalbmierz - kościół kolegiacki - parafialny,
2. Kobylniki - kaplica filialna parafii Skalbmierz,
3. Małoszów - kościół parafialny,
4. Rosiejów - kaplica filialna parafii Skalbmierz,
5. Topola - kościół parafialny,

Obiekty te w pełni zabezpieczają potrzeby mieszkańców gminy i przylegających sołectw z gmin sąsiednich - objętych zasięgiem poszczególnych parafii.

SPORT I REKREACJA

Istniejący stadion sportowy LKS VICTORIA w Skalbmierzu wyposażony w pełny zestaw boisk treningowych, boisko do piłki nożnej we wsi Sielec Kolonia oraz małe boiska sportowo - gimnastyczne przy każdej szkole podstawowej zapewniają dobre warunki w dziedzinie sportu, gimnastyki i rekreacji dla mieszkańców gminy.

USŁUGI INNE

Strażnice p.pożarowe w miejscowościach:

Skalbmierz, Baranów, Boszczynek, Drożejowice, Kobylniki, Kózki, Krępice, Rosiejów, Sielec Kol., Topola i Zakrzów oprócz swoich zasadniczych funkcji gaśniczych łączą funkcje świetlic wiejskich - w pełni zabezpieczają potrzeby gminy.

Miasto Skalbmierz koncentruje wszystkie niezbędne usługi w zakresie obsługi ludności, zapewniając dobre warunki dla funkcjonowania życia w gminie.

Istnieje konieczność rychłego uruchomienia w opuszczonych obiektach po byłej Spółdzielni Kółek Rolniczych w Skalbmierzu, po byłym POM w Topoli i PGR w Sielcu Biskupim i obiektach po byłych GSSCH - zakładów usługowych i obsługowych dla potrzeb rolnictwa.

Warsztaty napraw sprzętu i maszyn rolniczych, przetwórstwo płodów rolnych, hodowle trzody chlewnej na skalę przemysłową bądź inne zakłady pracy zapewniające miejsca pracy dla ludności, która nie znajduje zatrudnienia w rolnictwie.

12. KOMUNIKACJA

1. Wprowadzenie

[1] Miasto Skalbmierz położone jest w województwie świętokrzyskim, w powiecie kazimierskim. Zasięg bezpośredniej obsługi Skalbmierza rozciąga się głównie na obszar gminy. ~~*Miasto jest położone na obszarze rejonu administracji rządowej z siedzibą w Miechowie*~~. ~~*Miasto Skalbmierz położone jest na obszarze administracji rządowej z siedzibą w Kazimierzy Wielkiej.*~~ ~~*Duży wpływ ma także Kazimierza Wielka która jest brana pod uwagę jako siedziba powiatu do którego należeć będzie gmina Skalbmierz.*~~ *Przez teren miasta Skalbmierz przebiegają drogi wewnętrzne /niepubliczne/, gminne / publiczne/, powiatowe oraz wojewódzkie. Droga wojewódzka nr 768 przebiega ulicami Witosa, Rep. Partyzantów, Gen. Andersa Pl. M.C-Skłodowskiej, Reja i 1-go Maja, zaś droga wojewódzka nr 783 – Ppor. Sokoła. Trasy tych dróg pokrywają się z podstawowymi relacjami ruchu wewnątrzmiejskiego, co utrudnia, z uwagi na szerokość tych ulic sprawne i bezpieczne ich funkcjonowanie. Trasa drogi nr 768 wyznaczona została ulicami o najlepszych parametrach kosztem jej płynności.* Największa aglomeracja miejska z którą Skalbmierz nie ma najlepszego połączenia drogowego to Kraków odległy ok. 50 km.

2. Układ drogowy

Analiza powiązań zewnętrznych

Skalbmierz jest położony w węźle dróg krajowych, regionalnych; nr 768 Jędrzejów - Kazimierza Wielka - Koszyce - Brzesko, nr 769 Miechów - Skalbmierz i nr 770 Drożejowice - Krzyż, tras drugorzędnych w stosunku do dróg łączących największe aglomeracje miejskie Krakowa, Górnego Śląska oraz Kielc. Z Górnym Śląskiem i Krakowem Skalbmierz uzyskuje

połączenie droga krajowa regionalna przez Miechów a następnie z Krakowem drogą międzynarodową E - 77 Gdańsk - Chyżne a ze Śląskiem drogą krajową nr 783 Miechów - Olkusz.

Poprzez krakowski węzeł drogowy którego głównym elementem jest projektowana autostrada A-4 Berlin - Kijów, Skalbmierz uzyskuje połączenie z europejskimi szlakami drogowymi i z terenami o wybitnych walorach turystycznych położonymi na południu Polski.

Relacje dalekobieżne na północ odbywają się poprzez drogę nr 768 do Jędrzejowa a następnie drogą nr 7, przewidzianą do przebudowy na ekspresową S-7, i węzeł kielecki gdzie poprzez projektowaną drogę ekspresową S-74 uzyskuje się połączenie na Łódź i obszary zachodnio-północne kraju oraz na Lublin i północno- wschodnie tereny Polski i dalej z krajami nadbałtyckimi.

Połączenie z sąsiednimi ośrodkami rejonowymi odbywają się następującymi drogami:

- krajową nr 769 z Miechowem,
- krajową nr 768, wojewódzką nr 15805 i krajową766 (Kraków - Busko Zdrój) z Buskiem Zdrój,

- krajową nr 768 z Jędrzejowem,
- wojewódzką nr 15774 z Proszowicami (woj. krakowskie),

Połączenia te za wyjątkiem ostatniego są prowadzone trasami o odpowiednich parametrach, wymagającymi poza przebiegami przez miasta, tylko niewielkich modernizacji. Powiązania zewnętrzne ilustruje załączona mapa w skali 1:300000 Połączenia z sąsiednimi ośrodkami gminnymi i sołectwami na obszarze gminy odbywają się drogami wojewódzkimi: -nr 15774 Skalbmierz - gr. woj. (Klimontów) łącząca Skalbmierz z Proszowicami (woj. krakowskie) i będąca najkrótszym połączeniem obszaru gminy z Krakowem, -nr 15776 Skalbmierz - Baranów - Nadzów - Czuszów łącząca Skalbmierz z Pałecznicą, i Radziemicami (woj. krakowskie),

- nr 15777 Skalbmierz - Kobylniki stanowiąca łącznie z drogą nr 15794 najkrótsze połączenie miasta z Czarnocinem, Złotą i Pińczowem,
- nr 15779 Skalbmierz - Głuchów (ode. Skalbmierz- Przybenice) i nr 15780 Przybenice - Skorczów łącząca obszar gminy z Koszycami.

Analiza powiązań siecią drogową i indywidualnymi środkami komunikacji (głównie samochodami osobowymi), przedstawiona na załączonym rysunku w skali 1 : 500000 wykazała że Skalbmierz w obszarze objętym 30-to minutowym dojazdem do miasta obejmuje teren 19-tu gmin położonych na pograniczu woj. kieleckiego i krakowskiego. W najdogodniejszej sytuacji są gminy położone w odległości mierzonej 15-to minutowym dojazdem (Działoszyce, Czarnocin, Kazimierza W., Pałecznica, Racławice, Słaboszów) oraz 20-to min. dojazdem (Proszowice, Radziemice). Najdalej położone gminy w strefie 21-30-to minutowego dojazdu to :

- Michałów, Pińczów, na północy,
- Złota, Wiślica, Bejsce, na wschodzie,
- Koniusza, Nowe Brzesko, Koszyce, na południu,
- Miechów, Książ Wielki, na zachodzie.

Ciążenie ludności z obszaru oddziaływania Skalbmierza przypisane do poszczególnych wlotów drogowych do miasta przedstawiono w załączonej tabeli.

Hipotetyczną ilość pojazdów wjeżdżających do miasta w 2015 roku, w godzinie szczytu komunikacyjnego, przyjęto zakładając:

- docelowy wskaźnik motoryzacji tj. 1 samochód osobowy na jedno gospodarstwo rodzinne,

- procentowy ich udział w ruchu w godzinie szczytu dojazdowego do miasta wynoszący; 10 % dla sołectw gminy Skalbmierz, 2 % dla pojazdów z obszaru położonego w strefie <15-to minutowego dojazdu, i odpowiednio; 1,5%, 1,0%, 0,5%, z pozostałych stref obszaru ciążenia.

Do najbardziej obciążonych ruchem wlotów należeć będą obecne drogi krajowe:

- z Jędrzejowa (164 poj./ h) i Kazimierzy Wielkiej (148),
- z Miechowa (133)

Pozostałe wloty, za wyjątkiem drogi od Proszowic (192) mają małe obciążenie ruchem i nie wymagają przebudowy.

Analiza powiązań wewnątrzmiejskich

Zainwestowane tereny miasta Skalbmierza zlokalizowane są na stosunkowo zwartym obszarze. Najdalsze znaczące punkty generujące ruch znajdują się w odległości od siebie nie przekraczającej 1,5 km, co leży w zasięgu dogodnego dojścia pieszego.

Układ połączeń wewnętrznych po usunięciu z niego ruchu tranzytowego będzie wystarczający dla spodziewanego maksymalnego ruchu wewnętrznego i zewnętrznego -docelowego.

Analiza powiązań na obszarze gminy

Miejscowości położone na obszarze gminy są najlepiej powiązane ze Skalbmierzem. Sołectwa Drożejowice, Topola, Sielec Biskupi i Rosiejów, są bezpośrednio obsługiwane przez drogi krajowe nr 768 i 769 ; Szarbia Zwierzyniecka, Podgaje, Tempoczów Kolonia,- przez drogi wojewódzkie i krajowe, Grodzonowice, Zakrzów, Szczekarzów, Bolowiec - przez drogi gminne i wojewódzkie, a pozostałe sołectwa bezpośrednio przez drogi wojewódzkie. Drogi te posiadają nawierzchnię ulepszoną Do wyjątku należy część połączenia w sołectwach Zakrzów i Szczekarzów (drogi tłuczniowe) i Bolowcu gdzie droga posiada nawierzchnię gruntową. Najniekorzystniejsze powiązania mają sołectwa:

- Bolowiec (czas dojazdu oraz położenie przy drodze gruntowej),
- Grodzonowice (czas dojazdu, wydłużenie trasy wynoszące 1,64),
- Podgaje (czas dojazdu, wydłużenie trasy wynoszące 1,61).

Jak widać z powyższego zestawienia sytuacja jest korzystna ponieważ ruch lokalny w minimalnym stopniu koliduje z ruchem tranzytowym występującym na drogach krajowych. Sytuacja ulegnie dalszej poprawie po zrealizowaniu obejścia w Skalbmierzu i Topoli.

Wszystkie sołectwa położone są w 10-cio minutowej strefie dojazdu samochodem osobowym do centrum Skalbmierza (w warunkach optymalnych - poza godzinami szczytu) a większość (18) znajduje się w strefie 5-cio minutowej . Poza strefą 5-cio min. znajdują się tereny zabudowane sołectw: Grodzonowice, Bełzów, Małoszów, Bolowiec, Rosiejów oraz części sołectw Tępaczów Kolonia, Tępaczów Rędziny, Szczekarzów, Topola.

Przy dojeździe środkami komunikacji publicznej sytuacja jest również korzystna. Około połowa sołectw (12) zlokalizowana jest w strefie 15-to minutowej dojazdu do Skalbmierza a pozostała za wyjątkiem sołectw pozbawionych tej komunikacji (Bolowiec, Grodzonowice, Małoszów, Podgaje, Sietejów), w strefie 30-to minutowej. Zagadnienie to zobrazowano na mapie w skali 1:25 000.

Powiązania poszczególnych sołectw ze sobą są na ogół zapewnione drogami wojewódzkimi i gminnymi. Do wyjątków należy brak bezpośredniego połączenia Topoli z Szczekarzewem i Boszczynkiem, Szarbi Zwierzynieckiej i Podgai z Drożejowicami. Najniekorzystniejszymi powiązaniami charakteryzują się relacje:

- Podgaje - Drożejowice, (wydłużenie trasy - 4,23),
- Topola - Szczekarzew (2,64),
- Topola - Boszczynek (2,26)
- Szarbia Zwierzyniecka - Drożejowice (2,25),
- Tępaczów Rędziny - Zakrzów (2,04),
- Sielec Biskupi - Szczekarzewice (1,92),
- Szarbia Zwierzyniecka - Zakrzów (1,55).

HIPOTETYCZNE DOJAZDY DO SKALBMIERZA Z OBSZARU CIĄŻENIA

SKALBMIERZ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

KOMUNIKACJA - DOSTĘPNOŚĆ SKALBMIERZA INDYWIDUALNYMI ŚRODKAMI LOKOMOCJI

SKALA 1:500 000

OZNACZENIA:

Dojazd samochodem osobowym z obszaru gmin do Skalbmierza

- < 15 min.
- 16 - 20 min.
- 21 - 25 min.
- 26 -30 min

- drogi krajowe międzyregionalne
- drogi krajowe regionalne
- wybrane drogi wojewódzkie

Nr wlotu	Nazwa wlotu	Sołectwo gminy Miechów	Ludność	Ilość poj. sam./h	gmina	Ludność	Ilość poj. sam./h	Ludność łącznie	Ilość poj. sam./h
1	Jędrzejów	Drożejowice	428	15	Działoszyce	6350	44		
					Słaboszów	4240	30		
					Książ W.	5750	10		
					Michałów	5211	9		
					Pińczów	22920	40		
					Czarnocin (50%)	2278	16		
					Złota (90 %)	4786	17		
		Razem	428	15	Razem	46749	149	47177	164
2	Sielec Kol.	Sielec Kol.	352	12					
		Razem	352	12	Razem	0	0	352	12
3	Czarnocin	Grodzonowice	113	4					
		Kobylniki	617	22					
		Krępice	156	5					
		Razem	886	31	Razem	0	0	886	31
4	Kazimierza W.	Sielec Biskupi	174	6	Wiślica	6095	21		
		Topola	181	6	Kazimierza W.(85%	10143	71		
					Złota (10%)	532	2		
					Bejsce	4779	17		
					Koszyce (90%)	5257	9		
					Czarnocin (50%)	2278	16		
		Razem	355	12	Razem	29084	136	29439	148
5	Proszowice	Bełzów	175	6	Kazimierza W.(15%	1790	13		
		Bolowiec	186	7	Koszyce (10%)	584	1		
		Boszczynek	254	9	Proszowice	17141	90		
		Kózki	168	6	Radziemice (80%)	2783	15		
		Małoszów	236	8	Koniusza	8935	16		
		Przybenice	191	7	Pałecznica (20%)	756	5		
		Sietejów	87	3					
		Szczekarzów	125	4					
		Zakrzów	93	3					
		Razem	1515	53	Razem	31989	139	33504	192
6	Pałecznica	Baranów	265	9	Pałecznica (70%)	2646	19		
		Tępaczów Rędz.	362	13	Radziemice (20%)	696	4		
		Zakrzówek	41	1					
		Razem	668	23	Razem	3341,8	22	4009,8	46
7	Miechów	Podgaje	163	6	Racławice	4780	33		
		Rosiejów	363	13	Miechów	20485	61		
		Szarpia Zwierz.	290	10	Pałecznica (10%)	378	3		
		Tępaczów Kol.	201	7					
		Razem	1017	36	Razem	25643	97	26660	133

Charakterystyka istniejącego układu drogowego miasta

Droga [1] ~~krajowa~~ wojewódzka nr 768 przebiega ulicami Witosa, Rep. Partyzantów, Gen. Andersa Pl. M.C-Skłodowskiej Reja i 1-go Maja, [1] ~~a droga krajowa nr 769 ul. Ppor. Sokoła~~, a droga wojewódzka nr 783 – ppor. Sokoła. Trasy tych dróg pokrywają się z podstawowymi relacjami ruchu wewnątrzmiejskiego, co utrudnia, z uwagi na szerokość tych ulic sprawne i bezpieczne ich funkcjonowanie .Trasa drogi nr 768 wyznaczona została ulicami o najlepszych parametrach kosztem jej płynności.

Do podstawowego układu drogowego miasta *[1] ~~obok ww. dróg krajowych~~* zaliczyć można jeszcze odcinki dróg *[1] ~~wojewódzkich~~* łączących miasto z najbliższymi gminnymi ośrodkami usługowymi. Należą do nich następujące drogi *[1] ~~wojewódzkie~~*:

- Skalbmierz - Baranów Nadzów-Czuszów (ul. Ppor. Sokoła),
- Skalbmierz - Głuchów (ul. Mickiewicza),
- Skalbmierz - Kobylniki (ul. Rep. Partyzantów).

~~[1] Pozostałe drogi wojewódzkie mają mniejsze znaczenie prowadząc ruch lokalny. Drogi krajowe w mieście są administrowane przez Dyrekcję Okręgową Dróg Publicznych - Zarząd Drogowy w Miechowie a drogi wojewódzkie przez Wojewódzką Dyrekcję Dróg Miejskich w Kielcach. Łączna długość dróg krajowych wynosi 4,9 km a wojewódzkich - 8,5 km.~~

~~Jezdnie dróg krajowych i wojewódzkich posiadają nawierzchnie bitumiczne. Najsłabszymi ogniwami podstawowego układu drogowego jest plac M. C-Skłodowskiej oraz ul. Andersa.~~

~~Uzupełniający układ drogowy miasta stanowią ulice lokalne miejskie w liczbie 16 o łącznej długości 4,6 km, w tym o nawierzchni ulepszonej - 3,1 km, utwardzonej 0,2 km, i gruntowej -.1,3 km . Do ulic lokalnych miejskich przenoszących większy ruch należą ulice Kopernika i Andersa.~~

Wykaz ulic leżących w ciągu dróg krajowych i wojewódzkich oraz wykaz ulic lokalnych miejskich wraz z ich charakterystykami zamieszczono w materiałach inwentaryzacyjnych.

[1] ~~Ogólna długość dróg publicznych (ulic) o twardej nawierzchni wynosi na obszarze miasta 16,7 km w tym, o nawierzchni ulepszonej - 16,5 km, utwardzonej - 0,2 km . Wskaźnik gęstości dróg twardych wynosi 2,4 km/1 km^2.~~

Wykaz dróg publicznych gminnych na terenie miasta Skalbmierz:

Nazwa	***Długość [km]***
Gen. W. Andersa	*0,223*
Kępa	*0,276*
Św. Jana Pawła	*0,091*
Mickiewicza	*0,184*
Partyzantów	*0,185*
5-go Sierpnia	*0,747*
Puławskiego	*0,229*
Republiki Partyzanckiej	*0,239; 0,311*
Szkolna	*0,146*
Plac M. Curie-Skłodowskiej	*0,307*
T. Kościuszki	*0,242*
Kopernika	*0,442*
SUMA	***3,622***

Charakterystyka układu drogowego gminy

Podstawowe układ drogowy gminy scharakteryzowano w analizie powiązań zewnętrznych. Droga krajowa nr 768 przebiega w układzie płn.-zachód - wschód, na długości 11.8 km, posiada koronę drogi szerokości 8.5-9.5 m, jezdnię bitumiczną o szerokości 6 m.

Droga krajowa nr 769 przebiega w układzie wschód-zachód, na długości 9.9 km, posiada koronę drogi szerokości 8.0-9.0 m, jezdnię bitumiczną o szerokości 6 m.

Droga krajowa nr 770 przebiega na krótkim 2.5 km odcinku, w układzie wschód-zachód, posiada koronę drogi o szerokości 7.5 m i jezdnię bitumiczną 5.0 m.

Drogi te za wyjątkiem przebiegu na obszarach zainwestowanych Skalbmierza i Topoli mają parametry normatywne i nie wymagają większej modernizacji. Ważne znaczenie mają drogi wojewódzkie Skalbmierz -Klimontów, Skalbmierz, Skalbmierz- Baranów-Nadzów, Skalbmierz-Kobylniki, Skalbmierz-Przybenice - Skoczów. Pozostałe 14 odcinków dróg wojewódzkich ma znaczenie lokalne łącząc Skalbmierz z poszczególnymi wsiami, sołectwa położone wewnątrz gminy oraz miejscowości zlokalizowane na obrzeżach sąsiednich gmin.

Łączna długość dróg krajowych wynosi 24.2 km a wojewódzkich pozamiejskich - 52.6 km. Jezdnie dróg krajowych posiadają nawierzchnie bitumiczne a dróg wojewódzkich na dł. 38.4 km - bitumiczne, 6.4 km - tłuczniowe, 7.8 km gruntowe.

Uzupełniający układ stanowią drogi gminne występujące w liczbie 46 o łącznej długości 68.6 km w tym po nawierzchni ulepszonej - 7.4 km, utwardzonej - 45.0 km, gruntowej -16.2 km.

Ogólna długość dróg o twardej nawierzchni wynosi na obszarze gminy 158.5 km w tym o nawierzchni ulepszonej 80.5 km, utwardzonej 51.6 km. Wskaźnik gęstości dróg twardych wynosi 153.2 km/ 100 km^2 co stawia gminę w czołówce woj. kieleckiego (średnia - 80,1 km/100km^2)

Dostępność i gęstość sieci komunikacyjnej mierzonej długością dróg o twardej nawierzchni na km^2 i 100 osób, w poszczególnych sołectwach zobrazowano w załączonych rysunkach.

Na drogach publicznych znajduje się 13 mostów stałych.

DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Ocena warunków ruchu istniejącego

Podstawą do oceny warunków ruchu były wyniki generalnych pomiarów ruchu prowadzonych cyklicznie na drogach krajowych przez Generalną Dyrekcję Dróg Publicznych. Wyniki pomiarów wyrażone średniorocznym ruchem dobowym (ŚDR) wraz z

prognozą ruchu do 2015 roku podane zostały w tabeli i zobrazowane na wykresach. Generalnie natężenie ruchu na drogach krajowych do 1985 było umiarkowane wzrastając w ostatnim okresie; szybko na odcinku Działoszyce - Drożejowice (droga nr 768) i umiarkowanie na pozostałych odcinkach dróg. Główne powody zmian to:

- przeniesienie mas transportowych z kolei na drogi,
- gwałtowny wzrost motoryzacji indywidualnej i wiążące się z tym zmiany zachowań komunikacyjnych
- wzrost przedsiębiorczości prywatnej.

Drogi krajowe za wyjątkiem przebiegu przez zabudowane tereny miasta Skalbmierza i sołectwa Topola posiadają znaczne rezerwy przepustowości wybiegające poza 2015 rok.

Drogi wojewódzkie, posiadające znaczenie ponadlokalne, wymagają poszerzenia jezdni do co najmniej 5,5 m i ich wzmocnienia, poszerzenia koron dróg do 8,0 m oraz korekt łuków poziomych do wartości normatywnych. Pozostałe drogi wojewódzkie i gminne, spełniające funkcje obsługi obszaru gminy i drugorzędnych powiązań na jej obrzeżach, wymagają na ogół jedynie modernizacji nawierzchni jezdni. Powinny być pod zarządem gminy a wybrane pod zarządem powiatu.

Ocena aktualności dotychczasowych opracowań

Aktualnie obowiązujący ogólny plan miejscowy zagospodarowania przestrzennego opracowany pod koniec lat 80 - tych i modyfikowany w niewielkim zakresie w latach następnych nie może być w pełni realizowany z następujących powodów:

- przyjęte szerokości ulic w liniach rozgraniczających, teoretycznie słuszne, nie mogą być w aktualnych warunkach gospodarczych wyegzekwowane a zatem nie jest możliwe aby uzyskać zakładane klasy ulic,
- zbyt teoretycznie założono trasy projektowanych obwodnic postulując ich długie przebiegi i kosztowną realizację

WIELKOŚĆ RUCHU NA DROGACH KRAJOWYCH W OKRESIE 1975 - 1995 ORAZ PROGNOZA RUCHU DO 2015 R.

Lp	Nr drogi	Nazwa odcinka drogi	Ilość pojazdów rzeczywistych/ dobę w roku:										Wsk.	Wsk.
			1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	1995/ 1975	2015/ 1995
1	768	Działoszyce - Drożejowice	-	-	-	600	900	2650	3500	4350	5200	6040	-	2,28
2	768	Drożejowice - Skalbmierz	-	1000	950	950	1070	1550	2050	2550	3040	3540	1,55	2,28
3	768	Skalbmierz - Kazimierza W.	600	900	1300	1710	1340	1530	2020	2510	3000	3490	1,70	2,28
4	769	Racławice - Skalbmierz	750	550	750	630	1080	1120	1510	1840	2160	2480	2,04	2,21
5	770	Drożejowice - Krzyż	-	-	-	480	700	1190	1630	2080	2530	2980	-	2,50

Likwidacja kolejki wąskotorowej stwarza szansę tańszego rozwiązania polegającego na wykorzystaniu zwolnionego terenu dla realizacji obwodnicy Skalbmierza w ciągu drogi krajowej nr 768, zgodnie z sugestią zawartą w ocenie aktualności m.p.o.z.p gminy Skalbmierz sporządzonej przez BPP-Kielce w 1994 roku. Ponownej analizy wymaga przebieg obwodnicy Skalbmierza w ciągu drogi krajowej nr 769 i przełożenie trasy drogi wojewódzkiej Skalbmierz - Klimontów w Skalbmierzu.

Aktualna jest propozycja przełożenia trasy drogi krajowej nr 768 w Topoli. Zmiany wymaga klasyfikacja dróg, zgodnie z aktualną propozycją zawartą w projektach nowelizacji ustawy o drogach.

3. Układ kolejowy

Na terenie gminy Skalbmierz nie występują linie kolejowe. Najbliżej położoną trasą jest linia kolejowa , normalnotorowa, dwutorowa, zelektryzowana Warszawa- Kraków ze stacją w Miechowie , oddaloną od Skalbmierza około 30 km Stację kolejowa połączona jest ze Skalbmierzem drogą krajową nr 769.

Do końca lat 80-tych obszar gminy obsługiwany był przez kolej wąskotorową Charsznica - Miechów - Cudzynowice - Kazimierza Wielka - zlikwidowaną z powodu pogarszającej się opłacalności ekonomicznej. Ruch towarowy przejął transport samochodowy a ruch pasażerski transport autobusowy PPKS-u i mikrobusowy prywatnych przewoźników.

4. Komunikacja zbiorowa

Obszar gminy obsługiwany jest masową komunikacją pasażerską przez Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Busku Zdrój - Placówkę Terenową w Kazimierzy Wielkiej i Placówkę Terenową w Pińczowie a Skalbmierz dodatkowo, połączeniami autobusowymi pośpiesznymi przez Przedsiębiorstwa PKS z Kielc, Jędrzejowa, Miechowa, Katowic i Olkusza.

Skalbmierz ma połączenia autobusami pośpiesznymi z Katowicami (4 połączenia), Krakowem (3), Pińczowem (3),Kazimierzą Wielką (3), Buskiem Zdrój (1), Lublinem (1), Sosnowcem (1), a autobusami zwykłymi z Kielcami (7), Pińczowem (5), Opatowcem (2), Jędrzejowem (2) Miechowem (2),

Lokalne linie autobusowe rozpoczynające swój bieg w Kazimierzy Wielkiej poprzez Skalbmierz łączą poszczególne sołectwa gminy z ww. miastami. Obszar gminy za wyjątkiem

Skalbmierza i trzech sołectw, Topoli (25 połączeń), Sielca Biskupiego (25), i Drożejowic (18) jest słabo obsłużony komunikacją autobusową. Dwa połączenia na dobę posiadają sołectwa Baranów, Kobylniki, Kózki, Krępice, Przybenice, Rosiejów, Szarbia Zwierzyniecka, Tempoczów Rędziny, Zakrzówek. Pozostałe sołectwa (11) są pozbawione jakiegokolwiek połączenia. Większość sołectw posiadających połączenie z Skalbmierzem znajduje się w 15-to minutowej izochronie dojścia i dojazdu do Skalbmierza. Ilość połączeń w ostatnich latach ustabilizowała się i z uwagi na mała opłacalność przewozów pasażerskich oraz rosnącą motoryzację indywidualną nie będzie się powiększać.

Przystanki autobusowe są skromnie wyposażone za wyjątkiem przystanków zlokalizowanych przy drogach krajowych, posiadających zatoki i zadaszenia dla podróżnych. Lokalizacja przystanku na Pl. M-C. Skłodowskiej w Skalbmierzu przy obecnej częstotliwości kursowania autobusów nie stwarza większych problemów ruchowych.

Komunikację autobusową PKS wspiera nieregularnie prywatna komunikacja mikro- busowa obsługująca w miarę potrzeb trasę Kazimierza Wielka - Miechów.

5. Stan i zaplecze motoryzacji

Motoryzacja indywidualna w gminie jest rozwinięta ponad średnią w województwie kieleckim. W połowie 1996 roku ilość pojazdów ogółem wynosiła 4010, w tym pojazdów samochodowych - 2377. Samochodów osobowych było 1087 sztuk co daje wskaźnik 143 sam.os./1000 mieszkańców.(śr. w województwie-166). Gmina wyposażona jest w następujące obiekty zaplecza motoryzacji:

- stację paliw SKR-u w Skalbmierzu ul. 5 Sierpnia sprzedającą 3 rodzaje paliwa (ON,E - 94,Pb-95);
- prywatną stację paliw (kontenerowa) w Skalbmierzu na 2 rodzaje paliwa,
- warsztaty mechaniki pojazdów w Skalbmierzu i Przybenicach.

Brak jest wydzielonych parkingów. Niewielkie ilości stanowisk postojowych dla pojazdów samochodowych występują na placu M.C-Skłodowskiej, w rejonie kościoła, Urzędu Miasta i Gminy i SKR-u.

SKOMUNIKOWANIE SOŁECTW ZE SKALBMIERZEM ŚRODKAMI KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ

CZĘSTOTLIWOŚĆ POŁĄCZEŃ :

DOBRA
(18-25 połączeń/dobę)

NIEWYSTARCZAJĄCA
(< 10 połączeń/dobę)

IZOCHRONA DOJAZDU :

15 TO MINUTOWA

30 - TO MINUTOWA

6. Ogólna ocena układu komunikacyjnego (uwarunkowania rozwoju)

Układ drogowy miasta oparty głównie na historycznie wytyczonych szlakach nie spełni w najbliższych latach wymogów wzrastającego ruchu i będzie coraz bardziej uciążliwy. Realizacja przełożenia odcinka drogi krajowej nr 768 tylko w niewielkim stopniu polepszyła warunki ruchu. Przebieg drogi jest w dalszym ciągu skomplikowany; występują niespodziewane zmiany kierunku, duża ilość skrzyżowań o ograniczonej widoczności , blisko zlokalizowana zabudowa posiadająca w części zabytkowy charakter.
Droga krajowa nr 769 ma prosty przebieg. Do ujemnych cech należy blisko położona zabudowa, oraz obsługa przyległego terenu.

Podstawowy układ drogowy gminy ma charakter koncentryczny z pewnymi odchyłkami o tej zasady spowodowanymi trudnymi warunkami terenowymi (cieki wodne). Środek geometryczny układu stanowi miasto Skalbmierz. Główne elementy układu - drogi krajowe są w dobrym stanie technicznym i mają odpowiednie do swej klasy parametry techniczne, za wyjątkiem przebiegu przez wieś Topola, gdzie trasa jest kręta i występuje blisko położona zabudowa mieszkaniowa..

Można stwierdzić że tylko niektóre ciągi dróg wojewódzkich realizują funkcje przewidziane dla tej kategorii dróg. Drogi gminne w przeważającej części posiadają słabe nawierzchnie, zbyt wąskie jezdnie, braki w poboczach i odwodnieniu i wymagają generalnego uporządkowania. Gęstość sieci dróg jest wystarczająca. Realizacji twardej nawierzchni wymagają drogi odciążające od ruchu lokalnego drogi krajowe prowadzące ruch tranzytowy, takie jak : Podgaje - Skalbmierz, Topola - Kózki oraz publiczne o nawierzchni gruntowej ulepszonej i gruntowej naturalnej.

Komunikacja pasażerska publicznymi środkami lokomocji jest dostateczna tylko dla nielicznych wsi w gminie. Miejscowości położone przy trasach łączących miasta będące siedzibami przedsiębiorstw przewozowych maja szansę korzystania z połączeń autobusowych Pozostałe miejscowości przy zastąpieniu autobusów mikrobusami, bardziej dostosowanych do malejących potoków ruchu, również mogą korzystać z komunikacji publicznej. Będzie ona jednak miała bardziej charakter socjalny, (przewóz młodzieży szkolnej i ludzi w podeszłym wieku) niż komercyjny i musi być dotowana.

Komunikacyjne uwarunkowania rozwoju gminy

Szanse rozwoju :

- korzystne położenie w pobliżu miast przewidzianych na siedziby powiatów, dobrze z nimi skomunikowanych, oraz dużych rynków zbytu - aglomeracji śląskiej i krakowskiej,
- koncentryczny układ dróg dojazdowych do miasta ułatwiający szybki dostęp do usług zarówno z obszaru gminy jak i pobliskich miast,
- dobre skomunikowanie obszaru gminy z miastem,
- rezerwa terenu po zlikwidowanej kolejce wąskotorowej przewidzianej w części dla budowy obwodnic Skalbmierza i Topoli, w ciągu drogi krajowej nr 768,
- dobrze rozwinięta komunikacja pasażerska wiążąca miasto z sąsiednimi ośrodkami usługowymi

Bariery rozwoju :

- brak prostej możliwości bezkolizyjnego przepuszczenia ruchu tranzytowego na kierunku W - Z ,
- słabo ukształtowany układ ulic w mieście,
- zbyt mała pojemność parkingów ogólnodostępnych niezbędnych dla korzystających z usług,
- niski standard dróg gminnych

Problemy i konflikty przestrzenne wynikające z dotychczasowego zagospodarowania:

- ruch tranzytowy w mieście nakłada się na ruch lokalny i miejscowy powodując zaburzenia w ruchu pojazdów i utrudnia przemieszczenia piesze,
- brak większych powierzchni parkingowych w centrum miasta,
- brak zorganizowanych połączeń pomiędzy sołectwami położonymi w północnej części gminy utrudnia komunikację pomiędzy nimi.

13. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

13.1. Zaopatrzenie w wodę

Stan istniejący

Na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej przeprowadzonej w marcu 1997r. przez Samorządowe Biuro Planowania Przestrzennego w Miechowie z siedzibą w Kielcach, stwierdzono stan wyposażenia miasta i gminy Skalbmierz w urządzenia wodociągowe.
Północna część gminy - sołectwa przyległe do drogi Działoszyce - Drożejowice-Grodzonowice-Kobylniki- zaopatrywana jest w wodę z ujęcia w Płużkach w gm. Słaboszów, poprzez zbiorniki:
- w Dziekanowicach gm. Działoszyce - V=2x1.000m^3 (zbiorniki naziemne)
- w Drożejowicach gm. Skalbmierz - V=100m^3 (zbiornik wieżowy)

Zbiornik w Drożejowicach, oprócz głównej funkcji - utrzymania wymaganego ciśnienia wody w sieci, stanowi rezerwę wody dla celów pożarowych oraz w przypadku wyłączenia prądu lub awarii pomp.
Na terenach położonych najniżej - Sielec Kobylniki i południowa część Drożejowic - zastosowana jest redukcja ciśnienia dla zapewnienia nieprzekraczalnego ciśnienia w sieci.

Część centralna gminy - od Rosiejowa do Skalbmierza, wraz z sołectwami przyległymi od strony północnej oraz planowanym Sielcem Biskupim, zaopatrywana jest w wodę z ujęcia w Rosiejowie.
Wodociąg pracuje we współpracy ze zbiornikami wyrównawczymi:
- w Rosiejowie, na terenie stacji wodociągowej, V=2x100m^3 (zasilanie grawitacyjne wsi Rosiejów oraz część wsi Tempoczów Kolonia)
- we wsi Tempoczów Kolonia V=2x300m^3 (zasilanie terenów leżących po wschodniej stronie zbiornika)

Część południowa gminy oraz sołectwa Tempoczów Rędziny zaopatrywana jest w wodę od strony ujęcia w Pałecznicy, poprzez wieżowy zbiornik wody V=200m^3. Miejscowości położone najwyżej, zasilane są poprzez przepompownie w Małoszowie i Tempoczowie Rędzinach.

Po wykonaniu inwentaryzacji urbanistycznej, zostały wybudowane wodociągi w szeregu sołectwach leżących na południe gminy: Bełzów, Boszczynek, Przybenice, Bolowiec, Małoszów.
W 1997r nowe podłączenie do sieci wodociągowej wykonano jeszcze w Kózkach, Sietejowie, Szczekarzowie, Zakrzówku oraz Krępicach. Wodociągowanie Sielca Biskupiego jest w stadium realizacji.
Również w stadium realizacji znajduje się wodociąg „Kamieńczyce" - odcinek od końcówki wodociągu w Małoszowie gm. Skalbmierz, poprzez przysiółek Gunów- Bielany, Gunów-Wilków do Kamieńczyc w gm. Kazimierza Wielka.

Sołectwo Topola, największe po m. Skalbmierzu sołectwo w gminie, przewidziane jest do zwodociągowania z ujęcia wody w Płużkach, po wykonaniu magistrali wodnej Płużki-Kazimierza Wielka, która przebiegać będzie po północnej stronie sołectwa.

Wykaz komunalnych ujęć wody, z których zasilane są miasto i gmina Skalbmierz, ich wydajności, jak również dane dotyczące parametrów eksploatacyjnych i spraw formalno-prawnych, podane są w tabeli poniżej.

Eksploatacją komunalnej sieci wodociągowej na terenie gm. Skalbmierz zajmuje się Związek Międzygminny Komunalny „Nidzica" z siedziba w Kazimierzy Wielkiej.

Stopień zwodociągowania gminy

Miasto i gmina Skalbmierz zwodociągowane są w bardzo wysokim stopniu *[1] – 88%. Teren miasta Skalbmierz jest w pełni zwodociągowany. Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosi 139,9 km, natomiast sieci magistralnej dodatkowej 19,5 km.* ~~*Na terenach zwodociągowanych, do 78,7% budynków zostały doprowadzone przyłączą wodociągowe.*~~

W 11 sołectwach i w mieście Skalbmierzu, wyposażonych jest w przyłącza do sieci komunalnej 80-100% budynków. W 9 sołectwach stan wyposażenia w przyłącz wynosi 60-79%, z czego 6 sołectw zostało zwodociągowanych dopiero w 1997r i liczba przyłączy do budynków prawdopodobnie się zwiększy. Sielec Biskupi i Przybenice są w trakcie realizacji wodociągów. Sołectw Topola, z uwagi na przewidywane znaczne zapotrzebowanie wody, jak również z uwagi na konieczność „wsparcia" sieci w Skalbmierzu, wymaga doprowadzenia odrębnej „nitki" wodociągowej z ujęcia.

Graficznie, stan zwodociągowania gminy przedstawiony został na mapce poglądowej, zaś liczbowo - w tabeli.

Największe zużycie wody na 1 przyłącze, pomijając nowe podłączenia wykonane w 1997r, odnotowano w sołectwach: Baranów, Grodzonowice, Sielec Kolonia, Zakrzówek. Są to sołectwa w których prowadzona jest intensywna hodowla trzody chlewnej.

Najmniejsze zużycie wody na jedno przyłącze w 1997r, pomijając nowe podłączenia, odnotowano w sołectwach: Podgaje, Tempoczów Rędziny, Kobylniki, Tempoczów Kolonia. Są to sołectwa o niskim wskaźniku hodowli trzody chlewnej.

Dodatkowej oceny zaopatrzenia miasta i gminy Skalbmierz w wodę można również dokonać porównując badaną jednostkę administracyjną z innymi jednostkami w województwie kielecki - porównania dokonano w oparciu o Rocznik Statystyczny Woj. kieleckiego za 1996r. *[1] Stan zwodociągowania miasta Skalbmierz określono w poniższej tabeli (stan na 2020 r.)*

Stan zwodociągowania miasta i gminy Skalbmierz

Sołectwo	Liczba mieszkań -ców	Liczba budyn- ków	Liczba przyłączy	% budynków zwodociąg owanych	Zużycie wody na jedno przyłącze w m^3/rok x)	Uwagi
Skalbmierz m.	*[1] ~~1518~~ 1255*	*[1] ~~363~~ 441*	*[1] ~~359~~ 441*	*[1] ~~99~~ 100*	*[1] ~~87~~ 102,45*	
Baranów	265	60	45	75	100	
Bełzów	175	56	35	62	26	nowe podł.
Bolowiec	106	32	20	62	25	nowe podł.
Boszczynek	254	46	34	71	38	nowe podł.
Drożejowice	428	95	91	96	85	
Grodzonowice	113	31	26	84	131	
Kobył ni ki	617	144	86	60	57	
Kózki	168	44	37	84	24	nowe podł.
Krępice	156	39	39	100	49	nowe podł.
Małoszów	236	-67	48	71	37	nowe podł.
Podgaje	163	49	49	100	45	
Przybenice	191	60	23	38	26	nowe podł.
Rosiejów	363	95	81	85	85	
Sielec Biskupi	174	59		brak wod.		
Sielec Kolonia	352	72	64	89	144	
Sietejów	87	20	14	70	50	nowe podł.
Szarbia Zwierz.	290	95	82	86	77	
Szczekarzów	125	41	30	73	43	nowe podł.
Tempoczów Kol.	201	40	49	100	63	
Tempoczów *Ręóz.*	362	78	61	78	57	
Topola	1191	266	brak wod.	brak wod.		
Zakrzów	193	46	43	89	79	
Zakrzówek	41	10	8	80	125	

x) Zużycie wody w mieście i sołectwach na podstawie sprawozdania M-06 za 1997r.

GMINA SKALBMIERZ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

STOPIEŃ ZWODOCIĄGOWANIA SOŁECTW

LEGENDA

- 80 - 100 %
- 60 - 79 %
- 40 - 59 %
- 20 - 39 %
- 0 - 19 %

Wyszczególnienie	Zużycie wody w gospodarstwie domowym		
	ogółem w ciągu roku (dam^3)	Na 1Mk w ciągu roku(m^3/rok)	Na 1MK w ciągu miesiąca (m^3/m-c)
Miasto Skalbmierz	*[1]* ~~34,6~~ *45,18*	*[1]* ~~25,3~~ 36,0	*[1]* ~~2,1~~ 3,0
Miasto Miechów	415,6	34,8	2,9
Miasto Małogoszcz	174,7	41,2	3,4
Miasto Sędziszów	444,7	64,8	5,3
Miasto Chmielnik	104,1	24,2	2,0
Miasto Wąchock	38,5	12,6	1,0
Średnio dla miast woj. kieleckie.		55,0	4,6
Gmina Skalbmierz	61,5	10,0	0,83
Gmina Miechów	143,1	16,6	1,38
Gmina Kazimierza Wielka	32,3	2,7	0,22
Gmina Charsznica	167,6	20,0	1,66
Gmina Działoszyce	14,3	2,7	0,22
Gmina Czarnocin	113,0	25,0	2,08
Średnio dla gmin w woj. kieleck.		13,7	1,14

Zużycie wody w mieście Skalbmierzu kształtuje się na jednym z najniższych wskaźników dla terenów miejskich w województwie. Średnie zużycie wody w miastach woj. kieleckiego jest ponad dwukrotnie wyższe niż w Skalbmierzu i uwarunkowane jest stylem życia w dużych miastach województwa.

Zużycie wody na terenach wiejskich gminy Skalbmierz również kształtuje się na niskim poziomie i jest niższe od średniej wojewódzkiej dla wsi o około 27%.

Porównując powyższe wskaźniki, stwierdzić można, że zużycie wody na wsiach woj. kieleckiego jest niewspółmiernie niskie w stosunku do teoretycznego zapotrzebowania na wodę przedstawionego w Rozporządzeniu RM z dnia 17 grudnia 1996r (Dz.U. Nr 151 poz. 715) i często nie jest uzależnione od dostępności do dobrze funkcjonującej sieci wodociągowej lecz od ceny za dostawę wody oraz istniejących możliwości poboru wody ze studni kopanych.

Pod względem stanu technicznego, sieć w gminie Skalbmierz jest siecią nową wybudowaną na podstawie programów wodociągowych dla trzech wodociągów grupowych.

Na terenach wiejskich, sieć jest wykonana z przewodów PCW. W mieście, oprócz odcinka magistrali o średnicy 300mm, przebiegającego p[rzez miasto na kierunku od zachodu na wschód, pozostała sieć rozdzielcza wykonana jest z żeliwa. Pierwotna sieć wodociągowa w mieście, pracująca w oparciu o lokalne źródła zlokalizowane na południu miasta, została wyłączona z eksploatacji, z wyjątkiem niewielkich odcinków przewodów przełączonych w 1985r do nowej sieci zasilanej z Rosiejowa.

Stopień wykorzystania ujęć wody i rezerwa wody

Dopuszczalny pobór wody z każdego ujęcia komunalnego, z którego dostarczana jest woda do miasta i gminy Skalbmierz, określony jest w pozwoleniu wodno-prawnym. W tabeli poniżej podane zostały parametry studni w trzech ujęciach komunalnych, informacje objęte pozwoleniami wodno-prawnymi oraz produkcja wody w ciągu roku w każdym z ujęć.

Na podstawie w/w tabeli stwierdzić można:

1/ Ujęcie wody w Płużkach wykorzystywane jest aktualnie w ok.36%. Docelowo, przewiduje się zasilanie z tego ujęcia 4 gmin: Działoszyce, Skalbmierz, Kazimierza Wielka i Czarnocin. Aktualnie wykonana jest część tych zamierzeń na terenie gmin Działoszyce i Skalbmierz. Dodatkowo, zaopatrzonych zostało w wodę kilka sołectw we wschodniej części gminy Słaboszów.

2/ Ujęcie wody w Pałecznicy wykorzystywane jest aktualnie w ok. 15%. Przy pełnej eksploatacji przez nowych odbiorców w południowej części gm. Skalbmierz, przewiduje się wzrost zapotrzebowania na wodę o ok. 12.300 m^3/rok, co daje średnią dobową produkcję wody $Q_{sr}d=313$ m^3/d. Stanowić to będzie ok. 17% dopuszczalnego poboru wody na ujęciu.

3/ Dla ujęcia w Rosiejowie, dopuszczalny pobór wody wynosi 27,3 m^3/h.

Parametry studni komunalnych zasilających gminę Skalbmierz oraz dane formalno - prawne

Nazwa ujęcia	Nr studni głębokość	Zasoby zatwierdzone lub ustalone			Pozwolenie wodno – prawne Data ważności	Dopuszczalny pobór wody z ujęcia	Produkcja wody w ciągu roku 1997 m^3 / rok wg spraw. M - 06	Przeliczenie produkcji wody w ciągu doby Q śr.d	Uwagi
		Wydajność Q (m^3 / h)	Depresja S (m)	Promień leja R (m)					
"Rosiejów"	Nr 1 – zasadniczy 1973 - h = 40 m	54,0	4,7		OS. III – 7211 / 1 /83 z 15.VI.1983 r. ważne do końca 1990 r.	50 m^3 / h	134.320 * (86.500 w 1996 r.)	Qśr.d = 368 m^3 / d (Qśr.d = 237 m^3 / d w 1996 roku)	Do 1985 r. studnia nie była eksploatowana. Wymagana zmiana pozwol. wodnoprawne.
	1985 r. h = 22 m	27,3	9,5			Zatwierdzone zasoby ujęciowe 27.3 m^3 / h 3 maja 1986 r.			Badania kontrolne w 1985 r.
	Nr 2a (1985 r.) awaryjna h = 26m	13,7	9,8			Patrz uwagi			Eksploatacja w ramach zatwierdzonych zasobów wody dla studni Nr 1
	Nr 1z (1992 r.) (zastępcza)	brak danych	brak danych	brak danych		Jak dla studni Nr 1 27,3 m^3 / h			Studnię Nr 1z wywiercono z uwagi na zmniejszenie wydajności studni Nr 2a
"Płużki"	Nr I (1979 r.) h = 50 m	400	1,5		OS. III – 7211 /59/89 z dn. 29.09.1989 r. oraz przedłużenie OS. I – 6210 /230/91 z dn. 06.11.1991 r. do końca 2000 r.	Qśrd = 1469,7 m^3 / d Qmaxd = 2207,6 m^3/d Qmaxd = 215,5 m^3 / h	195.000 (w tym dla Skalbmierza ok. 54.750)	Qśrd = 534 m^3 / d (w tym dla Skalbmierza ok. 150 m^3 / d)	Pomiar wody dla Skalbmierza w zbiorniku ciśnieniowym w Drożejowicach. Wymagana zmiana pozwolenia wodnoprawnego
	Nr II (1979 r.) h = 50 m	300	1,0						
	Nr III (1987 r.) awaryjna	305	0,3	2541					
"Pałecz – nica"	Zasadnicza h = 95 m	250	4,5		OS. I – 6210 / 203 / 93 z dn. 16.11.1993 r. do końca 2010 roku.	Qśrd = 1816 m^3 / d	101.937	Qśrd = 279 m^3/ d	Ustanowienie stref ochronnych dla ujęcia decyzją Nr OS.I.-6210/165/95
	Awaryjna nr 2 (1997) h = 95 m	237	4,5	486	Zmiana: ROS IX – 6210/287/98 z dnia 18.12.1998.	Qmaxd = 2438 m^3/d Qmaxd = 223,2 m^3 / h	(w tym dla Skalbmierza ok. 27.675)	(w tym dla Skalbmierza ok. Qśrd = 76 m^3 / d)	

*) W ciągu roku sprawozdawczego 1997 odnotowano uszkodzenie wodomierza na ujęciu w Rosiejowie. Wydobycie wody obarczone jest prawdopodobnie błędem. Dla porównania podano produkcję wody w 1996 roku.

Stopień zaspokojenia potrzeb na wodę

Oceny zaspokojenia potrzeb na wodę, na cele gospodarcze i hodowlane, w mieście i gminie Skalbmierz, dokonano w oparciu o:

1) zarejestrowaną sprzedaż wody u odbiorców, na podstawie wskazań liczników (sumarycznie za rok sprawozdawczy);

2) wskaźnikowe normy zapotrzebowania na wodę wg Rozporządzenia RM z dnia 18 grudnia 1996r w sprawie urządzeń zaopatrzenia w wodę - Dz.U. Nr 151 poz.716;

3) współczynniki nierównomierności dobowej poboru wody N_d i nierównomierności godzinowej poboru wody N_h dla poszczególnych kategorii odbiorców , na podstawie literatury fachowej.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie dla poszczególnych sołectw zaopatrywanych z różnych ujęć wody.

Na podstawie ilości sprzedaży wody za rok 1997 wyliczono średnie zużycie wody na dobę oraz maksymalne zużycie wody na dobę.

Wskaźnikowe zapotrzebowanie wody wyliczono uwzględniając dostawę wody dla wszystkich mieszkańców, wszystkich zwierząt hodowlanych które zarejestrowano w trakcie spisu rolnego w 1996r wraz z uwzględnieniem zaopatrzenia w wodę innych odbiorców :szkoły, urzędy, handel itp.

Porównując wyniki obliczeń, stwierdza się co następuje:

1/ Maksymalne dobowe zużycie wody obliczone na podstawie sprzedaży wody jest nieporównywalnie niskie w stosunku do wskaźnikowego zapotrzebowania na wodę, np.

- dla miasta Skalbmierza zwodociągowanego w 99% $Q_{max}d$-120 m^3/d (wyliczone ze sprzedaży), $Q_{max}d$=472 m^3/d (wyliczone ze wskaźników - co stanowi 3,9 krotną różnicę.
- dla sołectw zaopatrywanych z ujęcia w Rosiejowie $Q_{max}d$=192m^3/d (wyliczone ze sprzedaży) Q_{m}axd=911 m^3/d (wyliczone ze wskaźników) co stanowi różnicę 4,7 krotną

- dla sołectw zaopatrywanych z ujęcia w Płużkach $Q_{max}d$=104 m^3/d -wyliczone ze sprzedaży, $Q_{max}d$=625 m^3/d -wyliczone ze wskaźników - co stanowi 6 krotną różnicę,

- dla sołectw zaopatrywanych z ujęcia wody w Pałecznicy Q_{m}axd=88 m^3/d - wyliczone ze sprzedaży, $Q_{max}d$=849 m^3/d wyliczone ze wskaźników co stanowi 9,6 krotną różnicę.

2) zaobserwowane różnice pomiędzy faktycznym zużyciem wody na terenie miasta i gminy Skalbmierz a normatywnymi wskaźnikami przyjmowanymi przy projektowaniu wodociągów i kanalizacji są tak drastyczne, iż wymagają analizy zjawiska:

a) powszechnie na terenach wiejskich woj. kieleckiego zużycie wody jest 4-krotnie mniejsze niż w miastach województwa;

b) powszechny brak kanalizacji na wsiach hamuje zużycie wody w gospodarstwach domowych;

c) oszczędne używanie wody wodociągowej na wsiach spowodowane jest również wysoką ceną wody jak i korzystaniem z indywidualnych studni kopanych;

d) normatywne wskaźniki zapotrzebowania na wodę dostosowane są do poziomu uzbrojenia miast w urządzenia wod-kan oraz stylu życia w miastach. Trudno jest określić ile lat upłynie do zrównania standardów wiejskich z miejskimi.

3) Na podstawie aktualnego poboru wody w ujęciach w Płużkach i Pałecznicy, stwierdza się znaczne rezerwy wody w tych ujęciach. Po zrealizowaniu docelowych zamierzeń inwestycyjnych w zakresie wodociągowania, jak również w wyniku zbliżenia zużycia wody do normatywnych wskaźników - rezerwy wody odpowiednio się zmniejszą;

4) Analizując możliwości wydobywcze ujęcia w Rosiejowie, stwierdza się:
a) znaczne zmniejszenie wydajności studni Nr1 w okresie od wywiercenia w 1973r ($Q_{eksp.}$=54 m^3/h) do ponownego badania w 1985r (Q_{eksP}=27,3 m^3/h);
b) malenie wydajności studni Nr 2a - konieczność wywiercenia studni Nr 1z ;
c) wysoki stopień eksploatacji ujęcia - zbliżony do dopuszczalnych poborów wody;
d) aktualne zużycie wody w sołectwach zaopatrywanych z ujęcia w Rosiejowie znacznie odbiega od normatywnych wskaźników zapotrzebowania na wodę. Pełne pokrycie normatywnego zapotrzebowania na wodę (obecne pokrycie w 21%) dla aktualnej liczby odbiorców nie byłoby możliwe z tego ujęcia.

Uwagi końcowe

1. Miasto i gmina Skalbmierz są w bardzo wysokim stopniu uzbrojone w sieć wodociągową.

2. W istniejącym ujęciu wody znajdującym się na terenie gminy Skalbmierz, w Rosiejowie, stwierdza się stały spadek wydajności. Dotychczasowych odbiorców zasilanych z tego ujęcia przewidywać należy do przełączenia do zasilania od strony planowanej magistrali wodociągowej relacji Płużki-Skalbmierz-Kazimierza Wielka.

3. Niewykorzystane zdolności przesyłowe przewodów wodociągowych, wodociągów grupowych zasilanych z ujęć w Płużkach i w Pałecznicy (projekty zakładały większe zapotrzebowanie na wodę niż jest faktyczne jej zużycie), można traktować jako tymczasową rezerwę przesyłową sieci i wykorzystać do zasilania dodatkowych odbiorców. Miejsce podłączenia dodatkowych odbiorców i wielkość poboru wody należy każdorazowo uzgodnić z jednostką eksploatującą sieć Związkiem Międzygminnym Komunalnym „Nidzica" w Kazimierzy Wielkiej. Ewentualne przekroczenie możliwości przesyłowych sieci wymagać będzie przebudowy układu wodociągowego np. budowy zbiornika wyrównawczego lub pompowni.

4. Istniejące rezerwy eksploatacyjne ujęć wody w Płużkach i Pałecznicy (po zbilansowaniu docelowych planowanych potrzeb) ,można wykorzystać do zasilania dodatkowych odbiorców na terenie miasta i gminy Skalbmierz np. ferm hodowlanych lub obiektów zawiązanych z działalnością gospodarczą. Stwierdzone w diagnozie rezerwy wody należy traktować jako prawdopodobne, wymagające uściślenia poprzez obliczenia na etapie koncepcji.

5. Z istniejących sieci magistralnych istnieje możliwość wykonania dodatkowych przyłączy w głąb działki na odległość 100 do 200m po sprawdzeniu warunków ciśnieniowych w miejscu zamiaru wykonania przyłącza i obliczeniu ciśnienia w miejscu poboru wody.

13.2. Gospodarka ściekowa Stan

istniejący

[1] ~~W mieście i gminie Skalmierz brak jest zorganizowanej gospodarki ściekowej. Ścieki sanitarne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone do oczyszczalni ścieków w Kazimierzy Wielkiej.~~ Dostęp do sieci kanalizacyjnej posiada 15,4% społeczności gminy (58,4% mieszkańców miasta oraz 5,1% mieszkańców wsi). Do sieci

podłączonych jest 259 budynków mieszkalnych (173 w mieście i 86 na obszarze wiejskim). Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia podwoiła się długość czynnej sieci kanalizacyjnej. W tym samym czasie niemal podwoiła się wielkość odprowadzanych ścieków. Liczba ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej wzrosła o 9,5%.

Plany rozwojowe

Dla analizy oceny spraw gospodarki ściekowej na terenie gminy wykonano mapkę w skali 1:25.000 z zaznaczoną sytuacją dotyczącą wodociągów, wododziałem i obszarem zalegania wód podziemnych i ich powierzchniową ochroną.

Dla rozwiązania spraw dotyczących odprowadzania ścieków Władze miasta i gminy czynią starania o realizację kolektora sanitarnego na trasie od Skalbmierza do oczyszczalni ścieków w Kazimierzy Wielkiej. W tym celu wykonana została koncepcja określająca możliwości techniczne takiego rozwiązania i obszar obsługi kolektora.
Argumentami przemawiającymi za budową kolektora grawitacyjno-tłocznego transportującego ścieki z terenu miejscowości: Skalbmierz, Topola, Sielec Biskupi, Sielec Kolonia, Grodzonowice, Drożejowice. Szarbia Zwierzyniecka, Kobylniki, Krępice, Tempoczów Kolonia, Tempoczów Rędziny na oczyszczalnię w Kazimierzy Wielkiej są następujące fakty:

1. Oczyszczalnia posiada dużą rezerwę eksploatacyjną - aktualne wykorzystanie 23% , znamionowa przepustowość 2600 m3/d.

2. Wielkość przewidywanych ścieków z terenu miasta i gminy Skalbmierz nie przekroczy istniejącej rezerwy w oczyszczalni.

3. Dodatkowym elementem inwestycyjnym dla gminy Skalbmierz, poza normalną siecią kanalizacyjną którą należałoby zbudować na terenie miasta i gminy Skalbmierz (przy samodzielnym rozwiązaniu gospodarki sieciowej w obrębie gminy Skalbmierz) byłby kolektor przesyłowy Skalbmierz-Kazimierza Wielka.

[1] ~~Dla terenu miasta Skalbmierz wykonana została koncepcja grawitacyjnego odprowadzenia ścieków do punktu stanowiącego początek kolektora przerzutowego w Skalbmierzu.~~ *W latach 2003-2012 realizowano etapowo inwestycję obejmującą budowę kanalizacji sanitarnej w mieście Skalbmierz. Obecnie całe miasto jest skanalizowane.*

W koncepcji brak jest propozycji rozwiązania odprowadzania ścieków z terenu sołectwa Rosiejów oraz z terenów południowej części gminy.

Uwagi końcowe

Jako alternatywę dla budowy kolektora do przerzutu ścieków z gminy Skalbmierz do Kazimierzy Wielkiej w w/w koncepcji przewiduje się budowę dwóch odrębnych oczyszczalni ścieków dla terenów zlewni rz. Nidzicy - w Skalbmierzu i w Topoli. Ostateczna decyzja w sprawie wyboru wariantu rozwiązania gospodarki ściekowej w północnej części gminy powinna zostać poprzedzona analizą ekonomiczną uwzględniającą oprócz elementów ujętych w koncepcji wykonanej w 1994r , również koszty ewentualnego umocnienia terenu wzdłuż trasy kolektora oraz koszty uzyskania i przygotowania do zabudowy terenów pod obydwie oczyszczalnie ścieków. Nie wyklucza to poszukiwania innych rozwiązań dla organizacji odbioru i oczyszczania ścieków z północnej części gminy.

Generalnie oceniając, idea przerzutu ścieków z części gminy Skalbmierz do funkcjonującej, prawidłowo eksploatowanej, oczyszczalni ścieków w Kazimierzy Wielkiej jest słuszna i powinna zostać zrealizowana przy pozytywnym ostatecznym rozrachunku finansowym.

Zwrócić należy uwagą iż przy rzeczywistym niewielkim zużyciu wody przez odbiorców, po ewentualnym sugerowanym w koncepcji wybudowaniu dwóch oczyszczalni na terenie gminy Skalbmierz, będą one wykorzystywane w bardzo niewielkim stopniu, gdyż oczyszczalnie projektuje się pod kątem normatywnego zużycia wody (i tym samym produkcji ścieków), a nie pod kątem aktualnych rzeczywistych wskazań.

2. Do planowanej kanalizacji zbiorczej w północnej części gminy należy przewidzieć włączenie również sołectwa Rosiejów, które leży także w zlewni rzeki Nidzicy i usytuowane jest na terenie wysokiej ochrony wód podziemnych.

3. Południową część gminy, z uwagi na rozproszoną zabudowę i bardzo małe zużycie wody nie przewiduje się obejmować jedną zbiorczą kanalizacją dla całego obszaru zlewni rzeki Małoszówki. Na obszarach (o których mowa wyżej) przewiduje się stosowanie indywidualnych oraz grupowych systemów oczyszczania ścieków w zależności od uzasadnienia ekonomicznego i warunków terenowych.

W przypadku zaistnienia sytuacji uzasadniającej wykonanie jednej zbiorczej kanalizacji ścieków, należałoby odprowadzić je do jednej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w południowej części gminy - przy granicy gminy lub poza nią - w dolinie rzeki Małoszówki.

13.3. Kanalizacja deszczowa Stan

istniejący

Na terenie gminy znajduje się *[1]* ~~niewielki~~ odcinek kanalizacji deszczowej zlokalizowanej w mieście Skalbmierz. *[1] Odcinek o długości ok. 1540 m, prowadzi przez ulice: Gen. Andersa, Kopernika, Pułaskiego, 5-go Sierpnia. W planach pozostaje realizacja odcinka obejmująca ulicę Rep. Partyzanckiej (ok. 200 m).*

Wlot do kolektora połączony jest z rowem melioracyjnym u zbiegu ulic Sokoła i Kanonijskiej. W ulicy Sokoła kolektor ma średnicę 600 mm, a w ulicy Reja kolektor ma przekrój prostokątny.

Zamierzenia rozwojowe

[1] ~~*W pierwszej kolejności władze miasta Skalbmierza przewidują wykonanie odprowadzenia wód opadowych i gruntowych z terenów w mieście objętych ulicami: Gen. Andersa, Piłsudskiego, Kopernika, Republiki Partyzanckiej - łącznie ok. 10500 m.*~~

~~*Nadmierne uwodnienie tych obszarów stwarza ustawiczne problemy w czasie opadów tworząc bagna i przesiąki do pobliskich zabudowań .*~~

Wykonana przez firmę „Hydrokonsult" koncepcja odwodnienia przewiduje dwa warianty odwodnienia :

- wersja I - wprowadzenie wód jednym rowem Nr 1 biegnącym wzdłuż nasypu kolejki, następnie granicą miasta do połączenia z istniejącym odpływem „A" oraz dalej po trasie istniejącego rowu
- wersja II - generalnie odwodnienia jak w wariancie I (przy węższych kolektorach) oraz dodatkowo realizację kolektora w ul. 1 Maja -dla ochrony budynków w ul. 1 Maja.

13.4. Zaopatrzenie w gaz

[1] ~~*Miasto i*~~ gmina Skalbmierz nie ma aktualnie dostępu do gazu sieciowego. Z gazu płynnego propan - butan w butlach korzysta w gminie 1033 gospodarstw rolnych i 152

gospodarstwa rolne w mieście (dane wg spisu rolnego z 1996) . Brak jest danych statystycznych o korzystających z gazu nie należących do sektora rolnego.

[1] Miasto Skalbmierz należy do Związku Międzygminnego Do Spraw Gazyfikacji, Rozwoju Terenów Wiejskich i Ochrony Środowiska z siedzibą w Proszowicach (woj. małopolskie), którego zadaniem jest budowa i eksploatacja gazociągu, kompleksowa gazyfikacja, zwalczanie bezrobocia, ochrona środowiska, ekologia, inwestycje z zakresu gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, rozwój transportu i infrastruktury technicznej, rozwój oświaty.

Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. jest Inwestorem budowanego w obszarze miasta Skalbmierz gazociągu wysokiego ciśnienia DN1000 relacji Podgórska Wola-Tworzeń, będącego w fazie realizacji. Dla gazociągu wyznaczono strefę kontrolowaną zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie. W strefie kontrolowanej nie należy wznosić obiektów budowlanych, urządzać stałych składów i magazynów oraz podejmować działań mogących spowodować uszkodzenia gazociągu podczas jego użytkowania. Wszelkie prace w strefach kontrolowanych winny być prowadzone tylko po wcześniejszym uzgodnieniu sposobu ich wykonania z właściwym operatorem sieci gazowej.

Gmina Skalbmierz, jako członek Związku Międzygminnego „Gazociąg" z siedzibą w Proszowicach przewidziana jest do kompleksowej gazyfikacji. Gaz wysokoprężny zostanie doprowadzony poprzez odgałęzienie z gazociągu relacji Kraków - Proszowice - Słomniki. Odgałęzienie to, wykonane z Proszowic do Skalbmierza przewodem o zmiennym przekroju - 200 mm od Proszowic do Skalbmierza (odgałęzienie do Pałecznicy przekrojem 100 mm) , 150 mm od Skalbmierza do rozgałęzienia na Czarnocin i Działoszyce.

„Nitka" gazu wysokoprężnego będzie przebiegać wzdłuż drogi Bólów - Baranów - Skalbmierz (po zachodniej stronie), Drożejowic (z odgałęzieniem w kierunku wschodnim na Czarnocin), do Jakubowic w gminie Działoszyce . Lokalizacja stacji redukcyjnej I° przewidywana jest na obszarze pomiędzy trasą gazociągu wysokoprężnego a terenem miasta, przy drodze na Rosiejów .

Realizacja gazociągu wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjnej gazu przewidziana jest w perspektywie 5-10 lat, z uwagi na małą efektywność wykorzystania gazociągów po ich realizacji, czego następstwem są słabe wyniki finansowe wiążące się z powszechną gazyfikacją terenów wiejskich .

Miasto i gmina Skalbmierz, podobnie jak inne gminy przewidywane do zasilania gazociągu wysokoprężnego Proszowice - Skalbmierz - Działoszyce, ma już opracowaną koncepcję gazyfikacji dla sieci rozdzielczej średniego ciśnienia.

13.5. Usuwanie odpadów stałych

Odpady stałe z terenu gminy wywożone są na międzygminne wysypisko odpadów stałych zlokalizowane w Sielcu Biskupim (gmina Skalbmierz). Wysypisko użytkowane jest przez 5 gmi : Skalbmierz, Kazimierza Wielka, Działoszyce, Czarnocin, Słaboszów.

Decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach Nr OS. V -7622/74/ 96 z dnia 28 listopada 1996r. została zatwierdzona strefa ochronna od wysypiska wynosząca 250 m.

Powierzchnia wysypiska wynosi 2.52 ha, okres eksploatacji od 1986r., zezwolenie do 2010 r.

[1] Na terenie miasta Skalbmierz nie ma zlokalizowanego składowiska odpadów komunalnych. System gospodarki odpadami należy prowadzić zgodnie z założeniami Uchwały Nr XXV/357/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27.07.2016 r. w sprawie wykonania "Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego" 2016-2022.

Dalsze ustalenia - patrz - „Kierunki rozwoju miasta i gminy" p. 9.6.

13.6. Elektroenergetyka

Stan istniejący

Miasto i gmina Skalbmierz zasilane są energią elektryczną z układu sieci 15 kV wyprowadzonych z GPZ 110/15 kV w Kazimierzy Wielkiej i GPZ 110 / 30 /15 kV w Miechowie - poprzez rozdzielnię sieciową RS 30 /15 kV w Racławicach.

Sieci średnich napięć, poprzez układ sieciowy zlokalizowany na terenie gm. Działoszyce, powiązane są dodatkowo z GPZ w Pińczowie i GPZ w Busku Zdroju, jak również z odległym GPZ Sędziszów. Odległości od tych GPZ - ów są jednak tak duże, że nie stanowią odpowiedniego zabezpieczenia dostawy mocy elektrycznej w sytuacjach awaryjnych.

Na terenie miasta i gminy Skalbmierz czynnych jest 77 stacji transformatorowych o łącznej mocy znamionowej transformatorów w nich pracujących równej 6271 kVA, [1] ~~z czego w m. Skalbmierz 10 stacji o łącznej mocy transformatorów równej 1840 kVA.~~

W mieście Skalbmierz znajduje się 12 stacji o łącznej mocy 2773 kVA:

NR ABC	MIEJSCOWOŚĆ	MOC KVA	NAZWA STACJI
30	Skalbmierz	160	Skalbmierz Szkoła Podst.

280	Skalbmierz	160	Skalbmierz 1 Most
282	Skalbmierz	250	Skalbmierz 3 Rynek
283	Skalbmierz	250	Skalbmierz 4 Szkoła Zawodowa
284	Skalbmierz	250	Skalbmierz 5 G.S.
555	Skalbmierz	250	Skalbmierz Bloki
653	Skalbmierz	250	Skalbmierz Stadion
658	Skalbmierz	250	Skalbmierz SKR
1190	Skalbmierz	100	Skalbmierz 10
1194	Skalbmierz	630	Skalbmierz 11 Delikatesy
1197	Skalbmierz	63	Skalbmierz 12
1214	Skalbmierz	160	Tempoczów Rędziny 4 Skalbmierz

Określenie zapotrzebowania mocy szczytowej.

Dla oceny stanu zasilania gminy Skalbmierz (bez miasta) przedstawiono poniżej szacunkowy bilans mocy dla aktualnych rodzajów odbiorców, przy uwzględnieniu norm zapotrzebowania mocy szczytowej zalecanych przez byłe Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (pismo Ttge - 832 / el / 84)

Łącznie, zapotrzebowanie mocy szczytowej dla terenów wiejskich wynosi 4251 kW.

Dla coscp = 0,95 s = 4251 kW / 0,95 = 4475 kVA

W stacjach transformatorowych (z wyłączeniem miasta Skalbmierza) zainstalowane są transformatory o łącznej mocy znamionowej 4431 kVA, co odpowiada wskaźnikowemu zapotrzebowaniu mocy dla istniejącej struktury gospodarstw wiejskich, dla poziomu kiedy zostały ustanowione w/w wskaźniki (lata 80 - te, z perspektywą na 10 lat).

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba obiektów	Moc szczytowa na 1 obiekt	Współ, jedno - czesności	Ogółem moc szczytowa
1.	Gospodarstwa rolne o powierzchni 2 - 5 ha	669	6 kW	0,3	1204 kW
2.	Gospodarstwa rolne o powierzchni 5 - 10 ha	552	9 kW	0,3	1490 kW
3.	Gospodarstwa rolne o Powierzchni powyżej 10ha	45	15 kW	0,3	203 kW
4.	Gospodarstwa domowe na wsi nie stanowiące zagród rolnych	446	5 kW	0,3	669 kW
5.	Odbiorcy komunalni (sklepy, szkoły, służba zdrowia, drobne rzemiosło, oświetlenie uliczne)	10% poboru mocy przez odbiorców bytowych*	856	0,8	685 kW
RAZEM					4251 kW

* Dla wszystkich gospodarstw domowych, bez względu na wielkość posiadanego gospodarstwa rolnego przyjęto jednostkowy pobór mocy o wielkości 5 kW.

Dla miasta Skalbmierz, przyjęto, że zapotrzebowanie na moc elektryczną jest w pełni zrealizowane.

W trakcie spisu rolnego w 1996 roku tylko 40 gospodarzy na 1218 badanych w gminie wyraziło potrzebę zwiększenia dostawy mocy - w mieście 6 gospodarzy na 125 badanych, wyraziło taką potrzebę. Nie objęto badaniem odbiorców spoza rolnictwa.

Ocena zdolności przesyłowych sieci 15 kV.

W wykonanej w 1997 roku inwentaryzacji urbanistycznej dokonano analizy obciążenia linii 15 kV przebiegających przez miasto i gminę Skalbmierz, biorąc pod uwagę wyniki pomiarowe w trakcie "doby pomiarowej" 18 grudnia 1996 roku, przez służby energetyczne na wyjściach głównych linii magistralnych z GPZ - ów. Stwierdzono, że w liniach: Kazimierza Wielka - Działoszyce, Miechów - Racławice - Kościejów - Czunów, występuje znaczne przekroczenie natężenia prądu w stosunku do prądu ekonomicznie uzasadnionego, tzn. o takiej wartości, przy której przy danym przekroju przewodów, występują najmniejsze straty mocy w sieci. Linie te nie mogą obecnie przenosić dodatkowych obciążeń.

Po wybudowaniu planowanego GPZ - u 110/15 kV w Działoszycach, co jest w planach Energetyki na najbliższe lata, istniejące linie magistralne 15 kV zostaną wprowadzone do rozdzielni sieciowej tego GPZ - u, zmieniając całkowicie poziom zasilania w obszarze 15 km wokół GPZ - u. Obecna linia 15 kV wyprowadzona w rozdzielni sieciowej w Racławicach, powinna również zostać wprowadzona do nowego GPZ - u.

gmina SKALBMIERZ

SCHEMAT UKŁADU SIECIOWEGO

13.7. Telekomunikacja Stan

istniejący

Organizacyjnie, gmina Skalbmierz znajduje się w Strefie Numeracyjnej Buska Zdroju i Okręgu Telekomunikacyjnym Kazimierza Wielka .

W chwili wykonania inwentaryzacji urbanistycznej w 1997 r., w Skalbmierzu czynna była ręczna centrala telefoniczna .

Aktualnie, w Skalbmierzu czynna jest już elektroniczna centrala telefoniczna, z doprowadzonym do niej kablem światłowodowym od strony centrali nadrzędnej w Kazimierzy Wielkiej. Z centrali telefonicznej wyprowadzone są we wszystkich kierunkach kable magistralne do szaf kablowych, które mają zostać rozmieszczone w pobliżu skupisk zabudowy mieszkaniowej.

IV. SZANSE ROZWOJU MIASTA I GMINY

I. Środowisko przyrodniczo - kulturowe

1. Podłoże lessowe, na którym wykształciły się najżyźniejsze typy gleb, głównie czarnoziemy i czarne ziemie.
2. Niski stopień zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego i korzystne warunki klimatyczne w stosunku do innych części województwa kieleckiego;
3. *[1] ~~Projektowany~~ istniejący zbiornik wodny w Skalbmierzu – intensyfikacja zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ochroną krajobrazu otwartego.*
4. Bogata przeszłość historyczna miasta i gminy Skalbmierz i związane z tym liczne zabytki kultury materialnej i archeologicznej.

II. Rolnictwo

1. Wysoka jakość ekologiczna gleb gminy.
2. Wysoka jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosząca 98,5 pkt. w 120 punktowej skali, charakteryzująca się dużym areałem gleb o najwyższej przydatności rolniczej, dająca szansę dodatkowego wsparcia finansowego w ramach programów dostosowawczych do wymogów Wspólnoty Europejskiej.

3. Położenie gminy w zasięgu oddziaływania dużych aglomeracji Śląska i Krakowa, stanowiący naturalny i tradycyjny rynek zbytu dla produkcji rolniczej.

4. Doświadczenie mieszkańców gminy w produkcji warzywniczej i hodowlanej oraz dostateczne umaszynowienie rolnictwa.

5. Intensywna uprawa buraka cukrowego na potrzeby cukrowni „Łubna"w Kazimierzy Wielkiej.

6. Duże możliwości dostosowawcze produkcji roślinnej do zmieniających się potrzeb rynku.

7. Korzystne warunki agroklimatyczne, które predysponują gminę do upraw roślin o średnio-wysokich wymaganiach cieplnych.

8. Wysoki poziom umaszynowienia gospodarstw rolnych gminy Skalbmierz.

III. Zagadnienia społeczno - gospodarcze

1. Istniejąca sieć placówek szkolnych na terenie ościennych ośrodków daje możliwość kształcenia młodzieży w specjalnościach związanych z wymogami w zmieniającym się modelu rolnictwa.

2. Dobrze rozwinięty system usług komunalnych i publicznych w pełni zabezpieczający potrzeby mieszkańców gminy.

3. *[1] Stworzenie podstaw zrównoważonej urbanizacji, w tym rozwoju różnych form przedsiębiorczości opartej na wykorzystaniu lokalnych zasobów (turystyka, agroturystyka, rolnictwo ekologiczne, usługi na rzecz środowiska i rynku miejskiego).*

4. Korzystne położenie w pobliżu miast przewidzianych na siedziby powiatów

5. Potencjał produkcyjny tkwiący w dużej liczbie rąk do pracy w rolnictwie i poza rolnictwem.

6. Bliskość Krakowa jako ośrodka kształcącego wysoko wykształconą kadrę pracowniczą.

7. *[1] Wdrożenie programu wsparcia podmiotów gospodarczych nowopowstałych oraz rozwijających się na terenie gminy.*

8. *[1] Minimalizowanie kolizji funkcjonalnych w obrębie stref, obszarów i poszczególnych terenów zabudowy.*

IV. Komunikacja

1. Dobre skomunikowanie Skalbmierza z ośrodkami przewidzianymi na siedziby powiatów oraz aglomeracjami Śląska i Krakowa.

2. Koncentryczny układ dróg dojazdowych do miasta , co ułatwia szybki dostęp do usług zarówno z obszaru gminy jak i pobliskich miast.

3. Rezerwa terenu po zlikwidowanej kolejce wąskotorowej przewidzianej w części dla budowy obwodnic Skalbmierza i Topoli, w ciągu drogi krajowej nr 768.

4. Dobrze rozwinięta komunikacja pasażerska wiążąca miasto z sąsiednimi ośrodkami usługowymi.

V. Infrastruktura techniczna

1. Dobrze rozwinięta nowoczesna sieć telefoniczna oraz dostęp do telefonii komórkowej.
2. Wykonany program gazyfikacji gminy i szanse jego realizacji.
3. Dobre zwodociągowanie gminy (wyjątek Topola i częściowo Skalbmierz).
4. Uregulowane sprawy prawne (do 201 Or) z wysypiskiem odpadów komunalnych.
5. Szansa na lepsze zaopatrzenie gminy w energię elektryczną po wybudowaniu planowanego GPZ 110/15 kV w Działoszycach.
6. *[1] Promocja i wsparcie dla przedsięwzięć wykorzystujących odnawialne źródła energii (szczególnie z zakresu instalacji fotowoltaicznych) pod warunkiem, że ponadnormatywna uciążliwość tych instalacji, obiektów i urządzeń zamknie się w granicach władania nieruchomością.*

v. ZAGROŻENIA ROZWOJU MIASTA I GMINY ORAZ PROBLEMY I KONFLIKTY PRZESTRZENNE WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO ZAGOSPODAROWANIA GMINY

ZAGROŻENIA ROZWOJU I.

Środowisko przyrodnicze

1. Zróżnicowana rzeźba terenu (m.in. duży udział stoków o nachyleniu pow. 10%), stwarzająca ograniczenia w pozyskiwaniu terenów na cele budowlane.
2. Duży stopień degradacji gleb powodowany procesami erozyjnymi.
3. Niski stopień czystości wód powierzchniowych.
4. Mała powierzchnia lasów, co wpływa na niekorzystne warunki areosanitarne i agroklimatyczne.
5. Brak retencji wód powierzchniowych.

6. Niewielki zasięg GZWP Nr 409 Niecka Nidziańska na terenie gminy Skalbmierz.

II. Rolnictwo

1. Lokalne duże spadki terenu utrudniające uprawę gleb i nasilające erozję wodną oraz spływ warstwy gleby w czasie deszczów nawalnych (37% gruntów zagrożonych jest erozją w tym 14% erozją silną).
2. Zbyt duże zatrudnienie w rolnictwie (48 osób na 100 ha użytków rolnych - średnia woj.- 42osób na 100 ha użytków rolnych).
3. Niski poziom kwalifikacji rolników (tylko 1,13% rolników posiada wykształcenie wyższe).
4. Rozdrobnienie gospodarstw rolniczych zwłaszcza w Skalbmierzu, Podgajach, Topoli, Bolowcu. Ponad 65% gospodarstw nie przekracza 5 ha użytków rolnych, co niekorzystnie wpływa na efektywność gospodarowania i dostosowania się rolnictwa gminy do wymogów gospodarki wolnorynkowej (na 1907 gospodarstw rolnych tylko 46 z nich posiada gospodarstwa powyżej 10 ha).
5. Brak lokalnego drobnego przetwórstwa rolno - spożywczego zdolnego zagospodarować na miejscu bazę surowcową.
6. Surowcowy charakter produkcji rolnej charakteryzującej się ponadto zróżnicowaną jakością.
7. Regres usług rolniczych oraz nie wytworzenie się w to miejsce nowych struktur gospodarczych odpowiadających wymogom gospodarki rynkowej.
8. Utrzymujące się od dłuższego czasu ograniczenia ekonomiczne, a zwłaszcza niska opłacalność produkcji rolnej oraz niedobór kredytów inwestycyjnych.

III. Zagadnienia społeczne - ekonomiczne

1. Niski poziom urbanizacji Skalbmierza (19,5% ogólnej liczby ludności mieszka w mieście).
2. Słaba zdolność rolników do samoorganizacji społecznych oraz koncentracji wysiłku na rzecz wspólnych przedsięwzięć gospodarczych w zakresie podniesienia wydajności produkcji rolnej, skupu płodów rolnych, przetwórstwa i marketingu.
3. Do zagrożeń o długookresowym oddziaływaniu na rozwój lokalny należą również procesy demograficzne - starzenie się społeczeństwa oraz zagrożenie depopulacją co odzwierciedla się w ujemnym przyroście naturalnym.

4. Bardzo wysoki stopień obciążenia demograficznego (obciążenie grupy produkcyjnej grupą przed i poprodukcyjną) oraz powiększające się saldo migracji, które obejmuje głównie młodzież wysoko wykształconą.
5. Brak bazy lokalowej z zakresu opieki społecznej, co przy prognozowanym wzroście liczby osób starszych jest szczególnie ważne.
6. Słabo rozwinięte cechy przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej rzutujące na zbyt małe przystosowanie do funkcjonowania w warunkach wolnorynkowych
7. Brak miejsc pracy w zawodach pozarolniczych.
8. Niewystarczająca ilość małych i średnich przedsiębiorstw związanych z rzemiosłem i usługami świadczonymi na rzecz rolnictwa.
9. Zbyt duża liczba osób zatrudnionych w rolnictwie (48 osób na 100 ha użytków rolnych).
10. Ograniczenie pozyskiwania terenów rozwojowych w Skalbmierzu.
Istniejące dostępne tereny wskazanym jest przeznaczyć głównie na cele mieszkaniowe.

IV. Komunikacja

1. Brak prostej możliwości bezkolizyjnego przepuszczenia ruchu tranzytowego w kierunku W-Z.
2. Słabo ukształtowany układ ulic w mieście.
3. Zbyt mała pojemność parkingów ogólnodostępnych w mieście.
4. Niski standard dróg gminnych.

V. Infrastruktura techniczna

1. Słabe zasoby wód podziemnych. Konieczność doprowadzania wody użytkowej z ujęć wgłębnych leżących poza granicami gminy.
2. Trudności ze zwodociągowaniem sołectwa Topola.
3. Brak systemu kanalizacji sanitarnej w mieście i gminie oraz przewidywane duże koszty realizacji kanalizacji z uwagi na utrudnienia terenowe.
4. Ograniczenia w dosyle mocy elektrycznej poprzez istniejące sieci średnich napięć (do czasu wybudowania GPZ 110/15kV w Działoszycach)

[1] VI. Środowisko kulturowe

1. Potrzeba aktualizacji i wdrożenie realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami, gdzie wykorzystane zostaną instrumenty ogólne określone w programach rządowych i wojewódzkich, w tym w Krajowym Programie Opieki nad zabytkami oraz w innych

dokumentach o charakterze strategicznym, a także narzędzia i środki własne Gminy oraz partnerów uczestniczących w realizacji Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, państwowych i samorządowych instytucji kultury, jednostek samorządu terytorialnego, kościołów oraz organizacji pozarządowych.

PROBLEMY I KONFLIKTY PRZESTRZENNE WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO ZAGOSPODAROWANIA

1. Lokalizacja zabudowy na obszarze o niekorzystnych warunkach fizjograficznych.
2. Postępującą degradacja gleb na skutek erozji wodnej i braku przeciwdziałania tym procesom.
3. Problem zagospodarowania gruntów nieekonomicznych w użytkowaniu rolniczym i znajdujących się w niekorzystnym położeniu (strome stoki).
4. Brak większych rezerw terenów budowlanych na cele rozwoju usług z otoczenia rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego.
5. Brak zasobów gruntów komunalnych.
6. Brak dobrego skomunikowania przysiółka Seselów posiadającego grunty o niskiej bonitacji korzystne do zainwestowania na cele nierolne.
7. Istniejąca potrzeba i możliwości budowy zbiornika wody na rzece Nidzicy z jednoczesną nieprzydatnością gromadzonej wody na cele rekreacyjne.

VI. CELE I ZADANIA „STUDIUM"

Zasadniczym zadaniem „Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania miasta i gminy" jest określenie polityki przestrzennej - ogólnych kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy prowadzonych przez samorząd gminy.

„Studium..." jest jedynym i najważniejszym dokumentem planistycznym sporządzanym dla całej gminy w zasięgu jej granic administracyjnych.

„Studium..." będzie więc jednym z instrumentów w działalności organów gminy, w zakresie lokalnych przedsięwzięć służących do realizacji celów publicznych a także będzie

dokumentem, na podstawie którego następować będzie koordynacja wielu działań związanych z zagospodarowaniem terenów podejmowanych na obszarze gminy.

„Studium..." nie będąc przepisem gminnym, będzie dokumentem, na podstawie którego określona będzie kolejność sporządzania planów miejscowych.

Uchwalone „Studium..." nie ma określonego terminu ważności. Sporządzone więc „Studium..." może być aktualizowane w miarę potrzeby i niezbędnym zakresie powinno obowiązywać przez długi okres czasu.

Polityka przestrzenna przedstawiona w „Studium..." powinna być określana dla bliskich i dalekich horyzontów czasu.

Stabilność ustaleń „Studium..." jako podstawy do sporządzania planów miejscowych jest jednym z podstawowych warunków osiągania pozytywnych efektów w kształtowaniu ładu przestrzennego i ochronie środowiska.

1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE OBSZARU

1.1. Cel główny

- osiągnięcie harmonijnego, wszechstronnego i trwałego rozwoju przestrzennego miasta i gminy - zapewniającego zaspokojenie bieżących potrzeb oraz warunków umożliwiających wzrost poziomu życia mieszkańców, a także zaspokojenia potrzeb dla następnych pokoleń,
- *[1] utrzymanie równowagi między koniecznością zachowania cennych walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych a potrzebą wskazania atrakcyjnej oferty terenów pod różne formy zabudowy,*
- ochrona wysokiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej i racjonalne jej zagospodarowanie.

1.2. Cele uzupełniające

- podnoszenie ładu przestrzennego w zagospodarowaniu miasta i gminy przy równoczesnym zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych, estetycznych i krajobrazowych,
- wyeliminowanie konfliktów wynikających z różnych sposobów użytkowania obszarów,

- racjonalne wykorzystanie obszarów istniejącego zainwestowania osiedleńczego przez intensywne zagospodarowanie obszarów wolnych - niezainwestowanych,

- ochrona gruntów rolnych, przydatnych na cele produkcji polowej,

- zagospodarowanie na cele nierolne gruntów nieekonomicznych w użytkowaniu rolniczym,

- stwarzanie warunków dla efektywnego rozwoju rolnictwa i gospodarki żywnościowej na obszarze miasta i gminy z jednoczesnym umożliwieniem rozwoju wielofunkcyjnego na wybranych obszarach i ośrodkach oraz wyrównywania dysproporcji rozwojowych.

2. CELE EKONOMICZNE

2.1. Cel główny

- stworzenie warunków do efektywnego - wielostronnego rozwoju gospodarczego miasta i gminy, zapewniającego obniżenie bezrobocia oraz wzrost dobrobytu mieszkańców, *[1] poprawa dostępu do usług publicznych, w tym usług: edukacji, zdrowia, pomocy społecznej, usług komunalnych, kultury i rekreacji, m.in.: zapewnienie: odpowiednio wyposażonej bazy lokalowej w zakresie edukacji, służby zdrowia, kultury, dostępnej dla osób starszych i niepełnosprawnych, zapewnienie dostępu do usług opieki nad dziećmi do lat 3 oraz nad osobami w podeszłym wieku, oferty terenów sportowo-rekreacyjnych oraz bazy noclegowej a także pełnego zaopatrzenia w usługi komunalne.*

2.2. Cele uzupełniające

- przygotowywanie obszarów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą i usługową (przedsiębiorczość),

- prywatyzacja i restrukturyzacja przedsiębiorstw państwowych,

- stworzenie warunków do powstawania małych i średnich przedsiębiorstw prywatnych,

- poprawa efektywności funkcjonowania rolnictwa poprzez poprawę warunków produkcji rolnej przez zmianę struktury agrarnej - dążność do tworzenia większych gospodarstw rodzinnych,

- rozwój usług związanych z obsługą rolnictwa,

- rozwój lokalnego przetwórstwa płodów rolnych oraz obsługi zbytu i zaopatrzenia,

- *[1] Powstrzymanie tendencji migracyjnych wraz z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych, poprzez tworzenie nowych, atrakcyjnych miejsc pracy,*

- sukcesywny rozwój nowych - małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych dla zapewnienia miejsc pracy w zawodach pozarolniczych,

- rozwój usług o zasięgu ponadpodstawowym,

- wskazanie oferty terenowej dla potencjalnych inwestorów z zewnątrz.

3. OCHRONA PRZYRODY

3.1. Cel główny

- ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego, zapewniające ochronę podstawowych procesów ekologicznych.

- *[1] rozwój terenów zielonych sprzyjających rekreacji.*

- *[1] rewitalizacja terenów zdegradowanych i zaniedbanych, wprowadzanie uporządkowanych i dobrze zagospodarowanych przestrzeni publicznych w ramach zwiększenia atrakcyjności miasta i gminy.*

3.2. Cele uzupełniające

- eliminowanie zagrożeń środowiskowych związanych z intensyfikacją produkcji rolnej,

- zahamowanie procesów degradacji środowiska,

- zachowanie istniejących wartości środowiska,

- racjonalna gospodarka zasobami istniejącymi, jak wody powierzchniowe i podziemne (GZWP w zachodniej części gminy w rejonie wsi Rosiejów), lasy i zadrzewienia śródpolne, gleby, ochrona obszarów otwartych,

- poprawa zdrowotnych warunków życia mieszkańców,

- racjonalne rozwiązanie zabudowy miasta i wsi z uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzenia ścieków, składowania i utylizacji odpadów stałych, urządzenia i kształtowania terenów zieleni,

- ochrona powietrza, ochrona przed hałasem i promieniowaniem oraz ochrona powierzchni ziemi na terenach eksploatacji kopalin we wsiach Szarbia Zwierzyniecka i Topola (eksploatacja gliny dla potrzeb cegielni),

- ochrona najwartościowszych - elementów systemu kierunkowego gminy oraz zapewnienie prawidłowego funkcjonowania (korytarz ekologiczny doliny rz. Nidzicy i inne podstawowe elementy przyrodnicze). 4. CELE KULTUROWE

4.1. Cel główny

- zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego szczególnie w obrębie określonych stref archeologicznej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych i obiektów zabytkowych na obszarze miasta i gminy,
  Obszar gminy Skalbmierz jest dobrze rozpoznany przez badania tzw. Archeologicznego Zdjęcia Polski - realizowanego w ramach programu rządowego -
  w związku z położeniem gminy w strefie bogatego osadnictwa pradziejowego.

4.2. Cele uzupełniające

- ochrona istniejących obiektów zabytkowych i dziedzictwa kulturowego istniejącego pod ziemią

- uporządkowanie historycznej struktury miasta Skalbmierza,

- zachowanie otwartych przestrzeni o wybitnych walorach krajobrazu przyrodniczo - kulturowego dla zachowania ważniejszych panoram z wlotów miasta z uwzględnieniem przedpola,

- konieczność dostosowania bieżących zadań inwestycyjnych do potrzeb wynikających ze znaczenia obiektów i stanowisk archeologicznych istniejących na obszarach określonych stref ochronnych,

- kształtowanie wartości środowiska kulturowego, m.in. w zakresie form zabudowy, elementów układów przestrzennych w nawiązaniu do tradycji,

- minimalizacja występujących zagrożeń istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego i czynników wywołujących te zagrożenia.

5. ROLNICTWO

5.1. Cel główny

- rozwój i restrukturyzacja funkcji rolniczej zgodnie z wymogami gospodarki rynkowej i polityką makroekonomiczną państwa przy równoczesnym wprowadzaniu zasad ekorozwoju.

5.2. Cele ekonomiczne

- poprawa struktury agrarnej i wzrost obszarowy gospodarstw rolnych,

- przeprofilowanie i rozwój sektora usługowo - przetwórczego w rolnictwie z dostosowaniem go do standardów rynkowych,

- wskazanie atrakcyjnej oferty obszarów dla potencjalnych inwestorów w rolnictwie i jego otoczeniu,

- zapewnienie realizacji potrzeb melioracyjnych.

5.3. Cele społeczne

- zwiększenie miejsc pracy poza rolnictwem i w jego otoczeniu w celu ograniczenia „ukrytego bezrobocia agrarnego".

5.4. Cele ekologiczne

- skuteczna ochrona wysokiej jakości gruntów rolnych przed nadmiernym i nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze,

- ochrona gleb przed degradacją zawłaszcza spowodowaną erozja wodną

- ograniczenie kolizji funkcji rolniczej z innymi funkcjami terenów,

- sukcesywny rozwój produkcji ekologicznej.

6. LEŚNICTWO ORAZ ZADRZEWJENIA I ZAKRZEWIENIA

6.1. Cel główny

- zapewnienie trwałości utrzymania i ciągłości użytkowania istniejących terenów leśnych oraz zadrzewień i zakrzewień przy równoczesnym umożliwieniu rozwoju przestrzennego tych elementów zagospodarowania.

6.2. Cele uzupełniające

- przeznaczenie na cele leśne względnie pod zadrzewienia i zakrzewienia gruntów nieekonomicznych w użytkowaniu rolniczym, nieprzydatnych na cele nierolne i nieleśne,
- ochrona gleb przed erozją zwłaszcza silną i bardzo silną drogą wprowadzania leśnych lub krzewiastych pasów ochronnych, szczególnie w strefach krawędzi erozyjnych,
- ochrona zasobów wód powierzchniowych, zwłaszcza w dolinie Nidzicy, w wyniku zwiększenia jej obudowy biologicznej.

7. CELE SPOŁECZNE

7.1. Cel główny

- stworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców gminy oraz zmniejszenia bezrobocia.

7.2. Cele uzupełniające

- zapewnienie mieszkańcom gminy Skalbmierz oraz gminom sąsiednim dogodnego dostępu komunikacyjnego do usług podstawowych i ponadpodstawowych, istniejących na obszarze gminy Skalbmierz,
- tworzenie rezerw terenowych pod realizację nowej zabudowy mieszkalnej i zagrodowej, usług socjalnych i komercyjnych oraz modernizacji istniejącej zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
- poprawa i modernizacja układu komunikacji na terenie miasta i gminy,

- zapewnienie wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej i społecznej,
- stworzenie nowych miejsc pracy w zawodach pozarolniczych - w celu likwidacji ukrytego bezrobocia agrarnego,
- pobudzenie i wspieranie różnych form samoorganizacji społeczności lokalnych, działających na rzecz samopomocy obywatelskiej, bezpieczeństwa publicznego, szkolenia zawodowego, doradztwa rolniczego i handlowego,
- wyrównanie dysproporcji wewnętrznych gminy do standardów wyższych,
- podniesienie standardu życia mieszkańców gminy.

8. KOMUNIKACJA

8.1. Cel główny

- poprawa funkcjonowania układu drogowego miasta i gminy.

8.2. Cele uzupełniające

- zmniejszenie uciążliwości komunikacji drogowej na obszarach zurbanizowanych,
- zminimalizowanie trudności technicznych przy realizacji nowych odcinków dróg głównych przy jednoczesnej minimalizacji prowadzenia ich przez tereny o wysokiej wartości dla rolnictwa,
- poprawa powiązań wewnątrz gminnych,
- poprawa dostępności celów ruchu,
- zachowanie rezerwy terenu dla drogowego obejścia wsi Topola - zawartego w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy.

9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

9.1. Zaopatrzenie w wodę

9.1.1. Cel główny

- zapewnienie dostawy wody dla miasta i gminy w ilości i jakości zabezpieczającej potrzeby:

a) bytowe ludności,

b) komunalne,

c) inwentarskie i inne gospodarcze,

d) drobnej produkcji i lokalnego przetwórstwa rolno - spożywczego.

9.2. Odprowadzenie ścieków.

9.2.1. Cel główny

- zapewnienie odbioru i oczyszczenia ścieków powstałych w wyniku użytkowania wody na cele bytowe, komunalne, gospodarcze, drobnej produkcji i lokalnego przetwórstwa rolno - spożywczego.

9.3. Elektroenergetyka

9.3.1. Cel główny

- zapewnienie dostawy energii elektrycznej w ilości zabezpieczającej wszechstronne potrzeby bytowe i komunalne mieszkańców oraz w ilości zapewniającej planowany rozwój gospodarczy gminy,

- zapewnienie ciągłości dostawy energii elektrycznej w sposób gwarantujący bezkolizyjne użytkowanie urządzeń elektrycznych przez wszystkich odbiorców.

9.4. Telekomunikacja

9.4.1. Cel główny

- zapewnienie dostępu do sieci telefonicznej wszystkim zainteresowanym na obszarze miasta i gminy oraz dążenie do spełnienia założeń programu rozwoju sieci telekomunikacyjnej w Polsce do 2000 roku.

9.5. Zaopatrzenie w energię cieplną - gazyfikacja

9.5.1. Cel główny

- zapewnienie dostawy ciepła do obiektów komunalnych,
- zapewnienie udostępnienia powierzchni składowych dla gromadzenia i sprzedaży opału stałego i płynnego,

- gazyfikacja gminy z uwzględnieniem przeznaczenia gazu sieciowego na cele grzewcze i gospodarcze.

9.6. Gospodarka odpadami stałymi

9.6.1. Cel główny

- zapewnienie odbioru, gromadzenia i utylizacji odpadów stałych od odbiorców bytowych, komunalnych oraz ewentualnie powstałych w wyniku działalności gospodarczej

9.6.2. [1] Cele uzupełniające

- *realizacja kompleksowego systemu gospodarki odpadami (systemu odbioru i segregacji odpadów, odzysk i zagospodarowanie odpadów użytkowych, wywóz odpadów na wysypisko);*
- *likwidacja „dzikich" wysypisk śmieci;*
- *stosowanie technik i technologii niskoenergetycznych, wodooszczędnych, niskoodpadowych i mało szkodliwych dla środowiska;*
- *prowadzenie edukacji ekologicznej i kształtowanie właściwych postaw mieszkańców wobec środowiska przyrodniczego.*

VII. KONCEPCJA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

1. OGÓLNA KONCEPCJA ROZWOJU GMINY

Rozwój gminy Skalbmierz ze względu na położenie na terenie, liczącego się w skali krajowej, obszaru o bardzo korzystnych warunkach przyrodniczo - glebowych oraz w strefie żywicielskiej Aglomeracji Śląskiej i Krakowskiej, przy równoczesnym braku warunków dla rozwoju turystyki i przemysłu - uzależniony jest jedynie od właściwego ukierunkowania rozwoju rolnictwa.

Czynnik ten działa na rozwój gminy, zarówno w sensie dodatnim (zapewnia rozwój gospodarczy gminy) jak i w sensie ujemnym - ogranicza ten rozwój ze względu na bardzo wysoką bonitację gleb - ok. 98% powierzchni gruntów ornych znajduje się pod ścisłą ochroną prawną i zalicza się do obszaru o najwyższej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Walory środowiska przyrodniczego i kulturowego charakteryzujące się brakiem lasów i wód otwartych oraz małym nasyceniem obiektami zabytkowymi nie stwarza przesłanek dla rozwoju turystyki.

Poza rolnictwem, które stanowi główną funkcję gminy, dość znaczący wpływ na rozwój gminy spełniać będą usługi podstawowe i ponadpodstawowe oraz przedsiębiorczość , której rozwój przewiduje się przede wszystkim na bazie nieczynnych obecnie baz usługowych i obsługowych rolnictwa - byłe bazy:

- GSSCH w Skalbmierzu,
- PGR w Sielcu Biskupim i Drożejowicach,
- SKR w Rosiejowie,
- POM w Topoli

oraz jako nowe obiekty i urządzenia na wyznaczonych nowych terenach przedsiębiorczości.

Aby podstawowa funkcja gminy - rolnictwo- mogła się właściwie rozwijać, przewiduje się przeprowadzenie modernizacji i przebudowy układu komunikacyjnego, głównie na obszarze miasta Skalbmierz, oraz wsi Topola, które zapewnią znaczne zmniejszenie uciążliwości komunikacyjnych na obszarach zurbanizowanych.

Dla stworzenia odpowiednich warunków dla przewidywanej restrukturyzacji rolnictwa, przewiduje się rezerwę obszarów pod rozbudowę i modernizację istniejących obszarów osadniczych oraz przewiduje się nowe obszary osadnicze dla nowych większych gospodarstw rodzinnych i gospodarstw wielkotowarowych. Zapewnia się również nowe obszary przewidziane na sukcesywne przenoszenie się zabudowy z terenów niekorzystnych ze względów fizjograficznych jak również z konieczności ochrony regionalnego korytarza ekologicznego doliny rzeki Nidzicy wraz z licznymi sięgaczami ekologicznymi (dolinki boczne).

Przewiduje się stworzenie sprawnego systemu zaopatrzenia w wodę i systemu odprowadzania ścieków, składowania i utylizacji odpadów stałych, jak również zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz.

Nie przewiduje się znacznego rozwoju ludnościowego gminy, lecz wskazuje się kierunki i propozycje w celu zatrzymania migracji polegające przede wszystkim na stworzeniu miejsc pracy w zawodach pozarolniczych dla przeludnionego rolnictwa.

Określa się zasady i kierunki ochrony środowiska przyrodniczego poprzez ustalenie kierunków działań zapobiegawczych dalszej degradacji środowiska naturalnego w jego najszerszym pojęciu.

[1] Dla terenu miasta Skalbmierz nie został opracowany i uchwalony przez Sejmik audyt krajobrazowy, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 774 ze zm.).

Przedstawia się również kierunki ochrony środowiska kulturowego określając warunki inwestowania na obszarach wyznaczonych stref ochrony konserwatorskiej (A, B i K).

2. STRUKTURA FUNKCJI GMINY SKALBMIERZ

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy określono w odniesieniu do stref polityki przestrzennej obejmującej cały obszar gminy a różniących się funkcją charakterem, zainwestowaniem i dostępnością do urządzeń infrastruktury technicznej.

Na obszarze gminy Skalbmierz określono następujące strefy polityki przestrzennej:

I. Strefa urbanizującego się obszaru wielofunkcyjnego rozwoju - obejmująca tereny istniejącego i przyszłego zagospodarowania przestrzennego w obrębie miasta Skalbmierz wraz z przyległym sołectwem Sielec Biskupi oraz sołectw Topola, Drożejowice i Kobylniki, gdzie przewiduje się rozwój mieszkalnictwa, usług i przedsiębiorczości. Są to tereny o przewidywanej ekspansji urbanistycznej i rozwoju miejsc pracy w zawodach pozarolniczych.

   Obszar ten posiada korzystne warunki dla zapewnienia pełnego uzbrojenia technicznego terenu.

II. Strefa osadniczo - rolna - obejmująca wszystkie pozostałe jednostki włącznie z otaczającymi je terenami rolniczymi.

   W obrębie tej strefy wydzielono obszary:

   II.A - obszar położony w północnej części gminy o skoncentrowanym charakterze istniejącego osadnictwa i korzystnych warunkach zapewnienia pełnego uzbrojenia technicznego terenu. Obszar ten obejmuje następujące sołectwa: Krępice, Grodzonowice, Sielec Kolonia, Podgaje, Szarbia Zwierzyniecka, Tempoczów - Kolonia, Tempoczów - Rędziny i Rosiejów.

   II.B - obszar położony w południowej części gminy o ekstensywnym charakterze istniejącego osadnictwa i mniej korzystnych warunkach terenowych zapewnienia uzbrojenia technicznego (szczególnie dotyczy to kanalizacji sanitarnej). Obszar ten obejmuje następujące sołectwa: Baranów, Zakrzówek, Zakrzów, Sietejów, Bolowiec, Małoszów, Kózki, Przybenice, Szczekarzów, Boszczynek i Bełzów.

II. Strefa doliny rzeki Nidzica - regionalny korytarz ekologiczny, wyłączony z zabudowy, który jest biologicznie czynnym ekosystemem łąkowo - wodnym.

Omówione strefy zostały określone w sposób graficzny na mapie gminy w skali 1 : 25000 oraz na mapce wyjaśniającej w tekście „Studium".

GMINA SKALBMIERZ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

STREFY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

STREFA I - urbanizującego się obszaru wielofunkcyjnego rozwoju

STREFA II A - osadniczo - rolna o skoncentrowanej zabudowie i korzystnych warunkach uzbrojenia terenu

STREFA II B - osadniczo - rolna o ekstensywnej zabudowie i mniej korzystnych warunkach uzbrojenia terenu

STREFA III - dolina rzeki Nidzicy - regionalny korytarz ekologiczny - wyłączony z zabudowy

VIII. KIERUNKI ROZWOJU MIASTA I GMINY

1. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

- Prowadzenie działań zapobiegawczych dalszemu rozwojowi erozji wodnej, szczególnie na obszarach intensywnej produkcji roślinnej.
- Kontynuacja działań ochronnych dla obiektów przyrodniczych, które wynikają z obowiązujących przepisów.
- Wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień na obszarach nieużytków, co doprowadzi do poprawy warunków agroklimatycznych.
- *[1] Zagospodarowanie terenu zbiornika wodnego w sposób prowadzący do uporządkowania przestrzeni i podniesienia jego walorów krajobrazowych, uzupełnienie o funkcję rekreacyjną z przystosowaną bazą usługową i noclegową.*
- Uporządkowanie działań urbanistycznych i gospodarczych na terenach niekorzystnych fizjograficznie.
- W szczególności należy przestrzegać: ochrony doliny rzeki Nidzica jako regionalnego korytarza ekologicznego wraz z dolinkami bocznymi (sięgacze ekologiczne) pełniącymi również rolę klimatyczną (przewietrzającą), stanowiącą rynny grawitacyjnego spływu mas powietrza i wód opadowych.

Dolina rzeki Nidzicy wraz z całym jej obszarem zlewni wymaga specjalistycznego traktowania przy podejmowaniu wszelkich działań architektonicznych i gospodarczych, powodujących przekształcenie krajobrazu i zabudowy doliny. Szczególnie dotyczy to miasta Skalbmierza, którego zwarta zabudowa położona jest w obrębie doliny rzeki Nidzicy.

[1] ~~Dolina ta jest biologicznie czynnym ekosystemem łąkowo - wodnym - nie jest przewidywana pod jakąkolwiek zabudowę. Jest to obszar nie obwałowany, zalewany wielkimi wodami.~~

~~Zgodnie z ustawą [1] z dnia 24 października 1974 roku - „Prawo wodne" - (Dz. U. Nr 38 poz. 230 z późniejszymi zmianami), na obszarze doliny Nidzicy - regionalnego korytarza ekologicznego - zabrania się:~~

- ~~wznoszenia obiektów budowlanych,~~
- ~~składowania materiałów,~~
- ~~zmieniania ukształtowania powierzchni gruntu,~~
- ~~wykonywania urządzeń lub robót mogących utrudniać ochronę tych obszarów przed powodzią~~

Na obszarze w/w regionalnego korytarza ekologicznego obowiązuje:

- wykluczenie lokalizacji obiektów i urządzeń powodujących zanieczyszczenie gleb, wód i atmosfery, oraz degradujących krajobraz,
- zakaz odprowadzania ścieków do wód otwartych,
- zakaz budowy obiektów hodowlanych dla bezściółkowego chowu zwierząt,
- ograniczenie stosowania środków chemicznych dla nawożenia użytków rolnych i chemicznych środków ochrony roślin,
- zakaz lokalizacji wysypisk nieczystości stałych,
- umożliwienia rozwoju trwałych użytków zielonych na terenach przyległych do rzek i cieków wodnych,
- zaniechania lokalizacji obiektów powodujących zanieczyszczenie wód otwartych i wgłębnych gleb, atmosfery i powodujących naruszenie walorów estetycznych krajobrazu,
- zakazu odprowadzania ścieków sanitarnych do wód otwartych,
- zakazu lokalizacji bezściółkowych ferm hodowli zwierząt,
- ograniczenia stosowania środków chemicznych do upraw rolnych,
- ochrony gleb pochodzenia organicznego i innych gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej,
- likwidowania tzw. barier poprzecznych - liniowych, które hamują przepływ powietrza (bariery te zostały oznaczone na mapie „Uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe"),
- zapewnienia ciągłego przepływu rzek i cieków wodnych(usuwanie zarastania),
- wprowadzenia zieleni wzdłuż górnych krawędzi dolin bocznych (w południowej części gminy) w celu wzmocnienia przewietrzania obszaru i zahamowania erozji wodnej - spływu z pól nawozów i innych zanieczyszczeń,
- niedopuszczania do zabudowywania ujść dolin bocznych do korytarza ekologicznego, doliny rzeki Nidzica,
- podejmowania działań w celu zahamowania degradacji wód otwartych, zanieczyszczeń powietrza, wytwarzania hałasu, degradacji krajobrazu naturalnego oraz innych działań mogących pogorszyć stan środowiska naturalnego,

- zrealizowania systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych na obszarze całej gminy.,
- ochronę następujących obiektów przyrodniczych i ich otoczenia - objętych rejestrem wojewódzkim:
  - lipa drobnolistna (Nr 042) w Topoli, na skraju parku podworskiego, => aleja topolowa (75 drzew Nr 043) w Topoli na terenie parku podworskiego, => lipa (Nr 69) w Drożejowicach - park b. PGR,
  - topola (Nr 118) w Drożejowicach - pobocze drogi Działoszyce - Czarnocin,
  - jesion (Nr 119) w Drożejowicach - park podworski
  - dąb szypułkowy (Nr 70) w Drożejowicach - park podworski.

Wszelka działalność na rzecz obiektów przyrodniczych podlegających ochronie - w przypadku konieczności podjęcia zabiegów ochronnych lub usunięcia drzew z względów bezpieczeństwa - wymaga każdorazowo uzgodnienia z Wojewodą ochronę użytku ekologicznego - Rosiejów (Nr U - 26) halizna porośnięta w 80% krzewami i leszczyną, robinią, czeremchą. Powierzchnia użytku 2,86 ha.

Wszelka działalność dotycząca obiektu zabytkowego oraz na obszarze użytku ekologicznego - polegająca na naruszeniu stanu istniejącego wymaga każdorazowo uzgodnienia z Zarządem Miasta i Gminy w Skalbmierzu.

- ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) i obszarów najwyższej ochrony (ONO) i obszarów wysokiej ochrony (OWO) tego zbiornika. Obszar Najwyższej Ochrony wód powierzchniowych (ONO) występuje tylko na nieznacznych powierzchniach przy zachodniej granicy sołectw Tempoczów - Rędziny i Bolowiec obejmując jedynie tereny upraw polowych, które nie są przewidziane w „Studium ..." pod żaden sposób zainwestowania i w związku z tym nie wpływają znacząco na kierunki rozwoju gminy Skalbmierz.

Zachodnia część gminy Skalbmierz położona jest przy południowo - wschodniej granicy GZWP, gdzie określono obszar najwyższej ochrony (ONO) oraz obszar wysokiej ochrony (OWO).

Dla zapewnienia ochrony w/w zasobów wód podziemnych należy podjąć następujące działania:

- wykonanie sprawnie działającego systemu gospodarki wodno ściekowej,
- racjonalne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin,

- zaniechanie lokalizacji wysypisk nieczystości stałych.

Na obszarze gminy obowiązuje ochrona wód powierzchniowych - wymagane jest przestrzeganie następujących nakazów, zakazów i ograniczeń:

- należy wykonać sprawny system gospodarki wodno - ściekowej,
- likwidacja wszystkich nieurządzonych wysypisk nieczystości stałych - komunalnych i przypadkowych,
- zakaz wylewania nieczystości płynnych z szamb w miejscach przypadkowych,
- zakaz lokalizacji zakładów powodujących możliwość zanieczyszczenia wód otwartych i podziemnych,
- ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych na obszarach dolin rzecznych i na obszarach rolnych o większych spadkach położonych w wąwozach odprowadzających wody opadowe w kierunku dolin rzecznych,
- wody podziemne należy wykorzystywać dla potrzeb zaopatrzenia gospodarstw domowych,
- strefy ochronne ujęć wody:

⇨ *[1] ~~zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 5 listopada 1991 roku (Dz. U. Nr 116 z 16 grudnia 1991 roku) dla studni wierconych istnieje obowiązek opracowania i ustanowienia stref ochronnych.~~*

⇨ strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wody, to teren ogrodzony - przeznaczony wyłącznie do celów związanych z eksploatacją wody.

⇨ strefa ochrony pośredniej (wewnętrznej i zewnętrznej) ma na celu ochronę ujęcia pod względem bakteriologicznym i ochrony chemicznej.

Na obszarze strefy pośredniej ściśle obowiązują następujące zakazy:

- odprowadzania nie oczyszczonych ścieków bytowo - gospodarczych do gleby i wód powierzchniowych,

- ~~*[1] lokalizowania inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska, określonych w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 13 maja 1995 r. (Dz. U. Nr 52 poz. 284 z późniejszymi zmianami),*~~
- gromadzenia ścieków i odpadów stałych,
- lokalizacji cmentarzy i grzebowisk padliny,
- wznoszenia urządzeń, obiektów i wykonywania czynności mogących zmniejszyć przydatność wody do picia,
- mycia pojazdów mechanicznych,
- lokalizowania nowych ujęć wody,
- rolniczego wykorzystania ścieków i gnojowicy,
- budowy nowych zabudowań mieszkalnych, gospodarczych i letniskowych bez równoczesnej kanalizacji,
- budowy nowych dróg publicznych,
- lokalizowania magazynów nawozów sztucznych i środków ochrony roślin,
- lokalizowania ferm hodowli zwierząt,
- lokalizowania zbiorników i rurociągów przesyłowych dla produktów ropopochodnych i innych środków chemicznych,
- wydobywania kopalin mineralnych.

[1] W zasięgu terenu objętego zmianą Nr 1 „Studium" znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. „c" ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2233), stanowiące „obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy […]". Zgodnie z art. 77 ww. ustawy, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania a także lokalizowania nowych cmentarzy Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wymagane jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego dla nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nowych obiektów budowlanych.

2. KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

- Zapewnienie stałej ochrony konserwatorskiej dla wszystkich obiektów objętych ścisłą ochroną konserwatorską które zostały wyselekcjonowane i przedstawione w ewidencji dóbr kultury określonej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach.

- Wszelkie prace podejmowane przy obiektach zabytkowych wymienionych w spisie oraz w ich otoczeniu ekspozycyjnym i będące w innych strefach ochrony konserwatorskiej, wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Kielcach.

- Na obszarze miasta Skalbmierza zgodnie z pismem Wojew. Konserwatora Zabytków z 1998. 03. 04. wydzielono następujące strefy ochrony konserwatorskiej, a ich granice określono na mapie w skali 1:10000:

  * strefa „A" - pełnej ochrony konserwatorskiej,
  * strefa „B" - pośredniej ochrony konserwatorskiej,
  * strefa „K" - ochrony krajobrazu.

  Szczegółowe wytyczne i postulaty konserwatorskie określające zasady ochrony konserwatorskiej oraz wykaz wyselekcjonowanych obiektów objętych stałą ochroną konserwatorską przedstawiono diagnozie stanu istniejącego „Studium" w rozdziale 5: Środowisko kulturowe".

- W związku z położeniem gminy w strefie bogatego osadnictwa pradziejowego istnieje konieczność, aby w poszczególnych strefach ochronnych (określonych na mapach „Studium" w skalach 1:10000) dostosować ciążące zadania inwestycyjne do potrzeb wynikających ze znaczenia konkretnych obiektów i stanowisk archeologicznych.

- Wszystkich wykonawców prac ziemnych, budowlanych (z mocy ustawy o ochronie dóbr kultury, Dz. U. Nr 10, poz. 48 z 1962 r. i Nr 56 poz. 322, z 1990 r., Nr 5 poz. 24) obowiązuje konieczność powiadomienia władz lokalnych i właściwego konserwatora zabytków o znalezieniu przedmiotu, który posiada cechy zabytku
  oraz zabezpieczenia takiego znaleziska i natychmiastowego wstrzymania dalszych prac, mogących je uszkodzić lub zniszczyć. Zniszczenie lub usunięcie takiego przedmiotu z

kompleksu, w którym został znaleziony jest równoznaczne z utratą części bardzo istotnych informacji o odkryciu.

- Wszelkie prace przy zabytkach, w tym nadzory i badania archeologiczne na terenie gminy Skalbmierz mogą być prowadzone jedynie przez dyplomowanego archeologa na podstawie zezwolenia wydanego przez Wojewódzki Oddział Państwowej Służby Ochrony Zabytków, lub przez pracowników Wojewódzkiego Oddziału Państwowej Służby Ochrony Zabytków.

- Obowiązuje konieczność objęcia prac prowadzonych na terenie stanowisk archeologicznych nadzorem lub wyprzedzającymi inwestycję badaniami ratowniczymi, prowadzonymi na koszt inwestora.

W/w warunek nie dotyczy jedynie na obszarze gminy Skalbmierz obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków, przeznaczonego do bezwzględnego zachowania, którym jest kurhan pradziejowy w miejscowości Kobylniki (działka Nr ewid. 401/2 będąca własnością U. M. i G. Skalbmierz) - wpisany do rejestru zabytków archeologicznych woj. kieleckiego decyzją Nr 57, dział Aa L.dz. 400/Kobylniki/3/86 z dnia 2.09.1986 r. oraz kurhanów pradziejowych w sołectwie Rosiejów wpisanych do rejestru zabytków dnia 10.11.1986 r. pod numerem rejestru 2 Dział Aa L.Dz.400/Rosiejów-Szczotkowice/14/16. Kurhany te objęte są (wraz z terenem przyległym) granicą Rezerwatu Archeologiczno - Krajobrazowego Kurhanów Pradziejowych (wg oznaczenia na rysunku "Studium...").

- Rysunek stref archeologicznej ochrony konserwatorskiej wraz z wnioskami i zasadami ochrony przedstawiono zgodnie z pismem Wojewódzkiego Oddziału Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Kielcach - Wydział Archeologiczny - z dnia 24. 02. 1998 r.

3. KIERUNKI ROZWOJU ROLNICTWA I LEŚNICTWA

3.1. Koncepcja rozwoju funkcji rolniczej

3.1.1.Główne założenia i kierunki restrukturyzacji obszarów wiejskich

Zgodnie z celami rozwoju funkcji rolnej głównym kierunkiem działalności samorządowej w tej dziedzinie zagospodarowania powinno być stworzenie możliwie najkorzystniejszych warunków przestrzennych do wzrostu i unowocześnienia produkcji rolniczej przy jednoczesnym umożliwieniu restrukturyzacji i dostosowania się tej funkcji do wymogów gospodarki rynkowej.

Działalność ta winna być równocześnie podporządkowana zasadom ekorozwoju, który zapewniłby z jednej strony takie zagospodarowanie obszarów wiejskich, które nie naruszałyby w sposób istotny i nieodwracalny najwartościowszych zasobów środowiska przyrodniczego, zwłaszcza wysokiej jakości gleb i wód, zaś z drugiej umożliwiałby przywrócenie utraconej równowagi ekologicznej na terenach zdegradowanych.

W warunkach miasta i gminy Skalbmierz punktem wyjścia dla przyspieszenia pożądanych procesów restrukturalizacji winno być konsekwentne ograniczenie nadmiernego zatrudnienia w gospodarstwach indywidualnych poprzez tworzenie nowych miejsc pracy przede wszystkim w rolnictwie i jego otoczeniu ale również w dziedzinach pozarolniczych.

Zwiększenie miejsc pracy, zwłaszcza w Skalbmierzu i w jego obszarze funkcjonalnym byłoby bowiem najskuteczniejszym instrumentem pobudzającym międzysąsiedzki obrót ziemią i wzrost obszarowy gospodarstw rolniczych bez pogarszania struktury biologicznej ludności gminy (pracujący poza rolnictwem zamieszkiwaliby nadal w swoich gospodarstwach). Umożliwiłoby także dofinansowanie unowocześnienia tych gospodarstw z pozarolniczej pracy członków rodziny oraz lepsze wykorzystanie istniejących a często niewykorzystanych zasobów mieszkaniowych.

Równolegle należałoby podejmować starania w rozwojowych gospodarstwach rolniczych prowadzące do wzrostu produkcji (zwłaszcza asortymentów pracochłonnych i wymagających dobrych gleb), poprawy jej jakości a także integrowania się rolników w grupy producentów mogące sprostać rosnącym wymogom konkurencji rynkowej. Sprawi to z czasem, że wraz ze wzrostem dochodów tej grupy rolników pojawi się popyt na wyspecjalizowane usługi produkcyjne wywołując powstanie świadczących je firm.

Z drugiej zaś strony pogłębiać się będzie następujące w wyniku procesów rynkowych zróżnicowanie dochodów gospodarstw, co spowoduje, że część z nich wyzbywając się ziemi przejdzie do grupy użytkowników działek przydomowych, których głównym źródłem utrzymania stanie się najemna praca zarobkowa.

3.1.2.Scenariusze przekształceń funkcji rolnej

Uwzględniając fakt, że istniejące zasoby ziemi i poziom produkcji rolnej nie zapewniają wystarczających dochodów ludności rolniczej zachodzi konieczność zarówno szerszego wprowadzenia na obszary wiejskie funkcji pozarolniczych, jak też zasadniczej poprawy wydajności pracy, którą można uzyskać tylko w większych obszarowo gospodarstwach. W mieście i gminie Skalbmierz za najbardziej realne uznaje się w tym zakresie trzy scenariusze zmian:

A. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. - polegający na możliwie szerokim wprowadzeniu na tereny zarezerwowane dotychczas dla rolnictwa funkcji nierolniczych począwszy od usługowych i drobnego rzemiosła do średniej wielkości przemysłu (odpowiadającego skali dawniejszego przemysłu terenowego). Ze względu na konieczność ochrony gleb klas bonitacyjnych I - III B oraz ograniczenia w zakresie wodochłonności rozwój ten winien się koncentrować na gruntach wyłączonych już z produkcji rolnej (tereny dawniejszych jednostek obsługi rolnictwa) lub na obszarach o niskiej bonitacji dodatkowo wykazanych w „Studium". Nie mogą to być również inwestycje o charakterze wodochłonnym. Omówiony kierunek przekształceń winien być zrealizowany na obszarach o dogodnej dostępności do urządzeń infrastruktury technicznej.

B. Komplementarny rozwój gospodarstw rolniczych - wyrażający się wprowadzaniem do istniejących gospodarstw rolnych funkcji uzupełniających jak drobnego przemysłu rolno - spożywczego, usług rolniczych i bytowych, drobnego rzemiosła itp. Funkcje te nie wymagałyby terenochłonnej modyfikacji zabudowy wiejskiej i zwłaszcza w początkowej fazie przekształceń mogłyby odegrać istotną rolę w transformacji gospodarczej pozostałych obszarów gminy.

C. Rozwój gospodarki farmowei - czyli powstawania dużych gospodarstw rolnych podejmujących produkcję typu farmowego (powyżej 50 DJP). Rozwój ten jest w obecnych warunkach gminy mało realny i mógłby być realizowany w dalszej perspektywie. Nie można jednak wykluczyć powstawania większych obszarowo gospodarstw rodzinnych (np. powyżej 15 ha), które mogłyby już efektywnie wykorzystywać własny park maszynowy. Gospodarstwa te winny być lokalizowane zarówno na dotychczasowych terenach koncentracji zabudowy zagrodowej jak i samotniczo w sąsiedztwie własnych rozłogów.

Przedstawione powyżej scenariusze przekształceń funkcji rolniczej wynikają z opracowanych dotychczas regionalnych strategii oraz programów rozwoju wsi i rolnictwa i wydają się najbardziej realne do realizacji na obszarze miasta i gminy Skalbmierz.

Trudno jest jednak obecnie precyzyjnie sformułować ostateczny przebieg transformacji bowiem w dużym stopniu zależeć on będzie od wymogów stawianych rolnictwu w umowie stowarzyszeniowej z Unią Europejską.

Pewne jest natomiast, że pożądane zmiany obszarów wiejskich muszą mieć wsparcie finansowe i instytucjonalne z zewnątrz i być realizowane za wiedzą i wolą rolników.

3.1.3.Zasady polityki przestrzennej w rolnictwie

3.1.3.1.Budownictwo rolnicze

Zasada lokalizacji ekstensywnych funkcji zabudowy rolniczej jak drobnotowarowej zabudowy zagrodowej i zabudowy właścicieli gruntów nie stanowiących gospodarstw (do 1 ha) winna być ich koncentracja w większych ośrodkach osadniczych (wsie sołeckie) na obszarach skupiania się budownictwa wiejskiego. Obszary te z uwagi na potrzebę zapewnienia jak największej przestrzeni rolniczej dla potrzeb towarowej produkcji rolniczej a także wysokie koszty uzbrojenia (zwłaszcza kanalizacji) winny być kształtowane oszczędnie z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb budowlanych.

Na omawianych obszarach skupiałaby się równocześnie drobna przedsiębiorczość komercyjna, usługi publiczne a także funkcje mieszkaniowe. W efekcie polaryzacji rynkowej budownictwa wiejskiego i przenoszenia się zabudowy wysokotowarowej na tereny otwarte ośrodki te przekształciłyby się z czasem w wiejskie centra usługowo - mieszkaniowe, skupiające nieuciążliwą (lub posiadającą niewielką uciążliwość ograniczającą się do granic terenu zainwestowania) zabudowę wielofunkcyjną o przewadze funkcji nierolniczych oraz usług dla wsi i rolnictwa.

Funkcje intensywnej produkcji towarowej , większego przetwórstwa rolno - spożywczego (którego nie można zlokalizować w zwartej zabudowie wsi) oraz usług produkcyjnych (mogących stwarzać zagrożenie dla funkcji sąsiadujących) byłyby lokalizowane na obrzeżu tych obszarów, jednak w zasięgu dostępności do głównych elementów uzbrojenia. Rolnicze gospodarstwa towarowe mogłyby być natomiast lokalizowane w oddaleniu, w sąsiedztwie własnych rozłogów.

Z uwagi na brak unormowań prawnych i rozwiązań modelowych w zakresie transformacji tych gospodarstw w rejonach o dobrych glebach i rozdrobnionej strukturze agrarnej określa się tymczasowo następujące warunki takiej lokalizacji:

- areał użytków rolnych w gospodarstwie nie powinien być mniejszy od średniego w gminie (pożądane minimum obszarowe -10 ha),
- gospodarstwo posiada opracowany „biznesplan" lub program rozwoju uzgodniony z właściwą jednostką doradztwa rolniczego,
- inwestycja powinna posiadać pozytywną opinię Komisji Rolnictwa Rady Miasta i Gminy.

Do najważniejszych zasad kształtowania budownictwa produkcyjnego na obszarach wiejskich zalicza się ponadto:

- zasadę terenooszczędności zwłaszcza w odniesieniu do zabudowy nierolniczej i zaliczanej do tzw. „otoczenia rolnictwa",
- koncentracji usług rolniczych możliwie w jednym dogodnie skomunikowanym z obszarem obsługi miejscu,
- eliminowania (lub ograniczania) kolizji między poszczególnymi funkcjami zabudowy.

3.1.3.2. Otoczenie rolnictwa - „agrobiznes"

Zgodnie z najbardziej rozpowszechnionym w Unii Europejskiej modelem organizacji obsługi rolnictwa głównym kierunkiem polityki samorządowej w tym zakresie powinno być stworzenie nowoczesnego systemu produkcji, przetwórczości i dystrybucji artykułów rolnych, który zintegrowałby środowisko rolnicze wokół zagadnień rynku rolnego i jednocześnie zapewnił trwałe powiązania zewnętrzne z giełdami hurtowymi oraz dużymi zakładami przetwórstwa rolno - spożywczego.

System ten mógłby być np. tworzony na zasadzie agrobiznesu, polegającej na zależności dochodowej poszczególnych jego członów przy czym producenci żywności byliby akcjonariuszami we wszystkich ogniwach systemu. Posiadanie akcji winno przynosić dywidendę oraz umożliwiać oddziaływanie na decyzje gospodarcze poszczególnych podmiotów. W odróżnieniu od dotychczas stosowanych rozwiązań omawiany system miałby szanse akceptacji przez lokalną społeczność a ponadto mógłby wytworzyć pożądaną integrację pionową np. producenci mleka, obsługa weterynaryjna, doradztwo rolnicze, wytwórnia pasz treściwych, zakłady mleczarskie, hurtownie i sklepy firmowe itp.

Uruchomienie systemu „agrobiznesu" wymagałoby przekształcenia istniejących jednostek usługowych lub utworzenia nowych zwłaszcza w dziedzinie promocji, marketingu i

przetwórstwa rolno - spożywczego. W warunkach gminy uzasadnione byłoby również utworzenie podgiełdy warzywno - owocowej funkcjonującej w systemie giełd hurtowych.

3.1.3.3. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Podstawową zasadą zagospodarowania r.p.p winna być ochrona przed nadmiernym i nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolne i nieleśne a także nieracjonalnym podziałem drobnotowarową zabudową rozproszoną.

Dotyczy to w szczególności obszarów użytków rolnych klas bonitacyjnych I - IIIB tworzących duże i zwarte masywy rolne, w oparciu o które najłatwiej jest usprawnić organizację przestrzeni rolniczej.

Szczególną ochroną przed zmianą sposobu zagospodarowania winny być również objęte tereny zmeliorowane i przewidywane do melioracji. W przypadku konieczności ich zabudowy winien być stosowany na koszt inwestora wymóg dokonania ekspertyzy melioracyjnej określającej zakres ewentualnej renowacji. Tereny te uznaje się generalnie w „Studium" za wyłączone z zabudowy.

Do najważniejszych działań ochronnych w warunkach gminy zalicza się zapobieganie i walkę z erozja gleb. Działania zapobiegawcze winny obejmować tereny erodowane w stopniu intensywnym i potencjalnym, bowiem można je skutecznie prowadzić metodami agrotechnicznymi.

Wskazane na mapach „studium" tereny erodowane w stopniu silnym i bardzo silnym należałoby zrehabilitować melioracjami przeciwerozyjnymi obejmującymi:

- scalenie i wymianę gruntów pod kątem zmiany układu pól na poprzecznostokowy,
- tarasowanie pól,
- wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (zwłaszcza w obrębie krawędzi erozyjnych),
- zapobieganie powstawaniu i rozwojowi zdegradowanych form erozyjnych (jary, wąwozy).

Alternatywnym rozwiązaniem może być trwałe zadarnienie lub zalesienie tych terenów. W mieście i gminie Skalbmierz celowa (zwłaszcza na stokach południowych) mogła być także organizacja sadów towarowych. Powyższe działania winny być prowadzone w oparciu o „kompleksowy program kształtowania obszarów wiejskich"

stanowiący rozwinięcie problematyki „studium" w zakresie urządzenia przestrzeni rolniczej i leśnej.

3.1.4. Główne instrumenty realizacji polityki przestrzennej w rolnictwie

Podstawowym instrumentem umożliwiającym osiągnięcie celów przestrzennych w rolnictwie i na obszarach wiejskich winno być utworzenie gminnej oferty terenów, która mogłaby stanowić atrakcyjną pod względem finansowym i uzbrojenia alternatywę lokalizacji zwłaszcza dla inwestorów z zewnątrz, dysponujących kapitałem, zdolnych zapewnić większą ilość miejsc pracy.

Oferta ta obejmowałaby przede wszystkim niezagospodarowane tereny usług rolniczych i baz zlikwidowanych gospodarstw uspołecznionych.

Z uwagi na brak możliwości komunalizacji innych terenów Skarbu Państwa powyższą ofertę należałoby sukcesywnie powiększać poprzez zakup i wymianę gruntów rolnych położonych na obszarach potencjalnego rozwoju zabudowy jak również poprzez „bezinwestycyjne" pozyskiwanie terenów na cele ogólnospołeczne przy okazji scalenia i wymiany gruntów.

Po uzbrojeniu tych terenów i przeznaczeniu ich na cele budowlane mogłyby być włączone do „gminnych zasobów gruntów komunalnych" gromadzonych głównie dla zapewnienia realizacji pilnych inwestycji publicznych.

W uzasadnionych przypadkach stanowiłyby też ofertę terenów pod inwestycje komercyjne o kluczowym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego gminy.

Poza aktywnym włączeniem się samorządu w gospodarkę gruntami przyspieszenie realizacji celów polityki przestrzennej wymagałoby:

- stworzenia systemu ulg i preferencji podatkowych obejmującego kierunki inwestowania warunkujące pożądane zmiany strukturalne,
- zinstytucjonalizowania dotychczasowych przedsięwzięć w zakresie promocji gminy i wspierania jej rozwoju przestrzennego,
- racjonalizacji polityki w zakresie sporządzania planów miejscowych, które generalnie przy okazji rozwiązywania problemów indywidualnych winny stymulować realizacje celów publicznych i ogólnogospodarczych.

3. 2. Kierunki i zasady kształtowania funkcji leśnej

Z uwagi na bardzo wysoką przydatność rolniczą gleb oraz znikomy areał lasów istniejących i terenów predysponowanych do zagospodarowania leśnego problematyka leśna w „studium" miasta i gminy Skalbmierz jest niewielka i nie powoduje większych problemów przestrzennych. Niewielki (wynoszący kilkanaście ha) areał gruntów do zalesienia występuje na najsłabszych glebach w północno - zachodniej części gminy i został określony graficznie na mapie uwarunkowań przyrodniczych gminy w skali 1 : 10000.

Ze względu na złożoną strukturę własnościową oraz zróżnicowane poglądy właścicieli co do dalszego użytkowania tych gruntów ewentualne przeznaczenie na cele leśne winno nastąpić w trybie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Znacznie większy, bo wynoszący ok. 2% użytków rolnych areał gruntów predysponowany jest do zadrzewienia i zakrzewienia . Są to przede wszystkim tereny położone w obrębie krawędzi erozyjnych na obszarach objętych erozja silną i bardzo silną.

Racjonalne rozmieszczenie zadrzewień i zakrzewień zmniejszyłoby na tych terenach zagrożenie spływem powierzchniowym gleby, umożliwiłoby stabilizację gruntu na stokach oraz wpłynęło korzystnie na zawartość próchnicy.

Istotną rolę mogłyby również spełnić zadrzewienia i zakrzewienia w ochronie wód zapobiegając przemieszczaniu się do cieków wodnych związków chemicznych stosowanych w rolnictwie. Rozmieszczone na końcowych odcinkach dolin bocznych oraz na obrzeżu doliny głównej rzeki Nidzicy ograniczyłyby przemieszczanie się tych związków z terenów stokowych spełniając rolę filtra biologicznego.

Obszary predysponowane do lokalizacji zadrzewień i zakrzewień ochronnych zostały wstępnie określone na mapach uwarunkowań przyrodniczych i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w skali 1 : 10000.

Ostateczne sprecyzowanie terenów i wskazanie działek na powyższe cele winno nastąpić w „programie kształtowania i rozwoju terenów wiejskich" obejmującym scalenie i wymianę gruntów.

4. KIERUNKI ROZWOJU MIESZKALNICTWA I USŁUG

Uwzględniając warunki środowiska naturalnego, stan istniejącego zainwestowania oraz potrzeby gospodarcze i inwestycyjne - określone zostały funkcje wykorzystania terenów na obszarze miasta i gminy Skalbmierz, które mają szansę rozwoju. Określenie przeznaczenia tych terenów jako niezbędnych dla potrzeb inwestycyjnych gminy nastąpiło również po przeprowadzeniu konsultacji społecznej z poszczególnymi komisjami Rady Gminy i Miasta w Skalbmierzu.

Tereny potencjalnego rozwoju osadnictwa o przewadze zabudowy mieszkaniowej - jednorodzinnej oraz osadnictwa zagrodowego przewidziano w „Studium" na obszarze miasta Skalbmierz według oznaczenia na rysunkach „Studium" w skalach 1:10000 i 1:5000, w największym i najbardziej zurbanizowanym sołectwie Topola oraz w sołectwie Kobylniki i Rosiejów.

Na obszarze miasta Skalbmierza wskazuje się obszar rozwoju osadnictwa na południe od zainwestowania miasta - na południe od cmentarza przy drodze do wsi Kózki. *[1] Dopuszcza się wprowadzenie uzupełniającej funkcji usługowej w zakresie obiektów wolnostojących lub stanowiących część budynku o funkcji podstawowej – mieszkaniowej. Ustala się również możliwość wprowadzenia usług komercyjnych w zakresie handlu i usług nieuciążliwych, w tym hotelowo-gastronomicznych. Poprzez „usługi nieuciążliwe" należy rozumieć "działalność gospodarczą niepogarszającą standardów środowiska (zwłaszcza dotyczących hałasu, wibracji, zanieczyszczeń powietrza i gleby)".*

Na obszarze wsi Topola wskazuje się obszar położony na południowy wschód od zainwestowania wsi i na wschód od drogi do wsi Boszczynek - Słonowice. Lokalnie większe nachylenie stoków nie powinno być ograniczeniem dla zabudowy, a wręcz walorem krajobrazowym.

Na obszarze wsi Kobylniki wskazuje się obszar rozwoju osadnictwa w północnej oraz południowej części areału wsi. Na obszarze wsi Rosiejów wskazuje się teren rozwoju osadnictwa w północnej i południowej części areału wsi.

Na obszarach wyżej wymienionych w sołectwach Topola, Kobylniki i Rosiejów oraz na obszarach pozostałych sołectw gminy Skalbmierz przewiduje się rozwój osadnictwa zagrodowego z dopuszczeniem zabudowy mieszkalnej - jednorodzinnej i nieuciążliwych usług podstawowych przewidując możliwość:

- - rozbudowy istniejących siedlisk w głąb posiadanych działek,

- wymiany istniejących obiektów, będących w złym stanie technicznym, co ma znaczący wpływ na poprawę wartości krajobrazowych,
- rozbudowy, modernizacji i uzupełnienia nowymi obiektami istniejących siedlisk,
- uzupełnienie zabudową wolnych działek pomiędzy istniejącą zabudową (zabudowa plombowa i uzupełniająca),
- sukcesywnego przenoszenia istniejących siedlisk zrealizowanych na obszarze o niekorzystnych warunkach fizjograficznych na nowe obszary wyznaczone w „Studium", które określono jako obszar wielofunkcyjnego przeznaczenia.

Kolejność inwestowania uzależnia się od istniejącego lub projektowanego uzbrojenia terenu. Zainwestowanie obszarowo większych terenów określonych w „Studium" może nastąpić na podstawie opracowanego i uchwalonego przez Radę Miasta i Gminy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Obszary te wyznaczono w mieście Skalbmierz oraz w sołectwach Kobylniki, Topola, Rosiejów.

Bez potrzeby opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego mogą być lokalizowane zagrody rolnicze i budynki mieszkalne na działkach wydzielonych posiadających bezpośredni wjazd z drogi publicznej (jeżeli przepisy szczególne dla tego obszaru nie narzucają obowiązku opracowania tego planu).

Ze względu na bardzo wysoką jakość gleb, w 98% będących pod ochroną należy dążyć do koncentracji zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej co zapobiegnie jej rozpraszaniu. Szczególnie dotyczy to obszarów położonych w południowej części gminy.

Przy wyznaczaniu nowych obszarów pod zabudowę zagrodową i mieszkalną uwzględniono uwarunkowania dotyczące uzbrojenia w infrastrukturę techniczną uwarunkowania dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, oraz ochrony gruntów rolnych i warunków fizjograficznych.

Dla zapewnienia ładu przestrzennego i właściwego kształtowania krajobrazu miasta i gminy należy wprowadzić wymóg estetycznej formy architektonicznej obiektów budownictwa mieszkalnego i usługowego oraz zagospodarowania terenów podnoszących atrakcyjność obszaru gminy.

Dla budownictwa mieszkaniowego zaleca się stosowanie gotowych lub indywidualnych projektów budowlanych.

Projekty budynków mieszkalnych powinny spełniać następujące wymogi:

- architektura projektowanych budynków powinna posiadać zwartą bryłę poprawna formę zharmonizowaną z otoczeniem, nawiązywać charakterem, skalą i detalami

budowlanymi do tradycji regionalnych - dążyć do stosowania materiałów miejscowego pochodzenia.

- wysokość budynków mieszkalnych do dwóch kondygnacji z możliwością wykorzystania poddasza na cele mieszkalne w budynkach jednokondygnacyjnych,
- wysokość budynków mieszkalnych od powierzchni terenu do gzymsu nie powinna przekraczać 7,0 m,
- dachy dwuspadowe strome – o nachyleniu połaci 35 50° z możliwością stosowania naczółków i przyczółków oraz poszerzonych okapów,
- niedopuszczalne jest stosowanie dachów o małym spadku połaci, dachów płaskich, dachów o wyraźnej asymetrii połaci,
- niedopuszczalne jest stosowanie form i detali deformujących architekturę obiektu, np.: schodkowe zakończenie ścian szczytowych, stosowanie lusterek na elewacjach, stłuczek szklanych itp.,
- wysokość cokołów budynków nie powinna przekroczyć 1,30 m. ponad poziom terenu,
- wysokość budynków gospodarczych od powierzchni terenu do okapu nie powinna przekroczyć 4 m. a budynków produkcyjno - usługowych - 5 m. Dopuszcza się do realizacji budynki użyteczności publicznej o 2 kondygnacjach o wysokości 8 - 9 m. od poziomu terenu do okapu.
- dla zagród rolniczych zaleca się wprowadzanie zieleni osłonowej przy budynkach produkcyjnych, hodowlanych i usługowych.

[1] Na obszarze miasta Skalbmierz projektowane obiekty winny spełniać następujące wymogi:

1) *wysokość całkowita budynków nie powinna przekraczać:*
   - *12,0 m – dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;*
   - *15,0 m – dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;*
   - *8,0 m – dla zabudowy o funkcji gospodarczej i garażowej;*
   - *12,0 m- dla budynków produkcyjno-usługowych oraz budynków związanych z produkcją rolniczą;*
2) *dopuszcza się realizację obiektów użyteczności publicznej o całkowitej wysokości do 15,0 m z różnymi innymi formami zwieńczenia dachu;*
3) *dopuszcza się zastosowanie dachów:*
   - *dwuspadowych, czterospadowych lub wielospadowych o nachyleniu głównych połaci do 45 stopni z możliwością stosowania naczółków i przyczółków, okien połaciowych, facjat i lukarn;*
   - *płaskich o nachyleniu płaszczyzny od 0 do 10 stopni;*
   - *jednospadowych o nachyleniu płaszczyzny od 10 do 30 stopni;*

4) *wyklucza się stosowanie form i detali deformujących architekturę obiektu, np.: schodkowe zakończenie ścian szczytowych, osadzanie lusterek, stłuczek szklanych w elewacji, itp.;*
5) *powierzchnia biologicznie czynna – minimum 15% powierzchni działki;*
6) *dla zagród rolniczych zaleca się wprowadzanie zieleni osłonowej przy budynkach inwentarskich, produkcyjnych, hodowlanych i usługowych.*

5. KIERUNKI ROZWOJU PRZEMYSŁU I RZEMIOSŁA

- „Studium" pozostawia do adaptacji trwałej istniejące cegielnie w sołectwach Topola i Szarbia Zwierzyniecka z możliwością modernizacji, rozbudowy lub ewentualnej zmiany przeznaczenia obiektów nie powodującą zwiększenia uciążliwości dla otoczenia i środowiska przyrodniczego.

- Istniejące obiekty i urządzenia przemysłowo - składowe po byłych: POM Topola; PGR w Sielcu Biskupim; PGR w Drożejowicach; SKR w Rosiejowie; SKR w Skalbmierzu; baza GSSCH w Skalbmierzu i inne nieczynne obiekty postuluje się przeznaczyć na obiekty produkcyjne, rzemiosła uciążliwego i magazynowe służące dla potrzeb rolnictwa, lub jako inne obiekty i urządzenia komercyjne zapewniające nowe miejsca pracy w zawodach pozarolniczych.

Usługi rzemiosła nieuciążliwego mogą być lokalizowane na obszarach przeznaczonych pod rozwój osadnictwa oraz na nowych obszarach przeznaczonych pod tereny rozwoju przedsiębiorczości o charakterze wielofunkcyjnym.

- Dopuszcza się lokalizację małych obiektów przetwórstwa rolniczego po uprzednim zbadaniu możliwości zapewnienia odpowiednich ilości wody dla celów produkcyjnych. Obiekty te w zależności od wielkości produkcyjnych i stopnia uciążliwości dla otoczenia i środowiska mogą być lokalizowane na obszarach wyznaczonych pod rozwój przedsiębiorczości lub na rozbudowanych w głąb działkach siedliskowych.

- Ewentualna lokalizacja nowych zakładów przemysłowych i rzemiosła uciążliwego powinna uwzględniać konieczność ochrony wysokiej bonitacji gleby oraz ochrony środowiska i krajobrazu.

- Istniejące zakłady przemysłowe (cegielnie) powinny spełniać następujące warunki:
  * likwidacja ujemnych skutków eksploatacji,

* sukcesywna rekultywacja terenów po zakończonej eksploatacji gliny.

6. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI

- Ze względu na brak atrakcyjnych terenów (woda, lasy) - w turystycznej waloryzacji krajowej obszarów wypoczynkowych gmina Skalbmierz nie została uwzględniona.

- Pomimo walorów przyrodniczych i kulturowych gminy (kilka znaczących obiektów zabytkowych) obszar miasta i gminy Skalbmierz zalicza się do grupy gmin o małym nasyceniu zabytkami co jest przyczyną braku przesłanek dla rozwoju turystyki.

- Dopuszcza się możliwość rozwoju agroturystyki i ewentualnie małych pensjonatów na atrakcyjnych terenach.

- Brak przesłanek dla rozwoju turystyki na obszarze gm. Skalbmierz nie wskazuje na potrzebę realizacji ścieżek rowerowych. Dlatego dla sprostania ewentualnym potrzebom mieszkańców gminy sugeruje się możliwość wykonania ścieżek rowerowych wzdłuż dróg krajowych, wojewódzkich i innych na odcinkach gdzie szerokość tych dróg pozwoli na wydzielenie pasów terenu dla tych ścieżek, bądź też dopuszczenia jazdy rowerem po istniejących chodnikach. Omawiane ścieżki rowerowe mogą być wykorzystane do celów relaksacyjnych, treningowych lub jako dojazdowe do szkoły.

- *[1] Wdrożenie działań rewitalizacyjnych w mieście Skalbmierz, będących potencjalnie atrakcyjnymi oraz odpowiednie ich zagospodarowanie (wykorzystanie potencjału terenu zbiornika retencyjnego, poprawa stanu ciągów pieszych i jezdnych, wprowadzenie terenów zielonych i tworzenie przestrzeni publicznych stwarzających możliwości do zwiększenia poziomu integracji społecznej oraz częstotliwości odwiedzin obszaru, poprawy warunków dla lokalnego handlu i drobnych usług oraz rozwoju lokalnego rynku pracy).*

7. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

- Rozwój podstawowej sieci drogowej w nawiązaniu do istniejącego układu komunikacyjnego gminy i miasta z zakładaną jego modernizacją wynikającą z uwarunkowań występujących na obszarach zurbanizowanych.

- Rezygnacja z rezerw terenowych, zawartych w obowiązującym m.p.o.z.p. gminy, dla przełożenia tras podstawowego układu drogowego w Skalbmierzu przy jednoczesnym zachowaniu rezerw w Topoli.
- Dostosowanie kategorii dróg do istniejących i przewidywanych funkcji.
- Rozdzielenie ruchu tranzytowego od lokalnego w Skalbmierzu i Topoli.
- Poprawa dostępności centrum administracyjno-usługowego w Skalbmierzu dla użytkowników korzystających z indywidualnych środków transportu.
- Stworzenie ciągów dróg ruchu lokalnego dla odciążenia podstawowego układu komunikacyjnego.
- Budowa chodników dla pieszych (z możliwością wykorzystania ich przez rowerzystów) na odcinkach zabudowanych dróg krajowych w Drożejowicach, Topoli, Rosiejowie - dla poprawy bezpieczeństwa ruchu.
- Utrzymanie publicznej komunikacji pasażerskiej na podstawowych relacjach ruchowych (dojazdy młodzieży do szkół i ludzi starszych do usług publicznych).

POLITYKA ROZWOJU KOMUNIKACJI W GMINIE

Sieć drogowa

Podstawowy układ dróg gminy tworzyć będą dotychczasowe drogi krajowe i wybrane drogi wojewódzkie, zmodernizowane do parametrów klasy technicznej IV (droga główna) lub V (droga zbiorcza).

Do klasy dróg głównych zaliczono dotychczasowe drogi krajowe:
- nr 768 Jędrzejów - Kazimierza Wielka - Brzesko,
- nr 769 Miechów - Skalbmierz .
- nr 770 Drożejowice - Krzyż,

oraz drogę wojewódzką nr 15774 Skalbmierz - Klimontów - Proszowice.

Drogi te wiązać będą obszar gminy z najbliższymi ośrodkami usługowymi (Kazimierza Wlk., Miechów, Pińczów, Busko Zdrój, Proszowice) , oraz z trasami tranzytowymi (S-7, 73, 777).
Usprawnienie ruchu zgodnie z przyjętymi kierunkami, poprawa jego bezpieczeństwa, wymaga rozdzielenia ruchu tranzytowego od lokalnego.

Zakłada się etapową przebudowę układu dróg głównych polegającą na:

- *[1] ~~przełożeniu trasy drogi nr 768 w Skalbmierzu na obwodnicę o długości ok. 1.5 km (poprowadzoną z maksymalnym wykorzystaniem terenu po zlikwidowanej kolejce wąskotorowej) dla wyprowadzenia ruchu tranzytowego z ulic Witosa, Rep. Partyzantów, Gen. Andersa, Pl. Curie-Skłodowskiej, Reja, 1-go Maja,~~*

- *~~budowie przedłużenia ul. Gen. Andersa dla połączenia drogi krajowej nr 769 z proj. obwodnicą Skalbmierza,~~*

- *~~realizacji przełożenia trasy drogi krajowej nr 769 w Skalbmierzu na dł. ok. 1.4 km, z wykorzystaniem istniejącego wału przeciwpowodziowego, dla eliminacji ruchu ciężarowego z ulic miasta,~~*

- *budowie, przebudowie i modernizacji sieci drogowej na terenie miasta w miarę potrzeb oraz możliwości finansowych Gminy;*

- budowy obwodnicy Topoli zgodnie z rezerwami terenowymi zawartymi w obowiązującym m.p.o.z. p. gminy,

- docelowym przełożeniu trasy drogi Skalbmierz - Klimontów - Proszowice w Skalbmierzu.

Szerokość opisanych wyżej głównych ciągów drogowych w liniach rozgraniczających określa się na 25 - 30 m. Drogi te powinny być chronione przed lokalizacją przy nich nowej zabudowy mieszkalnej. W przypadkach koniecznych odległość zabudowy nowych budynków przeznaczonych na pobyt ludzi nie powinna być mniejsza niż 40 m.

Na odcinkach zabudowanych (Drożejowice, Rosiejów) przewiduje się realizację chodników dla pieszych zlokalizowanych poza rowem odwadniającym z przeznaczeniem ich również dla ruchu rowerowego. W przypadkach trudnych dopuszcza się budowę ciągów pieszo-rowerowych przyległych do jezdni (w koronie drogi).

Do kategorii dróg zbiorczych zaliczono ciągi drogowe łączące gminę z sąsiednimi ośrodkami gminnymi oraz drogami głównymi. Są to następujące dotychczasowe drogi wojewódzkie:

- nr 15776 Skalbmierz - Baranów - Nadzów - Czuszów łączącą Skalbmierz z Pałecznicą i Radziemicami,
- nr 15777 Skalbmierz - Kobylniki stanowiąca łącznie z drogą nr 15794 najkrótsze połączenie miasta z Czarnocinem i Złotą
- nr 17779 Skalbmierz - Głuchów (ode. Skalbmierz - Przybenice) i nr 15780 Przybenice - Skórczów łączące obszar gminy z drogą krajowa Kraków -Busko Zdrój i Koszycami,
- 15794 Topola - Ciuślice,
- 15172 Drożejowice - Kozubów - najkrótsze połączenie Skalbmierza z Pińczowem,
- 15807 Topola - Broniszów (połączenie dróg krajowych nr 768 i nr 776 z pominięciem Kazimierzy Wielkiej).

Drogi te wymagają doprowadzenia do jednolitych , normatywnych, parametrów V klasy technicznej oraz krótkich przełożeń tras w Skalbmierzu. Szerokość dróg zbiorczych w liniach rozgraniczających określa się na 15 - 20 m. Odległość zabudowy od krawędzi jezdni tych dróg na nowych terenach budowlanych powinna wynosić minimum 30 m.

Sieć dróg lokalnych (VI kl. tech.) tworzą odcinki wybranych dróg gminnych, ulic lokalnych miejskich, pozostałe nie wymienione powyżej odcinki dróg wojewódzkich oraz proponowane, krótkie, brakujące połączenia w Sielcu Biskupim, Sielcu Kolonii, Szczekarzewie i Kobylnikach usprawniające połączenia wewnątrzgminne (patrz plansza).

Wybór tych dróg dostosowany został do istniejącego i proponowanego zagospodarowania terenu.

Szerokość w liniach rozgraniczających dróg lokalnych określa się na 12 - 17 m. Mniejsza z tych wielkości może mieć zastosowanie w przypadku przekrojów ulicznych oraz przekrojów drogowych bez rowów odwadniających.

Pozostałe drogi gminne oraz drogi obsługujące istniejącą i projektowaną zabudowę mieszkaniową oraz tereny działalności gospodarczej będą drogami dojazdowymi.

Szerokość w liniach rozgraniczających dróg dojazdowych określa się na 6 - 15 m. Minimalne szerokości mogą być stosowane w przypadku krótkich odcinków dojazdowych do niewielkich zespołów zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej nie wymagających rowów odwadniających i w przypadkach wymuszonych istniejącą zabudową w dobrym stanie technicznym.

Odległość zabudowy od krawędzi jezdni dróg lokalnych i dojazdowych na nowych terenach budowlanych nie powinna być mniejsza niż. 15 m . W przypadkach podyktowanych trudnymi warunkami terenowymi można tę odległość zmniejszyć po uzyskaniu zgody zarządu drogi.

Ostateczne określenie szerokości w liniach rozgraniczających dla dróg wszystkich klas powinno nastąpić na etapie sporządzania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego w skali nie mniejszej niż 1:2000 po uwzględnieniu rozwiązań wysokościowych, sposobu odwodnienia i uwzględnienia urządzeń dodatkowych (ciągów pieszych, rowerowych, sieci infrastruktury technicznej).

W wyniku wprowadzonych zmian administracyjnych państwa zmieniony został podział na kategorie dróg. Na mocy ustawy o drogach publicznych drogi dzielić się będą na krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Podziału na kategorie dokonają kompetentne organy w 1999 roku.

Zgodnie z kryteriami podziału na obszarze gminy nie będzie dróg krajowych. Kryteria dróg wojewódzkich spełniają wymienione powyżej drogi główne.

Do dróg powiatowych zakwalifikować można proponowane drogi zbiorcze i niewielką część dróg lokalnych.

Określenie ostatecznej kategorii sieci dróg nastąpi po podjęciu odpowiednich uchwał na mocy znowelizowanej ustawy o drogach publicznych.

Komunikacja publiczna

Zakłada się, że podstawowym środkiem transportu publicznego pozostanie autobus. Sieć połączeń autobusowych, obsługiwana przez zreformowaną PKS, zasadniczo pokrywać się będzie z siecią dróg głównych i niektórych zbiorczych - obsługując relacje sołectwo, gmina, powiat i połączenia dalekobieżne. Relacje

o mniejszym natężeniu ruchu obsługiwane będą transportem mikrobusowym - głownie przez prywatnych przewoźników.

Drogi piesze i rowerowe

Stale rosnący ruch kołowy pojazdów samochodowych zwiększa potencjalne zagrożenie wypadkami z udziałem pieszych i rowerzystów. Dlatego też sugeruje się sukcesywną realizację wydzielonych dróg pieszych i rowerowych wzdłuż pasów dróg głównych - w pierwszej kolejności na obszarach zabudowanych. W planach miejscowych należy przewidzieć odpowiednie szerokości pasów drogowych umożliwiające realizacje wydzielonych ciągów pieszych i rowerowych.

Parkowanie

Dla udostępnienia usług skoncentrowanych na obszarze miasta, przy ograniczonej możliwości zapewnienia miejsc postojowych w obrębie istniejących ulic i placów, celowe wydaje się zarezerwowanie terenu na zlokalizowanie większego parkingu strategicznego zaspokajającego zwiększone potrzeby występujące w niektóre dni tygodnia Teren ten proponuje się pozyskać w rejonie istniejącego targowiska.

Miejsca parkingowe niezbędne dla obsługi projektowanego programu usług powinny być realizowane w granicach działek przeznaczanych na te inwestycje. Ilość miejsc powinna być dostosowana do spodziewanych potrzeb. W decyzjach lokalizacyjnych należy przyjmować jako minimum wskaźniki wynoszące 25 m. p. na 100 zatrudnionych i 35 m. p. na 1000 m^2 powierzchni użytkowej obiektu.

Zaplecze motoryzacji indywidualnej

Zachodzące zmiany rynkowe występujące w kraju w ostatnich latach spowodowały niecelowość sterowania opracowaniami planistycznymi lokalizacji usług zaplecza motoryzacji w tym stacji paliw. Obiekty te powinny być traktowane jako usługi komercyjne , ich ilość podyktowana potrzebami rynkowymi a lokalizacja wynikać jedynie z wymogów ochrony środowiska i uwarunkowań ruchowych niezbędnych dla zachowania bezpieczeństwa ruchu drogowego.

8. KIERUNKI ROZWOJU EKONOMICZNEGO

- Uzyskanie modelu silnego indywidualnego gospodarstwa rolnego umożliwiającego prowadzenie wysokotowarowej produkcji. W jego otoczeniu powinna powstać strefa produkcyjno - usługowa mająca charakter komplementarny, zapewniająca:

* lokalne przetwórstwo płodów rolnych w granicach wydolności systemów infrastruktury technicznej gminy
* obsługę marketingową i stworzenie systemu promocji,
* obsługę weterynaryjną
* doradztwo rolnicze,
* obsługę i usprawnienie zbytu i zaopatrzenia dla rolnictwa w systemie giełdowym,
* tworzenie sieci sprzedaży artykułów warzywno - owocowych,
* usługi mechanizacyjne i naprawcze,
* tworzenie grup producenckich i udział kapitałowy w przemysłowym przetwórstwie rolno - spożywczym zlokalizowanym poza granicami gminy.

- Rozwiązanie problemu przeludnienia agrarnego na wsi.
- Restrukturyzacja rolnictwa, która zapewni:

* zmianę struktury agrarnej w kierunku wzrostu dużych i średnich gospodarstw, z utrzymaniem modelu rodzinnych gospodarstw rolnych,
* wielofunkcyjny rozwój wsi, ze znaczącym wzrostem miejsc pracy w drobnej wytwórczości, obsłudze rolnictwa oraz w usługach dla ludności,
* rozwój pracochłonnych rodzajów produkcji rolnej,

ściślejsze związanie rolnictwa z walorami naturalnymi i środowiskowymi (np.

produkcja „zdrowej żywności").

9.KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

9.1. Zaopatrzenie w wodę

- Budowa magistrali wodnej z ujęcia wody w Płużkach w kierunku miasta Kazimierza Wielka i zaopatrzenie z niej miasta Skalbmierza i sołectwa Topola.

- Zagwarantowanie dostawy wody do istniejących i projektowanych układów wodociągowych, w nowej sytuacji administracyjnej kraju z uwagi na usytuowanie źródeł zaopatrzenia w wodę poza granicami województwa kieleckiego (w Płużkach gm. Słaboszów, Pałecznica gm. Pałecznica - leżących obecnie na terenie woj. małopolskiego).

9.2. Gospodarka ściekowa

- Budowa zbiorczych systemów odbioru i odprowadzania ścieków z obszaru zlewni rzeki Nidzicy, po wyborze jednego z alternatywnych rozwiązań:
  - odprowadzenie ścieków jednym zbiorczym kanałem sanitarnym pompowo - grawitacyjnym do oczyszczalni ścieków w Kazimierzy Wielkiej, dla obsługi całego terenu zlewni rzeki Nidzicy na obszarze gminy Skalbmierz np. w oparciu o wykonaną już koncepcję rozwiązania gospodarki ściekowej. Za w/w rozwiązaniem przemawia niewykorzystania przepustowości ist. oczyszczalni ścieków w Kazimierzy Wielkiej oraz stosunkowo prosta organizacja transportu ścieków z dużej części gminy Skalbmierz i Kazimierzy Wielkiej jednym zbiorczym kolektorem,
  - ~~*[1] wybudowanie jednej oczyszczalni ścieków na terenie gminy Skalbmierz, usytuowanej w pobliżu miasta w sołectwie Sielec Biskupi, dla obsługi miasta i całego obszaru zlewni leżącej po jego zachodniej stronie oraz wsi Sielec Kolonia i Sielec Biskupi. Ścieki z obszaru gminy leżącego na wschód od wsi Sielec kolonia i Sielec Biskupi proponuje się odprowadzić zbiorczym kolektorem w kierunku oczyszczalni ścieków w Kazimierzy Wielkiej, przejmując również ścieki z pobliskich terenów gminy Kazimierza Wielka. Nie proponuje się lokalizowania odrębnej oczyszczalni ścieków w Topoli z uwagi na wyjątkowe utrudnienia terenowe.*~~
- Sukcesywna budowa zbiorczego systemu odbioru i odprowadzania ścieków z obszaru zlewni rzeki Małoszówki do jednej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w dolinie rzeki Małoszówka przy południowo - wschodniej granicy gminy, z uwzględnieniem obszarów zainwestowanych i przewidzianych do zainwestowania na podstawie wcześniej opracowanego programu skanalizowania tej części gminy.

- Zapewnienie odbioru i oczyszczanie ścieków gromadzonych w indywidualnych zbiornikach bezodpływowych,

- Zapewnienie kontroli funkcjonowania ewentualnych indywidualnych oczyszczalni ścieków,

- Ewentualne uruchomienie (po ekspertyzie technicznej) ist. oczyszczalni ścieków typu „Eliot", będącej własnością byłego POM - Topola i przystosowanie do oczyszczania ścieków nadmiernie zanieczyszczonych, przed odprowadzeniem ich do kanałów sanitarno - komunalnych,
- Dla odprowadzenia wód deszczowych przewiduje się sukcesywną realizację wykonanej koncepcji odwodnienia miasta.

9.3. Elektroenergetyka

- Wybudowanie stacji transformatorowe - rozdzielczej GPZ 110/15 kV w Działoszycach wraz z około 15 km dwutorowej linii 110 kV do zasilania tego GPZ-u, jak również wprowadzenie istniejących linii magistralnych 15 kV przebiegających w pobliżu - do rozdzielni sieciowej w tym GPZ.
- Kontynuacja modernizacji ist. linii magistralnej 15 kV relacji rozdzielnia sieciowa RS 30/15kV w Racławicach - Kazimierza Wielka (poprzez Bólów, Bolowiec, Bełzów) w celu doprowadzenia całej linii do przekroju przewodów 70 mm^2.
- Wykonanie nawiązania linii relacji RS Racławice - Kazimierza Wielka do proj. GPZ w Działoszycach. Proponowane miejsce wyprowadzenia nawiązania - Sołectwo Rosiejów.
- Przebudowa lub sukcesywna wymiana wyeksploatowanych odcinków linii 15 kV, stacji transformatorowych 15/0,4 kV oraz układów sieciowych niskiego napięcia celem zagwarantowania dostawy energii w pożądanej ilości o prawidłowych parametrach i oczekiwanej pewności zasilania,
- Budowa nowych układów zasilających: linii 15 kV, stacji trafo 15/0,4 kV i sieci niskiego napięcia, do zasilania terenów nowo inwestowanych bądź obiektów wymagających wykonania drugostronnego zasilania.

<u>Działania strategiczne</u>

- Interwencja w/s przyspieszenia realizacji planowanego GPZ - u w Działoszycach,
- Wspieranie działań Energetyki w jej zamierzeniach inwestycyjnych poprzez usprawnienie działań prawnych leżących w kompetencji Władz Gminy.

9.4. Telekomunikacja

- Rozbudowa abonenckiej sieci telekomunikacyjnej dla zapewnienia dostępu do usług telekomunikacyjnych wszystkim zainteresowanym mieszkańcom

  1 jednostkom organizacyjnym w gminie z uwzględnieniem spełnienia założeń programowych rozwoju telefonizacji w Polsce do 2000 roku, tj. osiągnięcie gęstości telefonicznej w wielkości 10 stacji telefonicznych na 100 mieszkańców (w odniesieniu do terenów wiejskich i miast o wielkości do 20.000 mieszkańców).
- Rozwój innych niż tradycyjne usługi telekomunikacyjne.

<u>Działania, strategiczne:</u>

- Wspieranie działań inwestycyjnych i współpraca organizacyjna przy rozbudowie sieci telefonicznych.

9.5. Zaopatrzenie w energię cieplną, gazyfikacja

- Realizacja gazyfikacji gminy dla umożliwienia wykorzystania gazu sieciowego dla celów bytowych i grzewczych,

  [1] Dla gazociągu wysokiego ciśnienia DN1000 relacji Podgórska Wola-Tworzeń, będącego w fazie realizacji, wyznaczono strefę kontrolowaną zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013 r., poz. 640), t. j. 24,0 m (po 12,0 m po obu stronach gazociągu).
- Wskazywanie możliwości terenowych dla zlokalizowania placów składowych i magazynów oraz dystrybucji paliw stałych i płynnych.

9.6. Gospodarka odpadami stałymi

- Kontynuacja eksploatacji istniejącego wysypiska śmieci w Sielcu Biskupim przy zapewnieniu ochrony środowiska oraz rekultywacji wysypiska po wyczerpaniu jego możliwości składowych,

- Wykonanie niezbędnych badań geologicznych gruntu oraz innych niezbędnych czynności dla zlokalizowania nowego wysypiska śmieci np. w miejscu wskazanym na mapie kierunków rozwoju gminy - na obszarze sołectwa Kobylniki - Seselów i podjęcie odpowiednich działań

do realizacji nowego wysypiska śmieci, po wyczerpaniu możliwości składowych istniejącego wysypiska w Sielcu Biskupim.

- Gospodarka odpadami komunalnymi na obszarze miasta i gminy powinna być realizowana zgodnie postanowieniami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach *[1]* ~~*(Dz. U. Nr 132 poz. 622 ze zmianami z 19997 r. Nr 60 poz. 369 i Nr 121 poz. 770.*~~ *(t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 888).*

Zgodnie z art. 3 w/w ustawy :

* ust. 1. Utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy.
* ust. 2. Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania.

Zgodnie z art. 4 tej ustawy:

* Rada gminy, po zasięgnięciu opinii państwowego terenowego inspektora sanitarnego, ustala w drodze uchwały szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Zgodnie z art. 5 w/w ustawy:

* Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na terenie swojej posesji.

Szczegółowe zadania w sprawie utrzymania czystości i porządku określone są w postanowieniach omawianej wyżej ustawy.

9.7. *[1] Odnawialne źródła energii*

- Dopuszczenie realizacji obiektów i urządzeń związanych z wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych (z wykluczeniem elektrowni wiatrowych), t. j. realizacji urządzeń o mocy zainstalowanej mniejszej niż 500 kW, jeżeli ich lokalizacja nie będzie eliminować realizacji obiektów o funkcji podstawowej.

- Dopuszczenie realizacji wolnostojących urządzeń fotowoltaicznych o mocy zainstalowanej elektrycznej mniejszej niż 1000 kW, zlokalizowanych na gruntach rolnych stanowiących użytki rolne klas V, VI, VIz i nieużytki, w rozumieniu przepisów szczególnych, w tym ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

- Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie promocji i upowszechniania wykorzystania potencjału odnawialnych źródeł energii.

IX. TERENY WSKAZANE DO SPORZĄDZANIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

Poszczególne tereny wskazane do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zostały określone na rysunku "Studium..." na planszy w skali 1 : 10.000 o tytule: "Kierunki zagospodarowania przestrzennego" odpowiednimi obszarami oznaczonymi kolejnymi cyframi arabskimi.

I. Dla obszaru gminy Skalbmierz do obowiązku sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynikającego z przepisu art. 13 ust. 1 ustawy - z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr. 15 poz. 139 z późniejszymi zmianami) - w związku z art. 53 ust. 1 ustawy prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 1994 r. Nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami) podlegają tereny górnicze kopalni na terenie sołectw:

SZARBIA ZWIERZYNIECKA:
Nr 1. - teren górniczy kopalni "Szarbia" ustanowiony przez Wojewodę Kieleckiego w Koncesji Nr 23/95 OS.II - 7512/41/95 z dnia 3 października 1995 r. - dla złóż iłów krakowieckich (z uwzględnieniem art. 53 ust. 6 ustawy - Prawo geologiczne i górnicze).

<u>TOPOLA</u>

Nr 2. ~ teren górniczy kopalni "Topola" ustanowiony przez Wojewodę Kieleckiego w Koncesji Nr 16/95 OS.II - 7512/36/95 z dnia 3 września 1995 r. dla złóż iłów krakowieckich (z uwzględnieniem art. 53 ust. 6 ustawy - Prawo geologiczne i górnicze).

II. Dla obszaru gminy Skalbmierz obowiązkowi sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynikającego z art. 13 ust. 1, pkt. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym j.w.) ze względu na istniejące uwarunkowania podlegają następujące obszary w sołectwach:

ROSIEJÓW

Nr 3. - obszar w zasięgu strefy ochrony pośredniej istniejącego ujęcia wody jako zadanie publiczne gminy.

TOPOLA

Nr 4. - obszar potencjalnego rozwoju przedsiębiorczości z wyłączeniem terenu istniejącego zainwestowania byłego P.O.M.

III. Dla pozostałego obszaru gminy przedstawione zostały dalsze tereny określone kolejnymi numerami od nr 5 do 21, które nie podlegają obowiązkowi sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynikającego z przepisu art. 13 ust. 1 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.

Dla tych terenów byłoby wskazane sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w ramach obowiązków gminy w ustalonej kolejności oraz w miarę posiadanych środków w budżecie gminy.

[1] ~~Miasto SKALBMIERZ:~~

~~Nr 5 i 6. - obszary potencjalnego rozwoju zabudowy mieszkalnej - w tym drobnych usług.~~

~~Nr 7. - obszar potencjalnego rozwoju przedsiębiorczości na terenie byłej bazy G.S.S.Ch.~~

~~Nr 8. - obszar potencjalnego rozwoju przedsiębiorczości na terenie byłej bazy S.K.R.~~

~~Nr S. - obszar postulowanej lokalizacji zbiornika wodnego przy rzece Nidzicy wg "Programu małej retencji województwa kieleckiego ".~~

BOLOWIEC

Nr. 22 - Obszar przeznaczony do zalesienia

DROŻEJOWICE

Nr 10. - obszar potencjalnego rozwoju przedsiębiorczości na terenie byłej bazy P.G.R.

KOBYLNIKI

Nr 11. - obszar potencjalnego rozwoju zabudowy wielofunkcyjnej (zabudowa zagrodowa z dopuszczeniem zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej) oraz drobnych usług.

Nr 12. - obszar potencjalnego rozwoju przedsiębiorczości.

Nr 13. - obszar postulowanej lokalizacji wysypiska nieczystości stałych lub przedsiębiorczości nieuciążliwej.

PODGAJE

Nr 14 i 15. - obszary przeznaczone do zalesienia.

ROSIEJÓW

Nr 16. - obszar potencjalnego rozwoju zabudowy wielofunkcyjnej (zabudowa zagrodowa z dopuszczeniem zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej) oraz drobnych usług.

Nr 17. - obszar potencjalnego rozwoju przedsiębiorczości na terenie byłej bazy .S.K.R.

Nr 18. - obszar istniejącego użytku ekologicznego (nr U - 26) - objętego rejestrem wojewódzkim.

SIELEC BISKUPI

Nr 19. - obszar potencjalnego rozwoju przedsiębiorczości na terenie byłego P.G.R.

TEMPOCZÓW - RĘDZINY

Nr 20. - obszar potencjalnego rozwoju zabudowy wielofunkcyjnej (zabudowa zagrodowa z dopuszczeniem zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej) oraz drobnych usług.

TOPOLA

Nr 21. — obszar potencjalnego rozwoju zabudowy wielofunkcyjnej (zabudowa zagrodowa z dopuszczeniem zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej) oraz drobnych usług.

x. *[1] ANALIZA I BILANS TERENÓW W OBSZARZE GMINY – PODSUMOWANIE*

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 802 ze zm.), zmieniającej w części zapisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 741 ze zm.), każda zmiana studium oraz – co za tym idzie – zapisy w miejscowych planach, będą wymagać zgodności z wymogami, jakie w/w ustawa o rewitalizacji stawia zagadnieniom zawartym w art. 10 ust.1 i 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W zakresie sporządzenia projektu studium, zmiany w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadza wymóg w art. 10 ust. 1 punkt 7 w brzmieniu:

Art. 10. 1. W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z:

7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:

a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,

b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,

c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,

<u>d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;</u>

Zmiany w zakresie sporządzenia projektu studium, zakres obligatoryjny przy wykonaniu bilansu terenów został wskazany w art. 10 ust. 5-7 :

„Art. 10. 5. Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, kolejno:

1) formułuje się, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, o których mowa w ust. 1 pkt 7 lit. a–c, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;

2) szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalnoprzestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;

3) szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w pkt 2, rozumianą jako

możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
4) porównuje się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1, oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, o której mowa w pkt 2 i 3, a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1:
a) nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3,
b) przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu."

1) <u>Zapotrzebowanie na nowe tereny inwestycyjne – wynikające z potrzeb mieszkańców.</u>
W okresie obowiązywania Studium, w gminie Skalbmierz sporządzono jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Jest on zatem przedmiotem oceny w zakresie aktualności. Miejscowy plan jest dokumentem planistycznym, opracowanym i przyjętym przez Radę Miejską w Skalbmierzu w roku 2003 r. i dotyczy terenów zbiornika wodnego retencyjno - rekreacyjnego „Skalbmierz" na rzece Nidzicy i Szarbiówce na obszarze miasta Skalbmierz. Uchwalony został Uchwałą nr IV/36/03 Rady Miejskiej w Skalbmierzu z dnia 3 marca 2003 r. W okresie obowiązywania Studium Uwarunkowań i Kierunków Gminy Skalbmierz nie złożono żadnych wniosków o zmianę oraz opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2) <u>Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu</u>

Na wykresie poniżej przedstawiono ilościowo decyzje dotyczące nowych obiektów kubaturowych, zmiany sposobu użytkowania oraz uwzględniono wydane decyzje dotyczących rozbudowy, przebudowy, nadbudowy, oraz budowy zjazdów. Na podstawie przedstawionego zestawienia widoczny jest znaczny ruch inwestycyjny na terenie gminy. Analizując powyższy rejestr wprowadzony został podział ze względu na rodzaj przeznaczenia na zabudowę: mieszkaniową jednorodzinną, gospodarczą i garażową,

usługową przemysłową i produkcyjną, inwentarską (i inną) oraz infrastrukturę techniczną. Na przedstawionym poniżej diagramie wykazano, iż przeważająca część decyzji zamieszczonych w rejestrze dotyczy zabudowy o funkcji mieszkalnej (w zabudowie jednorodzinnej oraz w zabudowie zagrodowej) - 65% (diagram określa podstawową funkcję obiektu jako mieszkalną, bez podziału na jej charakter), zabudowa usługowa stanowi ok. 8% wydanych decyzji, blisko 14% składa się na zabudowę gospodarczą i garażową. Coraz mniejszy udział w ilości wydanych decyzji ma zabudowa inwentarska - 6%, co obrazuje zmieniający się charakter gminy. Cele publiczne stanowią 7% decyzji lokalizacji celu publicznego. Niewielka część dotyczy zabudowy przemysłowej i produkcyjnej oraz zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Analiza zamieszczonych w rejestrze decyzji o warunkach zabudowy wykazała także, iż przeważająca część jest zgodna lub częściowo zgodna z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i stanowią one ok. 63% wszystkich decyzji.

Poniższy wykres prezentuje wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w okresie 2008-2018 – zgodność ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego:

Poniższy wykres prezentuje procentowy udział wydanych decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego w granicach sołectw (rok 2008-2018).

Należy stwierdzić, że na terenie gminy występuje ujemne saldo migracji (w zakresie migracji wewnętrznych). Na ten fakt ma wpływ procent bezrobocia, klasyfikujący się powyżej średniej bezrobocia w województwie świętokrzyskim, choć może to być związane z wykształceniem i dążeniem do pozyskania pracy, gdzie wymagania (oraz zarobki) są wyższe. Z pewnością migracje w części odbywają się poza granice Polski – w ostatnich dwóch latach

udokumentowano wymeldowania poza granicę kraju. Dane te jednak mogą być nieprecyzyjne, z uwagi na fakt, że wyjazdy i przyjazdy zza granicy na krótkie okresy nie są odnotowywane urzędowo. Zmiany polityki emigracyjnej w krajach UE mogą jednak ten proces i tendencję odwrócić. W samej gminie największy procent zatrudnionych związany jest z sektorem rolniczym, w przemyśle, budownictwie i sektorze usługowym zatrudnionych jest zdecydowanie mniej osób. W zakresie bilansu przychodów i wydatków w gminie bilans jest nieznacznie ujemny.

Deficyt budżetu w gminie zostanie pokryty kredytami, pożyczkami oraz w budżecie tworzy się rezerwy finansowe.

3) Wnioski wynikające z bilansu

W obowiązującym studium uwzględnione zostało zapotrzebowanie na zabudowę (zarówno dla obszaru gminy, jak i miasta Skalbmierz) na przestrzeni wielu lat.

Zmiana Nr 1 Studium porządkuje i aktualizuje zapisy, koryguje granice i przeznaczenie dla wydzielonych funkcjonalnie obszarów oraz dostosowuje zapisy „Studium" do obowiązujących przepisów wynikających z aktualizacji przepisów prawa.

W obszarze Zmiany Nr 1 nie wyznacza się nowych terenów pod zabudowę o funkcji mieszkalnej. Od strony zachodniej istniejącego zbiornika wodnego wprowadzono tereny zabudowy wielofunkcyjnej, które przewidziano jako tereny perspektywiczne w zakresie rozwoju miejsc pracy w zawodach pozarolniczych – obszar ten predysponowany jest pod usługi komercyjne w zakresie handlu i usługi nieuciążliwe (w tym hotelowo-gastronomiczne) oraz usługi publiczne w zakresie turystyki i rekreacji.

Wyniki analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Miasta i Gminy Skalbmierz wykazały, iż zadania z zakresu planowania przestrzennego realizowane są zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy o samorządzie gminnym. Brak wniosków w zakresie zmiany lub opracowania nowych miejscowych planów pozwala na stwierdzenie, że funkcjonujące w obszarze miasta Skalbmierz (oraz gminy) decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na chwilę obecną zabezpieczają interesy społeczności w zakresie realizacji zamierzeń inwestycyjnych.

Tereny predysponowane pod zabudowę mieszkaniową winny rozwijać się w oparciu o wykształconą strukturę funkcjonalno-przestrzenną w ciągach istniejących dróg

publicznych w towarzystwie istniejącej zabudowy i infrastruktury i w taki sposób zostały wyznaczone w studium.

Jednocześnie, wskazuje się za celowe podjęcie działań prowadzących do aktualizacji „Studium", skorygowanie polityki przestrzennej gminy tym w zakresie i doprowadzenie do zgodności z wydawanymi decyzjami administracyjnymi.

Ze względu na zmienne uwarunkowania społeczne, ekonomiczne oraz uwarunkowania geologiczno-ekofizjograficzne w gminie, precyzyjne określenie funkcji w studium stałoby się barierą w rozwoju, nie zaś atutem i potencjałem. Stąd, z uwagi na szerokie spektrum problemowe, studium wyznacza obszary potencjalnego rozwoju zabudowy, nie tylko uwzględniające istniejącą zabudowę, ale również docelowe kształtowanie granic danych jednostek osadniczych.

W celu racjonalizacji powierzchni terenów wyznaczonych w „Studium" pod zabudowę w gminie Skalbmierz:

- *należy dążyć do koncentrowania zainwestowania i terenów budowlanych w zwartych układach jednostek osadniczych;*
- *maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na zabudowę usługową i produkcyjną nie przekracza chłonności terenów obecnie przeznaczonych pod zabudowę, w związku z czym Zmiana Nr 1 „Studium" nie wyznacza nowych terenów pod zabudowę usługową i produkcyjną poza jednostkami osadniczymi i terenami już określonymi w „Studium";*
- *należy uwzględnić zapotrzebowanie na nową zabudowę o funkcji usług o zakresie programowym, mającym związek funkcjonalny z zabudową mieszkaniową (na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej) które związane jest ze wzrostową tendencją rozwoju jednostek osadniczych cechujących się odrębnością przestrzenną, determinującymi możliwość lokalizacji nowej zabudowy.*

Powyższe ustalenia stosuje się do kształtowania ogólnych kierunków rozwoju przestrzennego gminy. W kontekście art. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zgodnie z którym ład przestrzenny stanowi podstawę wszelkich działań w zakresie planowania przestrzennego, uznaje się, iż w przypadku skonkretyzowanych zamierzeń inwestycyjnych, których realizacja przyczyni się do zachowania wymagań ładu przestrzennego na danym terenie, dopuszcza się przeznaczenie ich na cele zabudowy. Dopuszczenie to ma zastosowanie m.in. w przypadku

potrzeby wydzielenia terenu pod zabudowę usługową w celu zróżnicowania monofunkcyjnej struktury przestrzennej jednostki osadniczej (umożliwienia realizacji elementarnych składowych przestrzeni o wysokiej jakości życia i zamieszkania, np. usług w zakresie handlu) lub wspomagania istniejącego zagospodarowania (poszerzenie terenów w celu umożliwienia rozbudowy przedsiębiorstw, dopełnienia terenów niezbędną infrastrukturą lub funkcją).

W sytuowaniu nowej zabudowy (na terenach wyznaczonych w „Studium") należy kierować się również wymaganiami ładu przestrzennego, efektywnego gospodarowania przestrzenią i jej walorami ekonomicznymi, poprzez: kształtowanie zwartych struktur przestrzennych, lokalizowanie nowej zabudowy w sposób umożliwiający maksymalne wykorzystanie publicznego transportu zbiorowego (jako podstawowego środka transportu) i stosowanie rozwiązań przestrzennych ułatwiających przemieszczanie się pieszych i rowerzystów, a także planowanie i lokalizowanie nowej zabudowy, w pierwszym rzędzie na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – poprzez uzupełnianie istniejącej zabudowy.

Uwzględniając wyniki dokonanych analiz, przy kształtowaniu struktury przestrzenno – funkcjonalnej na całym obszarze gminy obowiązują następujące zasady:

- *ochrona istniejących układów przestrzennych poszczególnych sołectw wraz z tradycyjną zabudową oraz podziałem pól, poprzez kontynuację naturalnych kierunków ich rozwoju;*
- *ochrona gruntów rolnych o najwyższej przydatności rolniczej, terenów leśnych, istniejących zbiorników i cieków wodnych na podstawie przepisów szczególnych, poprzez ograniczenie bądź wyeliminowanie na tych terenach zabudowy;*
- *koncentracja projektowanego zainwestowania mieszkaniowego, usługowego i produkcyjnego na bazie istniejących struktur przestrzenno-funkcjonalnych;*
- *uwzględnianie uwarunkowań wynikających z nakazanych i zakazanych sposobów zabudowy i zagospodarowania obszarów, stosownie do wymogów przepisów szczególnych.*

XI. ZAŁĄCZNIKI

1. *„Gmina Skalbmierz*. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Powiązania zewnętrzne i wewnętrzne w zakresie obsługi gminy. Skala 1 : 25 000

2. „Gmina Skalbmierz. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Usługi bytowe, rzemiosło i inne. Skala 1 : 25 000 ".
3. „Gmina Skalbmierz. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Struktura funkcjonalno - przestrzenna. Skala 1 : 25 000 ".
4. „Gmina Skalbmierz. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. A - Schemat sieci wodociągowej i projektowanej kanalizacji sanitarnej. Skala 1 : 25 000 ".
5. „Gmina Skalbmierz. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. B - Schemat sieci wodociągowej i projektowanej kanalizacji sanitarnej. Skala 1 : 25 000 ".
6. „Gmina Skalbmierz. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Kierunki rozwoju komunikacji. Skala 1 : 25 000 ".
7. „Gmina Skalbmierz. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Kierunki rozwoju komunikacji. Skala 1 : 5 000 ".
8. „Schemat sieci wodociągowej w mieście Skalbmierz. Skala 1 : 5 000".
9. „Schemat projektowanej kanalizacji sanitarnej i projektowanego odwodnienia miasta Skalbmierz".

U C H W A Ł A Nr IX)65)99

Rady Miejskiej w S k a l b m i e r z u

z dnia 4 października 1999 r.

w sprawie uchwalenia "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta i gminy Skalbmierz".

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.z 1996 r. Nr 13 poz.74, Nr 58, poz.261, Nr 106, poz.496 i Nr 132, poz.622, z 1997r. Nr 9, poz.43, Nr 106, poz.679, Nr 107, poz.686, Nr 113, poz.734 i Nr 123, poz.775, z 1998 r. Nr 155, poz.1014 i Nr 162, poz.1126) oraz art.6 ust.6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U.z 1999 r. Nr 15 poz.139 i Nr 41, poz.412) Rada Miejska uchwala, co następuje :

§ 1. Uchwala się "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skalbmierz" zwane dalej "studium" składające się z :

1) tekstu studium, stanowiącego załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały,

2) rysunków studium :
   - "Uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe" w skali 1:10 000,
   - "Uwarunkowania rozwoju przestrzennego zabudowy" w skali 1:10 000,
   - "Kierunki zagospodarowania przestrzennego" w skali 1:10 000 dla gminy i w skali 1:5 000 dla miasta,

   stanowiące załączniki Nr 2,3,4,5 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Zarządowi Miasta i Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Ryszard Tomczyk